

ΤΟ ΣΚΑΛΙ

Κι' αυτό ακόμα τὸ σκαλί τὸ πρῶτο
πολὺ ἀπὸ τὸν κοινὸ τὸν κόσμον ἀπέχει
εἰς τὸ σκαλί γιὰ νὰ πατήσῃς τοῦτο
πρέπει μὲ τὸ δικαίωμα σου νάσαι
πολίτης εἰς τῶν ἰδεῶν τὴν πόλιν.

Κ. ΚΑΒΑΦΗΣ

ΠΡΩΤΟ

4

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ

ΕΚΔΟΣΗ ΝΕΟΝ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΛΕΙΒΩΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΣΚΑΛΙ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΝΕΩΝ

ΣΥΝΤΑΣΣΕΤΑΙ ΥΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πῶς βλέπετε αὐτοὺς ποὺ πατοῦν τὸ πρῶτο σκαλί τῆς ζωῆς τους	σελ. 1
Τὸ μέλλον γιὰ τὸ παρελθόν	Λέοντος Λοΐσίου » 5
Ἵπενθυμίσεις	Σπύρου Μεταλληνοῦ » 7
Ἡ Καμπάνα τοῦ στεναγμοῦ (διήγημα)	Εἰρήνης Δεντρινουῦ » 9
Τὰ ἔργα μου (ποίημα)	Στέφανου Σγούρου » 13
Ἀνδρέας Κάλδος	Σπύρου Κατσίμη » 15
Ἐπικοινωνία (ποίημα)	Κώστα Κινδύνη » 17
Τεχνικὴ καὶ Οἰκονομία καὶ κοινωνικαὶ ἐπιδράσεις αὐτῶν	Παύλου Δόικα » 18
Διέξοδος (ποίημα)	Ἀλέξη Ζακυθηνουῦ » 20
Διακοπές—Ἡμέρες εὐτυχίας, χαρᾶς, διασκέδασως	Ἀλεξ. Πετσάλη » 21
Σκέψεις γύρω ἀπ' τὴ ποίησιν	Μήτσου·Λυγίζου » 23
Τραγουδάκι (ποίημα)	Γιώργου Καραπάνου » 24
Ἡ ὑδρογονικὴ δόμδα καὶ ἡ παγκόσμιος Κυβέρνησις	BERTRAND RUSSELL » 25
Συναντήσιν μὲ τὸν Χ. Α. DONNET στὰ νησιά	Ἰάσωνος Δεπούνη » 28
Ἡ Κερκυραϊκὴ Ζωγραφικὴ Σχολή	Γιώργου Κάρτερ » 33
Βολταῖρος	G LANSON & P. TUFFRAU » 37
Θὰ ἐπιζήσῃ τὸ ἐλληνικὸ ἐργόχειρο;	Ἰωάννης Κολοκούρη » 39
Μικρὸ παιδί... (ποίημα)	Σπύρου Κατσίμη » 40
Ἡ 19η Διεθνὴς Ἐκθεσίς Θεσσαλονίκης	Κώστα Βρυώνη » 41
Ἀπὸ ἔκδοσιν εἰς ἔκδοσιν !	
Σημειώματα	» 45
Βιβλιοκρισία	Ἀλέξη Ζακυθηνουῦ » 46
Ζωγραφικὴ (κριτικὴς)	» 47

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ: Ἔτησίᾳ Δρ. 60 ἑξαμηνος Δρ. 30
 Διὰ Ὁργανισμοὺς, Σωματεία καὶ Ἀνωνύμους Ἐταιρείας Δρχ. 100
 ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ἑτησίᾳ δολλ. 3

ἸΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
 Ἐπιταγαί, ἐπιστολαί, συνεργασίαι, συνδρομαί, ΛΕΟΝΤΑΝΟΛΟΓΙΟΝ
 Νικ. Θεοτόκη 38 Βιβλιοπωλεῖον «Κάδομος» Κέρκυρα
 ΜΟΥΣΕΙΟΝ ἈΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΣΚΑΛΙ

ΣΤΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΕΤΟΣ Α'

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1954

ΤΕΥΧΟΣ 4

ΠΩΣ ΒΛΕΠΕΤΕ ΑΥΤΟΥΣ ΠΟΥ ΠΑΤΟΥΝ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΣΚΑΛΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥΣ;

Στή σημερινή δεύτερη συνέχεια της έρευνάς μας θά συνεργαστούν με τις απαντήσεις τους τέσσαρες ακόμη άνθρωποι τών γραμμάτων και της τέχνης: ο ύπουργός της Προνοίας και ξεχωριστός συγγραφέας Χρήστος Σολωμονίδης, ο γνωστός ιστορικός του θεάτρου Γιάννης Σιδέρης, ή κριτικός "Αλκης Θρύλος, ή κυρία Μιράντα κι' ο ζωγράφος Γιάννης Τσαρούχης.

Ή γνώμη τους γιά τούς νέους μας είναι έξαιρετικά πολύτιμη και τούς εύχαριστούμε πού με τόση προθυμία μάς τήν έδωσαν:

«Ατενίζω με συμπάθεια τις πρώτες έκδηλώσεις τών νέων πού πρωτορρίχνονται στόν αγώνα τής ζωής. Τούς παρομοιάζω με νεοσσούς πού κάνουν τά πρώτα τους φτερουγίσματα. Θαυμάζω εκείνους πού κατορθώνουν νά υψώνονται με αέτεια πετάγματα και νά φυθάνουν ως πάνω στά σύννεφα. Συμπαθώ και συμπονώ εκείνους πού παρ' τις προσπάθειές τους — ίσως για-

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΟΝΙΔΗΣ
(Σκίτσο Κ. Πανιάρα)

τι ή τύχη τò θέλησε — τσακίζουν τά φτερά τους στή μέση τής πορείας. Εκείνο πού πρέπει νά χουν οί τελευταίοι αύτοί ώστε νά μὴν απογοητεύονται από τις άποτυχίες τους είναι τούτο: πίστη.

Όταν ό άνθρωπος είναι έξωπλισμένος με ήθικες άρχές, με θρησκευτικότητα και με ήθος γιά τήν ποζασμένη ζωή, τότε νά φτιάσει κάπου ψηλά.»

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΟΝΙΔΗΣ

... « Ἡ νεότητα τοῦ «πρώτου σκαλιοῦ», πού ἴσως μπορῶ νὰ ξέρω, εἶναι ἡ θεατρική, τὰ παιδιὰ πού ὀνειρεύονται νὰ φτάσουν τὰ ὕψη μὲ τὴ δάδα τῆς προόδου, κατὰ τὸ συγκινητικὸ σχεδιάσμα τοῦ ἐξωφύλλου σας· οἱ περισσότεροί τους, ἀλήθεια σπουδάζουν ὡς ἔξοχοι καὶ θαυμαστοὶ δουλευτὲς καὶ τοῦτο εἶναι σπουδαῖο, ἐπειδὴ τὸ θέατρο πιά δὲν ἀπαιτεῖ μόνο τάλαντο, ἀλλὰ χρειάζεται μάθηση. Στὸν καιρὸ τοῦ νατουραλισμοῦ πού κυριαρχοῦσε ἡ φυσικὴ χάρη, τὰ τριάντα πρῶτα χρόνια τοῦ αἰῶνα μας, ἡ ἀνάδειξη ἦταν πὺρ ἐυκολη. Τώρα χρειάζεται καιρὸς καὶ κόπος. Καὶ συχνὰ τὸ ἀντικρῶζω τὸ αἰσιόδοξο αὐτὸ γεγονός, πρῶτο σκαλὶ πραγματικά, γιὰ νὰ βοηθήσει καὶ ν' ἀποκαλύψει τὸ τάλαντο. Ἔτσι, φυσικά, θὰ εἶναι ἡ νεότητα καὶ στὶς ἄλλες ἐκδηλώσεις. Δουλειὰ λοιπόν! Δὲν ὑπάρχει ἄλλη μορφή τῆς εὐτυχίας στὸν κόσμο. Μὲ τὴ δουλειὰ ἔρχεται μέσα μας ἡ ἐλπίδα ὅτι συντελοῦμε στὴ βελτίωση τῶν ἄλλων, ὅσο τέλος πάντων γίνεται. Κι' ἂν ἀποτύγουμε, δὲν θὰ ἔχουμε τὴν πίκρα τοῦ «ἀποτυχημένου», ἀλλὰ τὴν ἄρνηση τῆς Φύσης νὰ μᾶς ὀδηγήσει ψηλά, ἐπομένως καὶ ἡ ψυχὴ μας θὰ μείνει ἀπλήγωτη καὶ — τὸ σπουδαιότερο — ἀράγι-στη ἡ ἠθική μας».

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΙΔΕΡΗΣ
(Ἐκίτσο Κ. Πανιάρα)

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΙΔΕΡΗΣ

* * *

ΑΛΚΗΣ ΘΡΥΛΟΣ
(Σκίτσο Κ. Πανιάρα)

« Δὲν καταλαβαίνω ποῖο εἶναι ἀκριβῶς τὸ ἐπίκεντρο τοῦ ἐρωτήματός σας. Θέλετε νὰ σᾶς πῶ ποιὲς πιστεύω πὼς εἶναι οἱ νέες τάσεις στὴ λογοτεχνία ἢ νὰ σᾶς πῶ ποιά εἶναι ἡ ἐντύπωσή μου ἀπὸ τὰ σημερινὰ νιάτα; Στὴν πρώτη περίπτωση τὸ ἐρώτημα θὰ ἀπαιτοῦσε γι' ἀπάντηση μιὰ ὀλόκληρη μελέτη, ἡ ὁποία θὰ στηριζότανε καὶ σὲ πολλὰ ἄστατα δεδομένα, γιατί εἶναι περίπου ἀδύνατο νὰ καθορισθοῦν ἀπὸ τώρα οἱ τάσεις τῶν νέων. Στὴ δεύτερη περίπτωση νομίζω ὅτι ἀποβλέπετε σὲ μιὰ γενίκευση ἡ ὁποία δὲν μοῦ φαίνεται ὅτι μπορεῖ νὰ ἔχει πολὺ νόημα. Δὲν ἐπικρίνω τοὺς χαρακτηρισμοὺς πού καταγοῦν τὸ ἄτομο, γιατί τοὺς θεωρῶ θεμελιώδεις. Τὰ νιάτα δὲν εἶναι ἓνα κοπάδι· κάθε νέος ἔχει τὴ δική του ψυχολογία, νοοτροπία καὶ προσωπικότητα. Πὼς νὰ δοῦμε ὅλους τοὺς νέους μαζί, σὰ ν' ἀποτελοῦν μιὰ ὄντοτητα;

Τὸ μόνο κοινὸ γνῶρισμα τῶν νέων, τῆς σημερινῆς κι' ὀ'ας τῆς ἐποχῆς, εἶναι ὅτι ξεκινοῦν κατὰ κανόνα — κάθε κανόνας ἔχει τὶς ἐξαιρέσεις του, — μὲ πολλὰ ὄνειρα, μὲ πολλὰς ἐλπίδες.. Πόσα ἀπ' αὐτὰ τὰ σχέδια θὰ πραγματοποιηθοῦν;

Θυμᾶμαι τὸ ποίημα τοῦ Samain τὸ πάντα ἀληθινό:

Hors la ville de fer et de pierre massive
A l' aurore, le chœur des beaux adolescents
S'en est allè, pieds nus, dans l'herbe humide et vive
Le coeur pur, la chair vierge, et les yeux innocents.

Toute une aube en frissons se lève dans leurs âmes
Ils vont rêvant de chens dorés, d'arcs triomphaux
De chevaux emportant leur gloire dans les ilammes,
Et d' empires conquis sous des soleils nouveaux.

Oh! comme il faisait soir quand ils sont revenus!

Θυμᾶμαι κι' ἓνα φιλμ πὺν εἶχα δεῖ πρὶν ἀπὸ χρόνια, καὶ πὺν θὰ εἶταν ἐξαιρετικὸ γιὰ νὰ μοῦ ἔχει ἐντυπωθεῖ: Le carnet de Bal

Μιὰ γυναίκα ἀναθυμᾶται τοὺς νέους μὲ τοὺς ὁποίους χόρεψε ἓνα βράδυ. Ὅλοι προορίζονταν, πίστευαν ὅτι προορίζονταν, νὰ γίνουν Καποιοι. Κανένας δὲν ἔγινε.

Τοῦτο βέβαια εἶναι ὑπερβολικόν. Ὅλες οἱ δυνάμεις δὲν διαλύονται. Μερικοὶ νικοῦν, ἐπιτυγχάνουν.

Ἄς ἐλπίζουμε, κι' ἄς εὐχηθοῦμε, ὅσοι θὰ φθάσουν στὸ τέρμα πὺν ὀπτασιάσθηκαν, ἢ τουλάχιστον κοντὰ του, νὰ εἶναι ὅσο μπορεῖ περισσότεροι, οἱ κάμψεις ὅσο γίνεται λιγώτερες.

Ἄλλωστε διάβαζα τελευαῖα σ' ἓνα γαλλικὸ περιοδικὸ ὅτι ἡ ἀνθρωπότητα κυοφορεῖ ἀνθρώπους πιδ ἰσχυροὺς, πιδ ἱκανοὺς νὰ ὁλοκληρωθοῦν, ἀπὸ κείνους πὺν παρήγαγαγαν οἱ προηγούμενες γενιές.

ΑΛΚΗΣ ΘΡΥΛΟΣ

* * *

« Ὁ μεγαλύτερος κίνδυνος πὺν ἀπειλεῖ τὸ νέο ὅταν ἀρχίζει νὰ ξεδιπλώνει τὴν προσωπικότητά του εἶναι οἱ γνώσεις πὺν ἀπόκτησε στὶς σχολές, ἡ θεωρία χωρὶς τὴν ἀνάλογη πείρα.

Ἡ ἐπαφὴ μὲ τὶς μεγάλες προσωπικότητες ἢ οἱ διάφορες θεωρίες δημιουργοῦν μιὰ ὑπερδιέγερση τῆς νεαρῆς φαντασίας, πὺν μαζὶ μὲ διάφορα συναισθήματα, ὅπως ἡ φιλοδοξία, ἡ ἡ αἰσιοδοξία, δημιουργεῖται τὸ νέο τὴ διάθεση νὰ προβάλει τὸ ἐγὼ του ἐνῶ εἶναι ἀκόμη ἄγουρος.

Πότε ὁμῶς ἔρχεται ἡ ὠριμότητα;

Κάποτε ὑπάρχει σ' ἓνα παιδάκι, ἄλλοτε ἔρχεται ἀργὰ κι' ἄλλοτε δὲν ἔρχεται καθόλου, ὁπότε παραμένει κανεὶς σ' ὅλη του τὴ ζωὴ ἓνας πει-

ραματιστής.

Ο Mozart πέντε μόνο χρόνων έλαιζε την πρώτη του σονάτα. Ο Pirandello πάλι έγραψε το πρώτο του θεατρικό έργο, άφου έγινε σαραντάρης.

Όστε ή έμπνευση, ή έπικοινωνία με το Θεό, δέ διδάσκεται ούτε ραθαίνεται. Έρχεται ξαφνικά. Όμως, όσο καλλίτερα είναι κανείς «τεχνικά» καταρτισμένος, τόσο περισσότερο θ' άποδώση. Καί ή πρακτική εξάσκηση δέν έχει άλλο σκοπό παρὰ ν' άνοίξει τὰ κανάλια τής ψυχής άπ' όπου τή στιγμή τής ώριμότητας θά περάσει ή έμπνευση.

Τότε ο μαθητής θά γίνει δάσκαλος και θά βάλει τή σφραγίδα του στο έργο του.

Άν όμως βασικά και έπιπόλαια εμφανίσει το έργο του, αυτό θά είναι μίμηση. όσο πρωτότυπο, κι αν τό θαρρεί ο ίδιος. Θά είναι ένα μωσαϊκό με ξένες ψηφίδες. Άλλά ή μίμηση είναι θάνατος τής προσωπικότητας.

Άπό τους μεγάλους δασκάλους πρέπει νά έμπνέεται ο νέος αλλά όχι νά τους μιμείται.

Όποιος πόλι έχει αυτή την ώριμότητα, άς πούμε έμφυτη και το ξεκίνημά του είναι όλο έμπνευση, άπειλείται από ένα άλλο κίνδυνο. Νά σταθει ικανοποιημένος στο πρώτο τουτο σκαλί και νά επανυλαμβάνει τον έαυτό του...

Άλλά και τουτο είναι θάνατος.

Τὰ κανάλια πρέπει νά παραμένουν πάντα άνοιχτά ώστε και ο φτασμένος νά πλουτίζεται και ν' άναεώνεται διαρκώς.

Κιδικά ο νέος πάντα ν' άναζητάει νέες κορφές. Η σκάλα δέν έχει μόνον ένα σκαλί... Άς τραβήξει το δρόμο του ακολουθώντας την έμπνευσή του και ή έπιτυχία θ' άρθει.

Όποιος ζητάει πλούτη θά βρει τον τρόπο νά τ' άποκτήσει. Όποιος ζητάει θέση, τιμές, παράσημα, έπίσης. Όποιος πάλι έχει μοναδικό σκοπό την προσφορά τής ψυχής του, κι αν δέν άποκτήσει όλα τ' άλλα, τί ενδιαφέρει; Θά είναι ο πιο άγαπημένος γιατί οί άνθρωποι ξεχωρίζουν αυτούς που προσφέρουν από εκείνους που παίρνουν μόνο ή δίνουν για νά πάρουν.

MIPANTA

Το «Πρώτο Σκαλί» νομίζω δέν είναι άρχή, αλλά ο πρώτος σταθμός στον οποίο πολλοί λίγοι φθάνουν και συνεχίζουν τον ξεπερνούν. Η νεότης είναι μια όμορφη και φοβερή στιγμή του ανθρώπου. Η ευλάβεια με την οποία την δεχόμαστε μάς εξασφαλίζει αργότερα, κάποτε πολύ αργότερα, το φτάσιμο στο πρώτο σκαλί.

Σας εύχομαι ολοψύχως, σε σας που ξεκινάτε νά φτάσετε στο

MIPANTA
(Σκίτσο Κ. Πανιάρα)

ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΣΑΡΟΥΧΗΣ
(Σκίτσο του ιδίου)

πρώτο σκαλί του Σωστοῦ. Προσοχή όμως.
"Όλες οι σκάλες δὲν ὁδηγοῦν ἐκεῖ.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΣΑΡΟΥΧΗΣ

* * *

Δὲν ξέρουμε ἂν ἡ ἔρευνά μας ἱκανοποιεῖ.
Κρίνοντας ὅμως ἀπὸ τὰ γράμματα ποὺ λαβαί-
νουμε, θὰ πρέπει νὰ εἴμαστε (καὶ εἴμαστε)
πολὺ εὐχαριστημένοι. Ἡ κίνηση ποὺ μ' αὐ-
τὴν δημιουργεῖ τὸ περιοδικό μας δὲν εἶναι
καθόλου χωρὶς σημασία, γιατί οἱ νέοι μας, αὐ-
τοὶ ποὺ θὰ φτιάξουν αὔριο τὸ πλήρωμα τοῦ
ἐλληνικοῦ πνεύματος, βρίσκουν στὸ πρόσωπο
τῶν συνεργατῶν τῆς ἔρευνάς μας τὸν κρι-
τὴ καὶ τὸν ὁδηγητὴ τους. Στους τελευταίους

αὐτοὺς στέρνουμε γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ ἓνα μεγάλο «εὐχαριστῶ».

Στὸ ἐρχόμενο τεῦχος θὰ συνεχίσουμε.

Ἐπιμέλεια ΑΛΕΞΗ ΖΑΚΥΘΗΝΟΥ

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

Στὸ προηγούμενο φύλλο τοῦ πε-
ριοδικοῦ μας δημοσιεύθηκε τὸ ἄρ-
θρο «Εἰς τὴν κρίσιμον καμπὴν», ὅ-
που ὁ συνεργάτης μας κ. Σ.Α.Μ.
πραγματεύεται τὸ πρόβλημα τῆς νεό-
τητας. Ἐπειδὴ πήραμε διάφορα γράμ-
ματα καὶ ὑποστηρίχτηκαν πολλὲς
ἀπόψεις γύρω στὸ ζῶτικό καὶ κε-
φαλαιώδες αὐτὸ ζήτημα τῆς θέ-
σεως τῶν νέων στὴ σημερινή κοινω-
νία, μὲ τὸ ἄρθρο τοῦτο, δίνουμε συν-
εχία στὴ συζήτηση τοῦ θέματος:

* *

Οἱ νέοι μέσα στὸ σύνολο εἶναι
μιὰ ξεχωριστὴ τάξη ποὺ ἐλπίζει καὶ
στηρίζεται στὸ μέλλον. Γι' αὐτὸ κά-
θε τους ἐνέργεια καὶ κάθε τους σκέ-
ψη ἔχει σὰν ἀφετηρίαν καὶ τέρμα τὴν
καλύτερη αὔριο. Εἶναι τὰ παιδιά
ποὺ βγαίνουν ἀπ' τὸν κόσμον τῆς
ξεγνοιασίας γιὰ νὰ ἀντικρύσουν τὴν
πραγματικὴ του ὄψη. Καὶ θέλουν

οἱ αὐριανοὶ πολῖτες νὰ μάθουν τὸ
κάθε τι γιὰ τὴ ζωὴ. Προσποθοῦν
νὰ ξεχωρίσουν ἀξίες, ποὶ εἶναι
τὸ καλὸ καὶ τὸ κακὸ, τὸ ὠραῖο καὶ
τὸ ἄσχημο, ἡ ἀλήθεια καὶ τὸ ψέμ-
μα. Ζητᾶνε νὰ πιάσουν τὸ σύμ-
παν καὶ νὰ τὸ κλείσουν μέσα στὴν
ψυχὴ τους. Καὶ σιγὰ — σιγὰ ἀνά-
βει μέσα τους ἡ ἐπιθυμία νὰ μποῦν
στὴ ζωὴ, νὰ τὴ φτιάξουν καὶ νὰ
τὴ διευθύνουν οἱ ἴδιοι. Ἀνάβει
ἡ φωτιὰ τῆς δράσεως καὶ τῆς δημι-
ουργίας. Θέλουν τὰ νειάτα νὰ βγοῦν
ἀπὸ τὸ ρόλο τοῦ θεατῆ καὶ νὰ πά-
ρουνε κάποιο μέρος στὴν παρά-
σταση. **ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ**

Ἀλλὰ τὴν νεανικὴ αὐτὴ φλόγα
τῆς δημιουργίας, ποὺ εἶναι μιὰ τε-
ράστια ἐνέργεια ἀχρησιμοποίητη, ζη-
τοῦν νὰ τὴ συγκρατήσουν ἀπὸ χί-
λιες μεριές καὶ νὰ τὴ δαμάσουν
οἱ ὄριμοι, οἱ γέροι. Τὴ δυναμικότη-

τα αὐτῆς τῆς φλόγας μποροῦμε νὰ τὴν κρίνουμε ἀπὸ τὰ ἔργα τῆς, δταν μερικοὶ σκέφτηκαν νὰ χρησιμοποιοῦσιν τὰ νειάτα. Ἡ ἱστορία ἔχει ἀρκετὰ παροδείγματα· ἄς θυμηθοῦμε μόνο τὴν ἐκμετάλλευση αὐτῆς τῆς φλόγας μὲ τὰ «ἀπελευθερωτικά» κινήματα.

Ἔτσι πιεζόμενος ἀπὸ τοὺς ὥριμους ὁ νέος, μὴ βρίσκοντας ἀπήχηση καὶ βλέποντας τὸ κάθε του ὄνειρο γιὰ τὴ ζωὴ νὰ συντρίβεται πάνω στὰ καθιερωμένα καὶ τὰ «κατὰ συνθήκην», ρίχνεται στὴν ποίηση καὶ τὴ λογοτεχνία, ζητώντας ἐκεῖ κάτι ποὺ νὰ τὸν ικανοποιῇ καὶ νὰ τὸν δικαιώσῃ, καὶ διοβάζει καὶ ξαναδιαβάζει τὰ «Ψεῦδη» τοῦ Μάξ Νορντάου.

Ἀγανακτεῖ ὁ νέος νοιώθοντας τὸν ἑαυτό του ἐγκαταλελειμμένο, θέλει νὰ κυριαρχήσῃ καὶ κυριαρχεῖται, θέλει νὰ λάβῃ μέρος στὴ ζωὴ, καὶ τὸν ἀφήνουν στὸ περιθώριο. Σ' αὐτὸ ὀφείλεται καὶ ἡ κάποια ἐπαναστατικότητα ποὺ διακρίνει τὰ νειάτα, ἡ ἀγνὴ ἐπαναστατικότητα, ποὺ ἔχει γιὰ κίνητρο τὸν αὐθορμητισμὸ καὶ τὴν εὐλικρίνεια. Δὲν ἔχουν ἀποκτήσει, βλέπετε, ἀκόμα οἱ νέοι ἄνθρωποι τὴ συνήθεια νὰ βλέπουν ὅλα τὰ πράγματα πίσω ἀπὸ τὸ στενὸ γυαλὶ τοῦ θεσμοῦ καὶ νὰ ὑποτάσσονται στοὺς αὐτοματισμοὺς καὶ τὸ συμφέρον. Μπαίνουν στὴ ζωὴ γεμάτοι ἐνθουσιασμὸ κι' ἀγάπη γι' αὐτήν, τὴν ἀγκαλιάζουν καὶ βιάζονται νὰ τὴ ζήσουν. Ἀλλὰ ὁ δρόμος δὲν εἶναι ἀνοιχτός. Οἱ θέσεις εἶναι πιασμένες. Κάθε βῆμα ἔχει καὶ τὸ ρῆγορά του. Ὅλες οἱ προσπάθειες ἀπὸ τὰ νειάτα θὰ πᾶνε χαμένες. Οἱ νέοι πρέπει νὰ περιμένουν τὴ σειρά τους. Ἔτσι στὸ ξεκίνημά τους ποὺ εἶναι γεμάτοι δύναμη, ὁρμή, αἰσιοδοξία κι' ἐλπίδες γιὰ τὴ ζωὴ, θὰ συναντήσουν τὴν ἀποτυχία καὶ τὴν ἀπογοήτευση στὰ πρῶτα τοὺς βήματα καὶ θ' ἀρχίσουν ν' ἀποκοτῶν τὴν «πεῖρα» καὶ νὰ ὠριμάζουν.

Αὐτὴ «ἡ πεῖρα τῆς ζωῆς» εἶναι τὸ μεγάλο πλεονέκτημα τῶν γέρων. Ἀλλὰ μήπως τὸ παρελθόν, ποὺ δίνει τὴν πεῖρα, ἀφαιρεῖ ἀντὶ νὰ προσθέτῃ; Τὰ νειάτα ζοῦν γιὰ τὸ μέλλον. Μπορεῖ ἡ φρονιμάδα, μὲ τὴ βοήθεια τῆς αἰσιοδοξίας τῆς συνειδήσεως, νὰ μᾶς μαθαίνῃ πῶς εἶναι πιὸ εὐκόλο νὰ ζεῖ κανεὶς μὲ τὸ παρελθόν.

Ἴσως νάχῃ δίκην ὁ Montaigne δταν γράφει «Οἱ ψυχὲς μας εἶναι πιὰ ἀνοιχτὲς στὰ εἰκοσὶ μας χρόνια καὶ δείχνουν καθαρά τί θὰ μπορέσουν νὰ πραγματοποιήσουν. Ποτὲ ψυχὴ ποὺ δὲν ἔδωσε σ' αὐτὴ τὴν ἡλικία δείγματα τῆς δυνάμεως τῆς δὲν τόκανε ἀργότερα. Οἱ φυσικὲς ἰδιότητες καὶ ἀρετὲς ἀφήνουν ἀκριβῶς τότε νὰ φανῇ ὅ,τι πιὸ δυνατό καὶ ὅ,τι πιὸ ὥραιο ἔχουν νὰ δείξουν, Ἀπ' ὅλες τὲς ὥραιες ἀνθρώπινες πράξεις ποὺ ἔτυχε νὰ γνωρίσω, ὅποια μορφή καὶ νάχαν, σ' ὅποια ἐποχὴ κι' ἂν ἔγιναν, οἱ περισσότερες ἔγιναν πρὶν ἀπ' τὴν ἡλικία τῶν τριάντᾶ χρόνων Ὅσο γιὰ τὸν ἑαυτό μου, μοῦ φαίνεται βέβαιο πῶς ἀπ' αὐτὴ τὴν ἡλικία καὶ πέρα οἱ σωματικὲς καὶ οἱ πνευματικὲς μου δυνάμεις λιγότεψαν ἀντὶ ν' αὐξήσουν, ὑποχώρησαν ἀντὶ ν' ἀναπτυχθοῦν».

Εἶναι πάντως θετικὸ πῶς τὸ κοινωνικὸ σύνολο δὲν δίνει ἀρκετὴ προσοχὴ στὴ νεολαία. Ἐπικρατεῖ ἡ ἐντύπωση ὅτι μερικὰ βιβλία κι' ὁ ἀθλητισμὸς, ἡ μιὰ σχολὴ μὲ τὸ κατὰλληλο αὐστηρὸ προσωπικόν, εἶναι ὅ,τι χρειάζονται τὰ νειάτα. Πρέπει νὰ διαλυθῇ πρῶτα ὅλη αὕτὴ ἡ «παιδικὴ ζωηράδα» καὶ νὰ περάσῃ ὁ ἄνθρωπος τὰ περισσότερα χρόνια τῆς ζωῆς του γιὰ νὰ τὸν δεχτῇ μ' εὐχαρίστηση ἡ κοινωνία. Πρὶν, πρέπει νὰ στέκεται στὸ περιθώριο κι' ἂν τραβῇ νὰ κοινωνίᾳ τὸν βάζουν ἐν θέσει τῶν βλαβερῶν ἐνθουσιῶν. Ἀλλὰ στὸ περιθώριον τὰ νειάτα θέλουν νὰ δράσουν, ἡ φλόγῃ τῆς δημιουργίας τὰ καίει καὶ τραβᾶνε τὸ δρόμο ποὺ

είναι άνοιχτός, τὸ δρόμο τῆς διαφθοράς. Ξαίρουν οἱ νέοι πῶς πᾶνε στὴν καταστροφή, ἀλλὰ τὰ νειάτα συγχωροῦν ἐκείνους ποὺ τὰ θυσιά- ζουν ἀρκεῖ νὰ τ' ἀπελευθερώσουν ἀπ' αὐτὴ τὴ δύναμη ποὺ ξεχειλίζει μέ- σα τους καὶ τὰ πνίγει, ἀρκεῖ νὰ μπορέσουν νὰ τῆς δώσουν διέξο- δο καὶ νὰ τὴν ἀφήσουν νὰ κυριαρ- χήσῃ.

Σ' ἄλλα μέρη τὰ κράτη φρον- τίζουν νὰ βροῦν ἐνδιαφέροντα γιὰ τοὺς νέους, ἀρχίζοντας ἀπ' οἱ κοινότητες, τὰ σχολεῖα καὶ φθάνον- τας στὰ διεθνή συνέδρια τῶν νέων. Προσπαθοῦν νὰ καλλιεργήσουν τὸ ἐνδιαφέρον τῆς νεολαίας γιὰ τὸ σύ- ολο, ν' ἀνάψουν πρὸ πολὺ τὴ νεανικὴ φλόγα, μέλῃσχεσ πνευματι- κές καὶ ἀθλητικές, μὲ γιορτὲς,

μὲ ἀγῶνες, μὲ διαγωνισμοὺς. Ἐδῶ, μόνο νὰ περιορίσουμε τίς «τρέλλες» τῶν νέων ποὺ φέρνουν τὸν «ῥηθικό ξεπεσμό» καὶ μόνο νὰ χαλιναγωγή- σουμε τ' ἀτίθασα πουλάρια γιὰ νὰ τὰ δέσουμε πίσω ἀπ' τὸ παλῆδ κόρρο.

Τ' ἀποτελέσματα ἀπ' ὅλα αὐ- τὰ εἶναι ζωντανὰ γύρω μας. Ἄς τὰ δοῦν ὅποιοι πρέπει νὰ βοηθήσουν τὴν αὐριανὴ κοινωνία. Δὲν μπο- роῦμε νὰ σβύσουμε τὴ φλόγα τῆς δημιουργίας ποὺ καίει μὲς τὰ νειά- τα. Ἄς μὴν προσπαθοῦμε. Ἐκεῖ- νο ποὺ πρέπει εἶναι νὰ τὴν κατευ- θύνουμε, νὰ τὴν ἀξιοποιήσουμε, ἀν- τι νὰ τὴν ἀφήνουμε νὰ καταστρέ- φῃ ἢ ἴδια τὴ νεολαία.

Λ. ΛΟΤΣΙΟΣ

ΥΠΕΝΘΥΜΙΣΕΙΣ

Ἵπείκουσα ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνη- σις εἰς τὴν Πανελλήνιον φωνὴν καὶ υἱοθετοῦσα τὸν ζηηρότατον πόθον τοῦ Ἑλληνικοῦ Κυπριακοῦ Λαοῦ νὰ αὐτοδιατεθῇ καὶ νὰ ἐνωθῇ μετὰ τῆς Μητροῦς Ἑλλάδος μετ' ἐπιμονῆς ἐπε- ζήτησε νὰ ἔλθῃ εἰς φιλικὰς διαπραγ- μοτεύσεις μετὰ τῆς κατεχούσης τὴν Κύπρον Μ.Βρεταννίας παλαιᾶς φίλης καὶ συμπολεμηστρίας εἰς τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνας Ἡ προσπά- θεια ὅμως αὕτη, σύμφωνας πρὸς τὰς σχευκάς διατάξεις τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῶν Ἡν. Ἐθνῶν, δυστυχῶς ἀπέτυχεν, προσκρούσασα εἰς τὴν πα- ράδοξον πράγματι ἀδιαλλαξίαν τῶν βρε- ανῶν ἰθυνόντων, καίτοι μεγάλη μερὶς τῆς βρεταννικῆς κοινῆς γνώ- μης διετέθη εὐμένως ὑπὲρ τῆς τοιαύ- τῆς ἐξελιξεως.

Μετὰ λυσσώδη πράγματι διπλω- ματικὴν μάχην ἡ ἑλληνικὴ προσφυγὴ ἐνεγράφει εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς παρούσης Γενικῆς

Συνελεύσεως τῶν Ἡν. Ἐθνῶν, μετ' οὐ πολὺ δὲ πρόκειται νὰ εἰσυχθῇ πρὸς συζήτησιν εἰς τὴν Πολιτικὴν Ἐ- πιτροπὴν τῆς Γεν. Συνελεύσεως, ἡ ὁποία θὰ ἀποφασίσῃ ἐπὶ τῆς οὐσίας τοῦ θέματος. Καὶ ὁ ἀγὼν εἰς τὴν πε- ρίπτωσιν ταύτην προβλέπεται ἔτι δυσ- χερέστερος.

Παρά ὅμως τὸ γεγονός ὅτι ἡ πο- λιτικὴ, καὶ μάλιστα ἡ διεθνὴς, δὲν πιστεύει εἰς Θεόν, δὲν κρίνομεν ἄ- σκοπον νὰ ὑπενθυμίσωμεν, ἔστω καὶ διὰ μόνην τὴν φιλολογίαν τοῦ θέμα- τος, ὠρισμένα γεγονότα, μερικὰς ὑ- πογραφάς. Δὲν θὰ ἀναφερθῶμεν εἰς τοὺς ἀπὸ αἰώνων ἀγῶνας τῆς Φυλῆς μας ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς ἀνθρω- πότητος. Θὰ τονίσωμεν μόνον ὅτι, ὅταν ἡ σημερινὴ ἀντίδικός μας ἡγωνί- ζετο τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνα μόνη, ἡ μικρὰ Ἑλλὰς ἐστάθη παρὰ τὸ πλεῖστον τῆς καὶ μετὰ τὸν πόλεμον τοῦ πολέμου. Καὶ θὰ ὑπε θυμί- σωμεν ὅτι κατὰ τὴν κρίσιμον ἐκείνην ἐποχὴν ἡ συνέταιρός της, εὐγνώμων

ΠΑΡΟΛΑΙΩΣ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ

διά τὴν βοήθειαν μᾶς συνέχαιρε πολὺ ἂν ὑποσχομένη.

Ὡς φαίνεται ὁμως, ἡ μικρὰ Ἑλλάς ἐξηπατήθη. Τὴν ἐπαύριον τοῦ πολέμου αἱ ὑποσχέσεις ἐλησμονήθησαν, ὅπως ἐπίσης ἐλησμονήθησαν καὶ οἱ κοινοὶ ἀγῶνες διὰ τὴν ἐλευθερίαν—καὶ ἡ Κύπρος παρέμεινεν εἰς τὰ δεσμά της.

Πέραν ὁμως τούτων, χρησίμων διὰ τὰ κριθῆναι ἀπὸ τοῦ Λαοῦς ἡ προσωπικότης τῆς ἀντιδίκου, θὰ ὑπενθυμίσωμεν καὶ ἄλλα τινά, ἀφορῶντα τοὺς δικαστάς μας—τὰ Κράτη—μέλη τοῦ Ο. Η. Ε.

Καὶ κατὰ πρῶτον ὑπάρχει πρὸς ὑπενθύμισιν ὁ Καταστατικὸς Χάρτης, τοῦ διεθνοῦς Ὁργανισμοῦ, ἡ σπουδαιότερα διάταξις τοῦ ὁποίου εἶναι ἡ τοῦ ἄρθρου 1 ἐδ 2, ἡ ὁποία ἔχει διαποτισθῇ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς αὐτοδιαθέσεως, τῆς ὁποίας ζητοῦμεν τὴν ἐφαρμογὴν.

Ἐν συνεχείᾳ δὲ θὰ ὑπενθυμίσωμεν ὅτι τὰ περισσότερα τῶν Κρατῶν—μέλων τοῦ Ο. Η. Ε., συνυπέγραψον, ὅτε ὁ πόλεμος ἐμαίνετο καὶ ἡ νίκη ἦτο ἀβεβαία, συνυπεγράψον λέγομεν, μετὰ τῆς Ἑλλάδος τὴν 1ην Ἰαν. 1942 τὴν Δήλωσιν τῶν Ἡν. Ἐθνῶν τὴν ἐπιβεβαιώσαν πλήρως τὸν Καταστατικὸν Χάρτην τοῦ Ἀτλαντικοῦ τῆς 14ης Αὐγ. 1941, κατὰ τὸν ὁποῖον αἱ Η.Π.Α. καὶ ἡ Ἀγγλία—ἡ μεγάλη ἐπιλήσμων—σέβονται τὸ δικαίωμα ὅλων τῶν Λαῶν νὰ ἐκλέξουν τὴν μορφήν τοῦ πολιτεύματος ὑπὸ τὸ ὁποῖον θέλουν νὰ ζήσουν.

Ἐνταῦθα ὁμως δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ παραλείψωμεν τὴν κοινὴν ἀγγλοαμερικανικὴν διακήρυξιν τῆς 29ης Ἰουνίου 1954 τὴν γνωστὴν ὡς διακήρυξιν τοῦ Πότομακ, τὴν ὑπογράφισαν ὑπὸ τῶν Αἰζενχάουερ καὶ Τσῶρτσιλ κατὰ τὴν ὁποίαν «ἐπιβεβαιούντες τὰς ἀρχὰς τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τοῦ Ἀτλαντικοῦ, εἰς μὲν κεκηρυγμένοι ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς τοῦ δικαιώματος τῶν Λαῶν, ὅπως αὐτοκυβερνῶνται καὶ θὰ καταβάλωμεν πᾶσαν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν δι' ὅλων τῶν εὐρωπαϊκῶν μέσων, ὅπως ἐξαοφαλί-

σωμεν τὴν ἀνεξαρτησίαν ὅλων τῶν χωρῶν, οἱ λαοὶ τῶν ὁποίων ἐπιθυμοῦν νὰ ζήσουν ἐν ἀνεξαρτησίᾳ καὶ εἶναι ἱκανοὶ πρὸς τοῦτο».

Ὑπάρχει καὶ ἡ Διεθνὴς Σύμβασις τῆς Ρώμης τῆς 4ης Νοεμβρίου 1950 περὶ ὑπερασπίσεως τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν θεμελιωδῶν ἐλευθεριῶν, ἡ ὑπογραφεῖσα ὑπὸ τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης, πολλὰ τῶν ὁποίων—καὶ ἡ Ἀγγλία—εἶναι μέλη τοῦ Ο. Η. Ε. εἰς τὴν ὁποίαν διακηρύσσεται, διὰ μίαν ἀκόμη φοράν, ἡ προσήλωσις τῶν Κρατῶν τούτων εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς Ἐλευθερίας.

Ἀλλὰ καὶ ἡ σύμβασις περὶ Βορειοατλαντικοῦ Ἀμυντικοῦ Συμφώνου (Ν.Α.Τ.Ο.) δὲν ἔχει ὡς ἀρχὴν τὴν ἐλευθερίαν τῶν Λαῶν ἐφ' ὅσον αὐτὴν ἔχει ὡς σκοπὸν νὰ προστατεύσῃ; Ἀλλὰ καὶ ἡ προσφάτως ὑπογραφεῖσα συνθήκη Ἀμυντικοῦ Συμφώνου τῆς Νοτιοανατολικῆς Ἀσίας (Σ.Ε.Α.Τ.Ο.)—ἐπὶ τῶν αὐτῶν βάσεων δὲν στηρίζεται; Καὶ εἶναι ἀκόμη νωαίαι ὑπογραφαὶ τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν ἐπὶ τῆς ὁμοφώνως γενομένης δεκτῆς Οἰκουμενικῆς Διακηρύξεως τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων τῆς 10ης Δεκ. 1948. τὸ ἄρθρ. 1 τῆς ὁποίας τονίζει ὅτι «ὅλοι οἱ ἄνθρωποι γεννῶνται ἴσοι».

Τὰς ὑπογραφὰς τῶν ἐπὶ τῶν κειμένων τούτων θὰ ἠθέλαμεν νὰ ὑπενθυμίσωμεν εἰς τὰ Ἡν. Ἐθνη. Καὶ θὰ ἠθέλαμεν νὰ εἰπώμεν ὅτι, ἐάν αἱ διακηρύξεις αὗται δὲν δεσμεύουν τὴν ἀνάληπτον πολιτικὴν τῶν Κρατῶν, ἐν τούτοις ὁμως δημιουργοῦν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Λαῶν συναισθήματα, τὰ ὁποία δὲν ἡμποροῦμεν νὰ παραβλέψωμεν. Καὶ εἶναι ἀληθὲς ὅτι αὐξάνεται ὁσημέραι διαφωτιζομένη, ἡ μερίς ἐκείνη τῆς παγκοσμίου κοινῆς γνώμης, ἡ ὁποία, πιστεύουσα εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς αὐτοδιαθέσεως, ἀπαιτεῖται νὰ ἐκδηλώσῃ τὸν ἐλευθεραν νὰ ἐνοῦται μετὰ τῆς ἐλευθέρως Μητρός της.

Σ. Α. ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΣ

Η ΚΑΜΠΑΝΑ ΤΟΥ ΣΤΕΝΑΓΜΟΥ

Ἐρχότανε σὸ σπίτι μας ταχτικά. Τουλάχιστο μιὰ φορά τὴ βδομάδα, νὰ διορθώνει τὰ ρούχα τῆς πλύσης.

Θάτανε πενήντα πέντε χρόνων, ψηλή, ξερακιανή, μὲ μύτη μεγάλη, μακρουλή καὶ δυὸ μικρὰ καστανὰ μάτια μυωπικά, ποὺ κοκκίνιζαν στὶς ἄκρες, κοντὰ στὴ μύτη. Ἐπαιρνε μιὰ καρέκλα, τὴν ἔβαζε σιμὰ σὸ παράθυρο, πίθωνε τὴν κόφα μὲ τὰ ρούχα—μιὰ κόφα τόσο δὰ μεγάλη!—μπρὸς σὰ πόδια τῆς, τὸ κουτί τῆς δουλειᾶς σὸ πλάι τῆς, φοροῦσε τὰ γυαλιά της καὶ ἄρχιζε τὸ διόρθωμά. Μᾶς ἄρεσε—παιδιά ἡμεῖς τότες—νὰ πηγαίνουμε νὰ τὴν κουβεντιάσουμε.

—«Πῶς σὲ λένε ;» Τὴ ρωτήσαμε τὴν πρώτη φορά, ποὺ ἦρθε σὸ σπίτι μας.

—«Λουγκρέτζια καὶ ἑλληνικά Λουκρητία», μᾶς ἀποκρίθηκε περήφανε γιὰ τὸ μεταφραστικὸ τῆς ταλέντο.

Φαίνεται ὅμως, πῶς καὶ τὸ δικό μας τὸ ταλέντο νὰ κάνουμε κατὰχρηση μὲ κάθε ἀδιάκριτη ἐρώτηση, δὲν πῆγαινε πίσω, γιατί δὲν πέρασε πολὺς καιρὸς, ποὺ ξέραμε ὅλη τῆς τὴν ἱστορία.

Εἶχε παντρευτεῖ καὶ δυὸ χρόνια κατόπι χήρεψε. Παιδιά δὲν εἶχε. Πῆρε σὸ σπίτι τῆς μιὰν ἀνηψιά τῆς πεντάρφανη, παιδί μιᾶς ἀδερφῆς τῆς, φτωχούλα.

—«Γιὰ τὴν ψυχὴ μου ! Μιὰ μέρα θὰ βρεθοῦμε μπρὸς σὸ Θεό καὶ θὰ μᾶς ρωτήσῃ, τί κάμαμε δὴ κάτου στὴ γῆς. Πρέπει νὰ ξέρουμε νὰ τοῦ ἀποκριθῶμε. Καὶ πῶς θὰ μπορέσουμε, ἂν δὲν ἔχουμε κάμει καὶ κάτι καλὸ ; Μιὰ τρομερὴ βροντὴ θ' ἀκουστῇ, ἕνα φῶς μεγάλο σὰν ἀστραπὴ θὰ μᾶς θαμπώσει,

κ' ἔπειτα μὲ μιᾶς σκοτάδι πίσσα. Λέει θὰ ξανοῖδοῦμε τὸ πρόσωπο τοῦ Θεοῦ, καὶ στὰ σκοτεινὰ, σίγουρος πιά ὁ Βελζεβούλης θὰ μᾶς σηκώσει καὶ θὰ μᾶς πάρει στὴν Κόλαση».

—«Εἶναι θεϊκὰ ὅλα αὐτά ;»

—«Πῶς ! ; Τὰ λένε ὅλα τὰ βιβλία. Ρωτήστε τὸν πατέρα σας, ποὺ εἶναι διαβασμένος ἄνθρωπος».

—«Τὴν ἀνηψιά σου πῶς τὴ λένε ;»

—«Ἐρασμία».

Ποτὲ ὁ ἀνθρώπινος σαρκασμὸς δὲ γνώρισε μεγαλύτερο θρίλαμμο, ὅσο ὅταν φορτωνόταν στὴ ράχη τοῦ δύστυχου κοριτσιοῦ τὸ ἀπαιτητικὸ αὐτὸ ὄνομα. Ἡ Ἐρασμία ἦταν ἕνα πλάσμα ραχητικὸ μὲ ἀλλοίθωρο τὸ ἀριστερὸ μάτι, μ' ἕνα πελώριο στόμα καὶ μιὰ μυτίτσα ποὺ ἀντίκρυζε τὸν οὐρανό. Θὰ ζύγωνε τὰ σαράντα κι' ὅμως ἡ θειά της ἡ Λουγκρέτζια, καὶ ἑλληνικά Λουκρητία, ἐπέμενε πάντα, ὅσο κι' ἂν διάβαιναν τὰ χρόνια, νὰ μᾶς λέει πῶς εἶναι εἰκοσιέξη. Τὴ μίκρανε μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ τὴν παντρέψῃ.

Ἡ Ἐρασμία εἶχε κ' ἕναν ἀδερφό. Αὐτόν, σύμφωνα μὲ τὴν φράση ολογία τῆς Λουγκρέτζιας, τὸν ἔλεγαν Μίκιο καὶ ἑλληνικά Μιχαήλ. Δεκαννιά χρόνων παιδί ἔφισε τὴν Ἐρασμία στὴν πλάτη τῆς θειάς του κ' ἔφυγε γιὰ τὴν Ἀθήνα. Ἐκεῖ καταπιανόταν μὲ κάθε βρωμοδουλειά. Πότε διευθυντὴς σὲ κάποιον ὑπόγειο χαρτοπαιχτικὸ κέντρο, πότε προμήθευε γυναικὲς σὲ κρυφὰ χαμόσπιτα, πότε πουλοῦσε χασίς καὶ κοκκαῖνα σὲ διεφθαρμένους καταναλωτὲς. Συχνὰ περνοῦσε τὴ νύχτα τοῦ στὴν Ἀστυνομία κι' ἡ φυλακὴ δὲν τοῦ ἦταν ἀνώστη. Μιὰ πρῶτα κατὰ φερνε νὰ ξεγλυστράει.

—«Δὲν ἔχει ἀνάγκη αὐτός»,

μᾶς ἔλεγε ἡ θειά του, ἐνῶ ἔσκυφτε στήν κόφα τῆ φορτωμένη μὲ τ' ἄσ πρόρρουχα, γιὰ νὰ πάρει τὸ ροῦχο ποὺ ἤθελε διόρθωμα, «εἶναι πολὺ ἔξυπνος. Κ' ἔπειτα δὲν πουλεῖ σὲ ὅποιον-ὅποιον κοκκαῖνα. Εἶναι ἀνακατωμένος μὲ μεγάλα προσώπατα. Ἡ πελατεία του ἕνας κ' ἕνας. Ἀρχόντισσες μὲ λακὲ στήν πόρτα, ὑπουργοί, τμηματάρχες, διευθυντὲς σὲ μπάνκες, στρατηγοὶ μὲ κοβαλιεράτα μεγάλα σὰν τὴν παλάμη μου. Ἀμέ ! Δὲν εἶναι παῖξε-ρίξε. Αὐτοὶ δὲν τὸν ἀφήνουν νὰ χαθεῖ. Δὲν τοὺς συμφέρει. Βλέπεις, ὁ Μίκιος μου στόμα ἔχει καὶ μιλιὰ δὲν ἔχει. Δὲν προδίνει τὴν πελατεία, καὶ οἱ πελάτες του τὸν σέβονται. Ποὺ νοῦρουν ἄλλον. «Μίκιο μου ἀπὸ δῶ καὶ Μίκιο μου ἀπὸ κεῖ», τοὺς ἀκοῦς.

Καὶ φούσκωνε ἡ κοῦμένη σὰ γάλικο ἀπὸ τὴν περηφάνειά της γιὰ τὴν ἱκανότητα τοῦ ἀνεψιοῦ νὰ περνάει ἀπὸ μυρωμένα σαλονάκια καὶ ὑπουργικά γραφεῖα, γιὰ νὰ βρῖσκει τὸ δρόμο τῆς φυλακῆς. Οὔτε παραπονιότανε ποτέ, πού δὲν τοὺς νοιάζοταν σὲ καμμιά περίσταση. Τὸν περσότερο καιρὸ οὔτε τοὺς ἔγραφε. Εἶχε τόσα ἔξοδα τὸ παιδί ! Αὐτὰ ἔχουν οἱ καλὲς γνωριμιεῖς.

— «Ποιὸς εἶναι μικρότερος ἀπὸ τὰ δυό σου τ' ἀνηψίδια ; »

— «Ὁ Μίκιος μου. Αὐτὸς εἶναι τὸ στερνογέννην. »

— «Πόσω χρόνων εἶναι τώρα ; »

— «Μά... στὰ τριάντα ὀχτώ. »

— «Κ' ἡ Ἑρασμία ; »

— «Αὐτὴ ; δὲ σὰς τῶπα ; Εἰκοσιέξη. »

— «Μὰ τότες, πῶς ὁ Μίκιος εἶναι τριάντα ὀχτὼ καὶ στὸν ἴδιον καιρὸ εἶναι καὶ τὸ στερνονέννην ; »

«Ὁπως σὰς τὰ λέω εἶναι», ἐπέμνε ἡ Λουγκρέτζια. Κι' ἂν ἐπιμέναμε καὶ μεῖς, τότες μᾶς ἔλεγε: «Δὲν ἔχετε μάθημα σήμερα; θάσᾶμαλλώσει ἡ μητέρα σας. Πηγαίνετε νὰ κάμειτε τὸ μάθημά σας. » Κ' ἡ συζήτηση τέλειανε.

Εἶχαμε παρατηρήσει καὶ κάτι ἄλλο. Ὅταν τὸ μεσημέρι χτυποῦσε ἡ

καμπάνα τοῦ Ἀγιοῦ, ἡ Λουγκρέτζια ἄφηνε γιὰ μιὰ στιγμή τὸ βελόνι ἢ τὸ ψαλίδι. Μὰ τὰ μάτια σὰν πλανεμένα σ' ἕναν ἄλλον κόσμῳ, σιγὸμουρμούριζε : «ἡ καμπάνα τοῦ στεναγμοῦ». Σταυροκοπιότανε, καὶ γεμάτη ἀνακούφιση ἔλεγε : «Δόξα σοι ὁ Θεός ! ». Μιὰ μέρα τῇ ρωτήσαμε, τί σημαίνει ἡ φράση : «ἡ καμπάνα τοῦ στεναγμοῦ» Πολὺ πρόθυμα μᾶς ἐξηγήσε :

— «Παιδιά μου, ἀπὸ τὸν καιρὸ τοῦ Βενετσιάνου ἀκόμα, εἶναι συνήθεια ἡ καμπάνα τοῦ Ἀγιοῦ νὰ χτυπάει τὸ μεσημέρι. Αὐτὴ τὴν ὥρα ὁ μὴς πολλὲς φορὲς ἡ φτωχολογιά δὲν ἔχει οὔτε ψωμί. Ὁ ἄντρας ἔτιχε ν' ἀρρωστήσει, τὸ μεγάλο παιδί πῆγε στὸ μάστορά του νὰ δουλέψει κι' ὁ μάστορας τῶδιωξε, γιὰτὶ δουλειὰ δὲν ἔχει. Ἡ μάα ξενοπλένει μὰ βγάξει τόσο λίγα, πού δὲ φτάνουν οὔτε γιὰ νὰ κακοθρέψουν τόσοι νοματέους. Τὰ μικρὰ πῆγανε στὸ σκολεῖο, τὸ μεσημέρι θὰ γυρίσουν καὶ θὰ ζητήσουν νὰ φᾶνε. Μὰ μὴ πῶς καὶ οἱ μεγάλοι δὲν πεινοῦν ; Οἱ παλιοβραῖοι, οἱ ρομπαβέκηδες, αὐτὰ τὰ ξέρουν, καὶ ξέρουν ἀκόμα τί φοβερὴ στιγμή εἶναι αὐτὴ γιὰ τὰ φτωχόσπιτα. Περιμένουν καὶ μὲ τὴν κτυπάνα τοῦ Ἀγιοῦ ξεχύνονται στοὺς δρόμους. Φω-άζουν : ποῖος ἔχει παλιὸ πράμα γιὰ πούλημα ! Κ' ἡ φτωχολογιά πουλεῖ, ἀναστενάζοντας, ὅτι κι' ἂν ἔχει, κι' αὐτὴν τὴν ὥραν τὰ πουλεῖ γιὰ ἕνα κομμάτι ψωμί. Φτάνει νάβρουν κάτι οἱ ἀγαπημένοι νὰ ξεγελάσουν τὴν πείνα τους. Γι' αὐτὰ πού σὰς εἶπα, στὸν καιρὸ τοῦ Βενετσιάνου ἡ καμπάνα τοῦ μεσημεριοῦ λεγότανε la campana dei sosuiri τώρα πού ἦρθε τὸ Ἑλληνικὸ, πρέπει νὰ τὴ λέμε καμπάνα τοῦ στεναγμοῦ.

— «Καὶ τὸ «Δόξα σοι ὁ Θεός», τότες, γιὰτὶ τὸ λές ; »

— «Γιὰ νὰ τὸν θαυμάσω, πού μοῦ ἔχει ἀσφαλῆσει τὸ σημερινό μου ψωμί. Δουλεῖν σήμερα σὲ σὰς, αὐριο σὲ ἄλλο ἀρχοντικό, καὶ δὲν ἔχω ἀνάγκη νὰ πουλήσω τὰ σεντόνια μου ἢ τὴν καρέκλα μου γιὰ τὸ καθημερι-

ΠΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΑΓΓΛΙΚΑ ΚΑΤΗΓΗΓΟΡΗ

ΑΓΓΛΙΚΑ ΚΑΤΗΓΗΓΟΡΗ

ΑΓΓΛΙΚΑ ΚΑΤΗΓΗΓΟΡΗ

νό, τρώω κεί που δουλεύω, και με τὸ μεροκάματό μου πάντα καὶ κάτι ἀγοράζω γιὰ τὸ σπίτι μου, ἀντὶς νὰ πουλῶ. Τὸ σπίτι, μάτια μου, εἶναι ὁ τάφος τοῦ ζωντανοῦ ἀνθρώπου. Γιατὶ ὁ ἄνθρωπος νὰ μὴν τὸν στολίζει; Νὰ ῥθετε καμμιά μέρα—Κυριακὴ ἀπόγιομα—νὰ τὴν ἰδῆτε τὴν καμαρούλα μου. Φτωχιά εἶμαι, δουλεύω ὅλη μέρα γιὰ τὸ ψωμί, μὰ τὴν κάμαρά μου τὴ θέλω κούκλα».

Μὰς τῶπε τόσες φορές, ποὺ στο τέλος ἀποφοσίσαμε καὶ πήγαμε. Μὲ τὴ καμάρὶ μὰς δέχτηκε ἡ Λουγκρέτσια! Ἡ κάμαρά της ὅμως φορτωμένη περσότερο ἀπ' ὅτι ἔπρεπε. Δυὸ κρεβάτια σὲ κεῖνο τῆς Λουγκρέτζιας μιὰ μύλλινη κουβέρτα κόκκινη, πλεχτὴ τοῦ χειροῦ, ἔκανε καὶ τὴν ἴδια νὰ κοκκινίζει μὲ περήφανη ἀναγὰλλισσιν ἓνα κομοδῖνο, ποὺ χώριζε τὰ δυὸ κρεβάτια, μιὰ πλατεῖα μελιέζικη πολυθρόνα, ἕνας κομὸς καὶ ἀπᾶνω ἕνας καθρέφτης, ἕνας νιπτήρας, πεντέξη καρέκλες, ἓνα στρογγυλὸ τραπέζι στὴ μέση, ἓνα ἄλλο σὲ μιὰ γωνιά μὲ φυτζάνια, κι' ἀκόμα δυὸ τραπεζάκια μὲ φωτογραφίες, κάρτες σὲ χαρτόνινες κορνίζες, ἀκαλλαστήτα ψεύτικα λουλούδια σὲ βάζα, ἐργόχειρα μὲ χρώματα χτυπητὰ, κοχύλια, καρδιές, καμωμένες μὲ ξερά λουλούδια, γύψινα ἀγαλματάκια, ποὺ δύσκολα ξεχώριζες, ἂν πορᾶσαι ἀντρα ἢ γυναῖκα, καὶ στοὺς τοίχους εἰκόνες, ἢ μιὰ πιὸ χτυπητὴ καὶ πιὸ ἀφύσικη ἀπὸ τὴν ἄλλη, ἐταξερίτσες μὲ ἀνθρωπάκια, κουκλάκια, αὐγὰ σὲ χρώματα περίεργα, καὶ ἄλλα ἀκόμα πιὸ παράξενα μπιχλιμπίδια. Κι' ἐπέμενε ἡ Λουγκρέτσια νὰ τὰ ἰδοῦμε ὅλα. Ἐνα, ἓνα. Καὶ τὰ βγαζε ἀπὸ τὴ θέση τους, γιὰ νὰ μὰς τὰ δείξει, καὶ τὰ πιανε μὲ τόση λεπτότητα καὶ τόση τρυφεράδα, σημάδια ἀλάθευτα τῆς μεγάλης της στοργῆς γιὰ τ' ἀσήμεντα αὐτὰ πραγματάκια, μὰ ποὺ γιὰ κείνην ἦταν ὁ λάκκο βασιλείου. Τὸ βασιλεῖο της.

Μὲ τὰ χρόνια καὶ τὸν καθημερινὸ κόπο, τὰ μάτια τῆς Λουγκρέ-

τζιας ἀδυνάτισαν. Δὲν ἔβλεπε πιά καλὰ οὐτε μὲ τὰ γυαλιά της κ' ἡ δουλειὰ δὲν γινότανε ταχτικὴ, ὅπως πρὶν. Πότε ξεχνοῦσε νὰ βάλῃ κάποιο κουμπὶ ποὺ ἔλειπε, πότε δὲν ἔβλεπε κάποια μικρὴ σχισματιά καὶ τὴν ἄφινε ἀμεντάριστη, πότε ἡ νταντέλλα ἔμενε ἀδιόρθωτη, πότε ὁ ποδόγυρος τῆς ποδιάς της ἔμνησκε ξηλωμένους. Τρέχαμε στὴ μαννούλα μας, γιὰ νὰ μὰς διορθώσει ὅλ' αὐτὰ καὶ βρῖσκαμε σχεδὸν πάντα τὴν πιὸ ἀκατάλληλη στιγμὴ. Ἡ μάννα βαργεστοῦσε, μὰ ὀπλιζόταν μὲ ὑπομονή. Ἐκανε παρατήρηση στὴ Λουγκρέτσια, μὰ στο τέλος τὸ πρᾶμμα παραπήγαινε κ' ἔτσι, μὲ λύπη της, ἀναγκάστηκε νὰ μὴν τὴν ξαναφωναίξει στο στίτι. Βρῆκε μιὰν ἄλλη. Γιὰ μὰς ἦτανε εὐχάριστη αὐτὴ ἡ ἀλλαγὴ. Τὸ καινούριο πρόσωπο φέρνει πάντα μιὰ νότα καινούρια στο στίτι. Ἡ Λουγκρέτσια δὲν εἶχε πιά τίποτα νὰ μὰς πεῖ, τίποτα νὰ μὰς δώσει. Ἦτανε σάν τὸ στιμένο λεμόνι, ποὺ τοῦ εἴχαμε πάρει ὅλο τὸ ζουμί καὶ τώρα—στεγνὴ πιά λεμονόκουπα—τὴν πετοῦμε δίχως θλίψη.

Ὁ καιρὸς περνοῦσε. Μεγαλῶναμε. Ἄλλες ἀσχολίες, ἄλλες σκέψεις. Ποῦ νὰ θυμηθοῦμε τὴν καημένη τὴ Λουγκρέτσια!

Μιὰ μέρα, μαζί μὲ τὴν ἀδερφοῦλα μου, μιὰ κερένια κούκλα μὲ μεγάλα μαῦρα μάτια, ποὺ —ἀλλοίμονο!—αὐξήθηκαν γιὰ πάντα, προτοῦ ἀντικρύσουν τὴν ἀληθινὴ ζωὴ, περνούσαμε ἓνα σοκκάκι τῆς Κρεμαστῆς, γυρίζοντας ἀπὸ τὸ σπίτι μὲς φίλης μας, ὅταν, στὴ θύρα ἐνὸς μισογκρεμισμένου ἱσογείου σπιτιοῦ, ἀντικρύσαμε τὴν Ἑρασμία. Μὰς εἶδε καὶ κείνη, κοκκίνησε καὶ μὰς χαίρέτησε δειλά. Τὴ ρωτήσαμε ἀμέσως γιὰ τὴ Λουγκρέτσια. Μὰς εἶπε, πὼς τυφλὴ τώρα δὲν ἐργάζεται πιά καὶ πὼς εἶναι μέρα. Ζητήσαμε νὰ τὴν ἰδοῦμε. Ὅταν μπήκαμε στὴ σκοτεινὴ καμαρούλα ἀντικρύσαμε τὴ Λουγκρέτσια καθισμένη στὴν πλατεῖα πολυθρόνα της, μὲ τὰ χέρια ἀκομισμένα ἀπάνου στὰ γόνατα καὶ

τὸ κεφάλι ἐλαφρῶς γυρμένο πρὸς τὸν δεξιὴν τὸν ὄμο. Ζαρωματιῆς βαθειὲς ἔχουν αὐλακώσει τὸ γέριον πρὸς ὡπὸ τῆς καὶ τὰ μάτια τῆς ἔχουν τὴ γυσιλάδα τῶν ματιῶν ποὺ δὲ βλέπουν.

—«Ποιὸς εἶναι ;», ρώτησε τὴν Ἑρασμία, ὅταν ἄκουσε τὰ βήματά μας. Ἡ Ἑρασμία τῆς εἶπε τ' ὄνομά μας καὶ τότες ἀπὸ συγκίνηση ἄρχισαν τὰ χερία τῆς νὰ σιγοτρέμουν. Μᾶς ρώτησε γιὰ τοὺς δικούς μας, γιὰ ἕναν ἕναν χωριστά, δίχως νὰ ξεχάσει καὶ τοὺς ὑπηρέτες. Ἐνῶ τῆς ἀποκρινόμεστε, περιφέρναμε γύρω τὸ βλέμμα μας. Δὲ ἀναγνωρίζονταν πιά ἡ κάμορα τῆς Λουγκρέτίας. Οἱ τοῖχοι εἶναι τώρα γυμνοί, τραπεζάκι ἕνα μόνο ἔχει ἀπομείνει, καὶ κεῖνο ἀκουμπισμένο στὸν τοῖχο, νὰ μὴν πέφτει, γιὰ τὸ τοῦ λείπει τὸ ἕνα πόδι. Ἐταξερίτσα καυμιά, οὔτε καθρέφτης, οὔτε κομός, οὔτε νιπιήρας. Μιά λεκάνη μ' ἕνα κουμάρι εἶναι πιθωμένη στὴ γῆς, καὶ μονάχα μιὰ καρέκλα ἀπόμεινε ἀπὸ τίς ἑξῆς. Ἕνα μόνο κρεβάτι. Σ' ἐκεῖνο τώρα θὰ κοιμούνται κ' οἱ δύο. Κ' ἡ ὁμορφὴ κουβέρτια, ποὺ σκέπαζε τὸ κρεβάτι τῆς Λουγκρέτίας καὶ τῆς ἔδινε τέτοια περήφανη ἀναγάλλιαση, οὔτε κεινὴ δὲ φαίνεται πιά. Πόσο ἄλλαξαν ὅλα ! Κ' ἡ Ἑρασμία ὥστω ρημάδι !

Αὐτὴ δὲν ξεκολλοῦσε ἀπὸ τὸ κατώφλι τῆς θύρας. Τὴ βλέπουμε ξάφνου νὰ κάνει σχῆμα μὲ τὸ χέρι, κρᾶζοντας κάποιον ἀπὸ τὸ δρόμο, ἐνῶ στὸν ἴδιον καιρὸ ἔφτανε σι' αὐτιά μας ὁ ἦχος τῆς μεσημεριανῆς καμπάνας τ' Ἀγίου. Καὶ βλέπουμε τότες τὸν Ὀβραῖο παλιατζή—γνώριμό πιά στὸ σπίτι—νὰ δρασκελίζει τὸ κατώφλι.

Τὶ ἔρχεται πιά νὰ τοὺς πάρει αὐτὴ τὴν ὥρα ; Τὶ τοὺς ἔχει ἀπομείνει, γιὰ νὰ τοῦ τὸ δώσουν ; Δώδεκα

χτύπους χτυπάει ἡ καμπάνα τ' Ἀγίου. Μεσημέρι ! Καὶ θαρρεῖς πὼς κάθε χτύπος εἶναι κι' ἕνα ξέσκισμα τῆς ψυχῆς, σὰν ἡ καμπάνα νᾶταν νεκρικὴ καὶ νὰ συντρίφευε ἕνα λείψανο, σὰ νὰ μοιρολογοῦσε τὸ θάνατο κάποιου στοργικοῦ ὄνείου, τὸν αἰώνιο χωρισμὸ κάποιου ἀγαπημένου. Τὶ σημαίνει, ἂν εἶναι πρόσωπο ἢ ἂν εἶναι ἀντικείμενο ; Ἀρκεῖ ποὺ φεύγει γὰ πάντα. Ἀρκεῖ ποὺ βρίσκεται κάποιος νὰ σπαράζει γι' αὐτὸ τὸ χωρισμό.

Φύγαμε ἀπὸ αὐτὴ τὴ σιωπηλὴ τραγωδία καὶ γυρίσαμε στὸ σπίτι μας ἀμίλητες. Οὔτε μιὰ λέξη δὲν ἀλλάξαμε στὸ δρόμο, σὰν κάτι νὰ μᾶς ἔσφιγγε στὸ λαιμὸ καὶ νὰ μᾶς ἔπνιγε.

Ὅταν φτάσαμε στὸ σπίτι, ὁ ἄδερφός μας, κρατώντας ἕνα περιοδικὸ στὸ χέρι, ἀπὸ κεῖνα ποὺ ἔχουν πρόγραμμά τους «τὴν ἀναστήλωσιν τῆς Θρησκείας, τῆς Γλώσσης καὶ τῆς Οἰκογενείας», μᾶς φώναξε στὸ γραφεῖο τοῦ πατέρα.

—«Ἐλάτε νὰ μᾶς πῆτε καὶ σεῖς τὴ γνώμη σας. Ὅποιος δώσει τὴν καλύτερη ἀπάντηση, γράφει, θὰ παίρνει χάρισμα τὸ περιοδικὸ γιὰ ἕνα χρόνιο. Ρωτᾷει :—νὰ, κυττάχτε δῶ, ποὺ λέει Διαγωνισμός—«ἐάν εἴσθε αὐτοκράτωρ, τί διαταγὴν θὰ ἐδίδατε ;»

Ἀμέσως ἐγὼ δὲν ἀπάντησα. Ἡ διαταγὴ, ποὺ θᾶδισα, θᾶθελα νᾶναι διαταγὴ μὲ τὰ ὅλα τῆς. Χρειάζεται σκέψη ! Ἡ ἀδερφοῦλα μου ὅμως, ἡ κερένια κούκλα μὲ τὰ ὀλόμαυρα μεγάλα μάτια, χωρὶς κανένα δισταγμό, εἶπε μὲ τὴ βραχνὴ φωνούλα τῆς : «Νὰ πᾶν νὰ σημαίνει τὸ μεσημέρι ἡ καμπάνα τ' Ἀγίου». Καὶ τῆς ἀνέβηκαν δάκρυα στὰ μάτια.

ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

ΤΑ ΕΡΓΑ ΜΟΥ

Μιὰν ἰδέα κρατῶ χρυσόπλεχτη
γύρω ἀπ' τῇ χλωμάδα τῇ· φωτιάς μου.
Μὲ μιὰ σιῖθα στὴν καρδιά μου
τοῦ ἔργου μου ἄρχισα τὸ πλέξιμο,
καὶ μ' ὑφάδι καὶ στημόνι
τὴν ἀλήθεια καὶ τὴ χάρη
τὸ λαχάνισμά μου ὁφροδέσα.

Ἔπλεκα γοργὰ, γοργὰ.
Χρυσοκέντησα κι' ἐκδόμησα
κάποιων τοιχωμάτων γύμνια,
καὶ στὰ σπλάχνα μ' ἀλαφρόγγιζαν
κάποια αἰθέρια φτερουγίσματα
κι' ἀνασιτάσιμοι ἦχοι σκόρπιζαν
μιὰν ἀσκήμια.

Καὶ τρικύμισε
κάποια νεκρωμένη θάλασσα.
Κι' ἄφρισε καὶ γιγαντόπλεξε
λάβρα μέσα μου ὄνειρα.
Κ' ἡ λαχτάρα ποῦ ἦτανε
στὸ κελὶ τὸ σκοτεινὸ μου
λευτερώθηκε, ξεθάφτηκαν
νοτισμένα βλέματα,
κάποιες μουχρωμένες σκέψεις,
κ' εἶδα κόσμους, κ' εἶδα κόσμους
κι' ἀπ' τῶν οὐρανῶν τοὺς θόλους
πέρα, πρὸς τὰ σύμπαντα,
στῶν αἰώνων τοὺς χοροὺς
καὶ στὰ παιγνιδίσματα...

Καὶ τὰ καύκαλα μαστόρεψα
σὲ χερουβικά κεφάλια,
καὶ τὶς ξεροκοκκαλιές ἔντυσα,
κι' ἀγάλι· ἀγάλια
ἐπρασίνισα τὰ κάψαλα.
Κι' ἀλαφρόχτισα τὴν πλάση μου
μὲς σὲ ρεματιῶν δασώματα,
καὶ σὲ στενορύμια ἐρημικά
ἁρμονία σκόρπισα
κ' ἡ ἁρμονία
ἀπὸ μέσα μου γιγάντευε.
Σὰν ἀγρίμι ἡμερωμένο
σὰν ὄρλαπι ποῦ τὴν ἄνοιξη
ξεψυχάει μοῦ παραδώθηκε
μιὰ ἱερὴ μανία.

Κι' ὅλο θέλω πῶς ψηλὰ
στοὺς ἀστρόκοσμους ν' ἀνέβω.
Πάνω ἀπ' ἀκρολίμνιά κι' ἀπὸ ξέκαμπα

κι' ἀπὸ κόσμων λαχταρίσματα
κι' ἀπὸ θαλασσῶν βροντάφρισμα
κι' ἀπὸ παγωνιές καὶ ξέρες.
Καὶ θεὸς νὰ ντυθῶ τὴν ἄχνα
τῶν μεγάλων μυστικῶν,
κι' ἔτσι πῶς βαθιὰ θὰ πάω
στὰ μεγάλα τοὺς γυρίσματα
τ' ἄγνωστά τους θὰ ἀγκαλιάσω
καὶ τὴ ρήχη τοῦ πελάου τῆς ἰδέας
τρίοβαθθι θὰ τήνε δώσω.

Μὰ στὴν πλάση τὴν ἀπόκοσμη
σὰν τὰ λείψανα εἶν' οἱ σκέψεις μου
τὰ καμώματά μου σὰν τ' ἀγέρια.
Τὸ κουφάρι μου τὸ σέρνω
σὲ μιὰ μολεμένη στράτα
καὶ σὲ σπῆλαια καὶ γουβώματα
κι' ὅμως ἡ ψυχὴ μου πάει στ' ἀστέρια.

Εἰς τὸ βάθρο ἔχω τὰ σύμπαντα
καὶ τὶς παντοδυναμίες.
Γ' ἀστραπόβροντα, τὶς θάλασσες
παναιθέρια φτερουγίσματα
κι' ὅλα τοῦτα μιὰν εἰκόνα
θεὸς νὰ κάμω,
—τὸ αἰώνιο θεὸς νὰ δώσω στὴ στιγμή—
μὲ λαλιές, χαρὲς καὶ θρήνους
μὲ συμπόσιων ξεφαντώματα
καὶ στὸν ἄσωστό μου πίνακα
καὶ τῆς νεότητος ἡ ὁρμή.

Νόμο βλέπω τὸ προχώρημα.
Τὸ σταμάτημα βαράθρομα.
Κι' ὅλα χαραγμένο δρόμο
ὥς κι' οἱ ποταμοὶ ἀκλουθᾶνε,
κι' ἀκλουθᾶνε κάποια βήματα
νὰ χυθοῦνε στ' ἀτεματίστα
κι' ἀναμέτρητα βυθίσματα.
Κ' οἱ σκιαγμένες τοῦ μετώπου κεφαλές-
[ριές

ἄχνες ὀρθρινές κι' αὐτές.

Εἰμ' ἐρμηνευτὴς
τῆς ζωῆς καὶ τῆς πνοῆς τῶν λουλουδιῶν,
καὶ τῶν ἀνθινῶν ἀπόβραδων,
μαρμαρῶν καὶ πενιχῶν,
κ' εἰμ' ἐγὼ τεχνίτης ἀνάστασις
κ' ἀπδογολαλιῶν ἐξηγητής.

Μὲ τὴν κάθε πινελιά μου
μιὰ ψυχούλα γράφω κι' ὀλοζώνταν.

τ' ἄψυχα φτερόνεται.

Καὶ θαυριές γιγαντογέννητες
φέρνει μὲς ἀπὸ τ' ἀξήγητα
ἄγρια ἁρμονικά κι' ἀντίμαχα
μὲ τὰ μαῦρα κατακάθια τῶν πλασμάτων.
Κάποιαν ἄχνα θειολαλήτρα
θὰ στυλώσουν στὰ πυργώματα
καὶ στήν ἁρμονία τῶν ὄλων.

Κ' εἴμ' ἐγὼ καιρῶν καὶ χρόνων
τὸ παιγνίδισμα τ' ὁλόψυχο.
Στὴν ψυχὴ μου μιὰ ψυχὴ
ξένη, ἀξήγητη, τεχνίτρα
ποὺ μὲ πάει πρὸς ἓνα τέλος
ὅπου τέλος δὲν γνωρίζει
καὶ μὲ πάει στὰ παντοδύναμα
καὶ τοῦ πλαστοουργοῦ τῇ μήτρα.

Καὶ μὲ πάει πρὸς τῶν ἀθάντων
τις ζωὲς καὶ τὰ καμώματα
κι' ἀπ' τοὺς κόσμους ποὺ ἔζησαν
πρὶν καὶ πέρα ἀπὸ τοὺς Δάρδανους
κι' ἀπ' τῶν οὐρανῶν τὰ ὀγκώματα.

Μέσα στ' ἄνθη ποὺ τὰ ράντισα
μὲ τῶν μυστικῶν τῇ δρόσο
θ' ἀγκαλιάσω, θὰ φορέσω
κάποια πορφυρὴ χλαμίδα,
καὶ τοῦ τέλειου τὴν κορώνα
καὶ τοῦ Κάλχα τὰ μαντήματα
θὲ νὰ σκίσω, καὶ ψηλότερα
κάποια μου ὑμνωδία θὰ ὑψώσω...

Νὰ τὰ πλάσω θέλω ἀλλόκοσμα
ἔργα, σὰν τὶς εὐωδιές,
σὰν τὸ γιασεμὶ ποὺ δσφραίνεσαι
καὶ τὶ θέλεις δὲν γνωρίζεις.
Σὰν τῆς μουσικῆς τὸ ἀφεύγατο
ποὺ στὸ πνεῦμα
κάποιο ἀρχίζει κρυφομίλημα
παὶ στερνὰ πετάει καὶ χάνεται
μέσα στ' ἄγνωστα κι' ἀφίνει
κάτι σὰ θλιμμένο μῆνυμα.

Πότε σβήνουν, πότε σέρνονται
σὰν ἀργὸ κυμάτισμα
καὶ περνοκρυφολαγχεύουν
σὰν αἰῶνων λιτανεῖες
ἀπ' τῇ γῇ μας γιὰ τ' ἀστέρια
γυφτοσπάρματα, ἀγριοπούλια, στριφαγέ-

καὶ διαβαίνουν καὶ ταιριάζουν τὰ τρα-
[γούδια τους
στῆς καρδιᾶς μου τὰ χτυπήματα
καὶ τὰ λαχταρίσματα,
καὶ ταιριάζουν καὶ τοὺς ἤχους
κάνοντάς τους μέρος τῶν ἀθάντων
καὶ ραγίζουνε τὰ βράχια
κι' ἀνασταίνουνε λαχτάρες
τῆς ψυχῆς, ποὺ δὲν πεθαίνουν.

...Κι' ἔρριχνα βαθιὲς ματιές
στὰ δημιουργήματά μου.
Κι' ὅταν τέλειωνα καὶ κύτταξα
τέτοιων ἰδεῶν ὁλόβαθιον
τὴν ἀστείρευτη λαμπράδα
πάντα κάτι ἀπόλειπε
ἀπ' τὰ πλάσματά μου.

Πότε μοῦ φαινόταν φεΐδια,
χῶρις πρασινάδα φύλωμα,
πότε σὰν ἀφρόξανθα μαλλάκι
σκληρωμένα σ' ἓνα πένθιμο μαντήλι.
Κάποια στόματα χωρὶς μιλιὰ,
κάποια μάτια δίχως φεγγοβόλημα,
κάποια μάγουλα χωρὶς δροσιά.

Ἡ χαρὰ μου μ' ἀγκαλιάζει
καὶ τὸ χτίσμα πρὶν ἀρχίσω
κάποιους ἀγαντεύω δρόμους
κάποιους παντοπλίστες κόσμους
ποὺ σφιχτὰ κρατᾶνε τὰ μυστήρια
τῶν μεγάλων νόμων τοῦ σκοποῦ.

Κι' ὅλο κάποιανε σιμώνω
λύρα παναρμονική,
τοὺς παρθένους ἤχους
λάγνος στὴ φωνή μου
νὰ τοὺς δέσω θέλω
τὴν ἀστενική.

Σὰν ἀγρίμι πάντα θρέφω
μιὰν ἰδέα μεγαλοφτερόννη.
Μὰ σωρίζονται καὶ γίνονται
προσδοκίες χαρὲς κι' ἐλπίδες
ἔτσι, σὰν τὰ βασίλια ἑστέρωτα
πλάσματα ἄνθρωποι ποτὶ τὴν
σὲ χοροπνέει ἀχτίδες.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΛΒΟΣ

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΠΟΥ ΞΕΠΕΡΑΣΕ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ

“Ας μοῦ συγχωρεθεῖ ἡ τόλμη
νὰ γράψω δυὸ λόγια γιὰ τὸν ποιη-
τὴ Ἀνδρέα Κάλβο. Καὶ γιὰ τὴν
μεγάλῃ του προσωπικότητα καὶ
γιὰ τὴν ἐποχὴ μας ποὺ κοντεύει νὰ
ἐκλείψει ὅ,τι λέγουμε ἀρετὴ στὴν
ποίησι καὶ τὴν τέχνη γενικά.

Ἐπηρεασμένος ἀρχικά ἀπ’ τὸν
κλασικισμό τοῦ Φωσκόλου, μέσα
στὸ περιβάλλον τῶν Ἰταλῶν λογί-
ων, ὁ Κάλβος δὲν ἄργησε νὰ ἐπιδο-
θεῖ στὴ μελέτῃ τῶν ἀρχαίων Ἑλλή-
νων καὶ Λατίνων συγγραφέων. Ἡ
ποίησή τουμποροῦμε νὰ ποῦμε
ἅπλωσε τίς ρίζες της ὡς ἐκεῖ.

Γιατὶ ὁ ἀρχαῖος κόσμος δὲν ἔκρι-
νε ὀριστικά τὴ δόξα του. Ἦταν
ὁ ἴδιος ὁ ποιητής. Ἡ ἴδια του ἡ
ζωὴ τοῦ στάθηκε ἔμπνευσι. Μιὰ
ζωὴ ταλαίπωρη, γιομάτῃ πίκρες κι’
ἀπογοητεύσεις, ποὺ ἔδωσε κάποιον
συγκινητικὸ μὰ ὅχι ἀπαισιόδοξον
τόνον στὴ λύρα του. Ἀκόμα καὶ τὸ
νησί του, ποὺ τὸν βασάνισε μὲ τὸν
διάπυρον πόθο τοῦ Φιλόπατρη καὶ
ἡ μητέρα του, ἀπ’ τὴν ὁποία χω-
ρίστηκε στὰ δέκα του χρόνια γιὰ
νὰ μὴ τὴν ξαναδεῖ ποτὲ πιά.

Γι’ αὐτὴν γράφει:

“ὦ φωνή, ὦ μητέρα,
ὦ τῶν πρώτων μου χρόνων
σταθερὰ παρηγόρησις
ὁμματ’ ὅπου μ’ ἐβρέχате
[μὲ γλυκὰ δάκρυα]
Καὶ σὺ στόμα ὅπου ἐφίλησα
τόσας φορές μὲ τόσην
θερμότητὴν ἀγάπην,

πόσῃ ἀπειρος ἄβυσσος

[μὰς ξεχωρίζει!

Στὴ σύντομῃ περίοδον ποὺ τὸν
χώριζε ἀπ’ τὸν Σολωμὸ οἱ ὠδὲς
τοῦ Κάλβου ἔχουν ἀρκετὲς ὁμοιότη-
τες μὲ τὸ ἔργο τοῦ ἐθνικοῦ μας
ποιητῆ. Ὁχι στὴ γλῶσσα καὶ στὸ
μέτρο, ἀλλὰ στὴν καθαρότητα τῆς
ἐμπνεύσεως καὶ τὸν ρωμαντισμό.

Γιατὶ ἂν ὁ Κάλβος εἶναι ὅπα-
δὸς τοῦ κλασικισμοῦ,μποροῦμε ὁ-
μως νὰ ποῦμε ἀδίσταχτα ὅτι ἡ ποί-
ησή του εἶναι μᾶλλον ρωμαντικὴ.
Ἄν ἐδιάβασε τὰ ἔργα τῶν ἀρχαί-
ων κλασσικῶν, ἂν μιμήθηκε στίς
εἰκόνες τὸν Ὅμηρον, μεγαλύτερη
ἐντύπωση τοῦ προξένησε ὁ Πίνδα-
ρος. Νά, γιατί πίσω ἀπ’ τὴν ἀρχα-
ίους γλῶσσα, ἀναφαίνεται ὁ ρω-
μαντισμός, μὰ καὶ μιὰ ποίησι ἀλη-
θινὴ, ἐνάρετη, ποὺ οἱ Σοῦτσοι
προσπάθησαν νὰ εἰρωνευτοῦν μὲ
ταὺς στίχους :

«Ὁ Κάλβος καὶ ὁ Σολωμός, ὠδο-

[ποιοὶ μεγάλοι

μεγάλως παρημέλησαν τῆς γλῶσ-

[σης μας τὰ κάλλη.

Ἄλλὰ ιδέαι πλούσιαι πτωχὰ ἐνδε-

[δυμένα

δὲν εἶναι δι’ αἰώνιον ζωὴν προω-

[ρισμένα!]

Μήπως ὁμως τὸ ἔργο τῶν
Σούτσων ἦταν παραποιημένο γιὰ
τὴν αἰσιοσύνη; Μεταχειρίστηκαν
κι’ αὐτοὶ τὴν ἀρχαίους τοῦ Κάλ-
βου, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσαν ν’ ἀπο-
δώσουν παρὰ τὴν ποίησι τὴν κα-

ταδικασμένη στὰ πλαίσια μιᾶς ἐποχῆς:

Θεέ μου ἱλαρώτατε, μικρέ μου
κι' ὠραιότατε.

ὕμνω τὰς χάριτάς σου.

Καὶ λαχταρεῖ τὸ στόμα μου
καὶ σπαρταρεῖ τὸ σῶμα μου,
εἰς μόνον τῶνομά σου κ.λ.π.

Τὸ ποίημα αὐτὸ τοῦ Παναγιώ-
τη Σούτσου ἔχει βέβαια κάποια
χάρη, μὰ δὲν ξεφεύγει ἀπ' τὰ ὅρια
τῆς ἐποχῆς.

Τὸ ἴδιο καὶ οἱ παρακάτω σατυ-
ρικοὶ στίχοι τοῦ Ἀλεξάνδρου
Σούτσου, ποὺ ἀφοροῦν τὴν κοινω-
νία τοῦ Ναυπλίου:

Εὐτυχισμένοι ἄνθρωποι, ὅσοι γυ-
[ναῖκες νέες
σᾶς ἔτυχε νὰ ἔχετε ἢ ἀδελφές ὡ-
[ραῖες!

Ἄν θέλετε στὸ Ναύπλιον νὰ λά-
[βετε ἀξίαις
καθὼς ἡμεῖς, δὲν ἔχετε μυρίες δυσ-
[κολίες.

Κι' αὐτὰ κι' ἄλλα καὶ τὰ ποιήματα
τῶν Σούτσων ποὺ διαπνέονται ἀπὸ
πατριωτισμὸ ἔχουν πρωταρχικὰ τὸ
ταλέντο τοῦ ποιητῆ, μὰ εἶναι ἕνα
καὶ τὸ αὐτὸ μὲ τὴν ποίηση καὶ τῶν
ἄλλων συγχρόνων, ποὺ ἀπαγγέλλε-
ται κι' ἀκούγεται εὐχάριστα στὰ
σαλόνια τῶν καθαρευουσιάνων.

Τότε ἡ ποίησή τους ἔτερεπε γιὰ
νὰ τοὺς ἐξασφαλίσαι μιὰ προσωρι-
νὴ δόξα. Ἐνῶ ὁ Κάλβος μεταχειρί-
στηκε τὴν ἴδια γλῶσσα, ἀλλὰ μὲ
τέτοιο ὕφος καὶ πνοή, ὥστε νὰ
τῆς συγχωροῦνται «τὰ τολμηρά,
ἀήθη καὶ καινοφανῆ, καθὼς ἔγρα-
φε ὁ Μητσάκης, ἐμπρὸς στὸ ξεχεί-
λισμα τῆς ψυχῆς καὶ τὸ χοῦμα
τῶν ἐπιτανησίων ποιητῶν, ἰδίως
τοῦ Σολωμοῦ καὶ τὴν ἀρχαιοπρέ-

πεια καὶ τὴν πνοὴ ἐνὸς Πινδάρου:

ἦ
Ἄς ἔλθῃ τότε, ἄς ἔλθῃ
νὰ σὰς περικυκλώσῃ
μὲ σκοτεινὰ, βρονταῖα,
πεπυκνωμένα σύννεφα
ἢ δυστυχία.

θ'

Μία δύναμις οὐράνιος
εἰς τὴν ψυχὴν σὰς δίδει
περὰ, καὶ ὑψώνεται
λαμπρὸν τὸ μέτωπόν σας
ὑπὲρ τὴν νύκτα.

Στίχοι ποὺ συγκλονίζουν, μεγα-
λόπρεποι, ἀπ' τὴν ὠδὴ του στὴν
Ἐλευθερία. Στίχοι ποὺ δὲ νεκρώ-
νουν, δὲν καταδικάζουν τίποτα, ἀλ-
λ' ἔργεται ἡ ἐνατένιση πρὸς τὰ
πάνω καὶ ἡ ψυχικὴ κάθαρση.

Μποροῦμε νὰ ποῦμε πὼς σὲ κάθε
του ὠδῆ θὰ πιτύχει ἐκεῖνο ποὺ ζη-
τοῦσε λέγοντας:

Σοβαρόν, ὑψηλὸν
δόσε τόνον, ὦ Λύρα·
λάβε ἀστραπὴν, καὶ ἦθος
λάβε νοός...

Καὶ νὰ ἐπαναλάβουμε τὰ λόγι-
α τοῦ Παλαμᾶ, πὼς «ἐν τῷ διακυ-
μαινόμενῳ ρυθμῷ τοῦ ποιητοῦ ἀ-
πὸ τῆς πρώτης μέχρι τῆς τελευταί-
ας ὠδῆς νομίζεις ὅτι ἀποτυποῦται
αὐτὴ ἡ πατρὶς διακυμαινόμενη με-
ταξὺ ἀγωνιῶν κι' ἐλπίδων, θριάμ-
βων κι' ἀποθαρρύνσεων».

Στὰ λόγια αὐτὰ ἡμεῖς θὰ προ-
στέσουμε, σὰν ἀπάντηση στοὺς
Σούτσους, τὴν γνώμη τοῦ κ. Γ.
Σωτηριάδου, ὅτι ὁ Κάλβος δὲν
εἶναι ὁδοποιός.

Ἦναι κενὰ πρὸς βλάστησιν
διδάσκαλος ἀπὸς ἀποπινῶν ποιη-
τῶν, κι' ἄς τὸν ἀδίκησε ἡ γλῶσσα
καὶ ἡ ἰδιότυπὴ μορφὴ τῶν ποιημά-

των του.

Στὴν ἐπογὴ τοῦ ὑπῆρχαν τρεῖς γλωσσικὲς τάσεις.

Ἡ τῶν ἀρχαῖστων, ποὺ ζητοῦσαν νὰ ξαναφέρουν τὴ γλῶσσα τῶν προγόνων μας, ἢ τῶν μαλλιαρῶν, ποὺ ζητοῦσαν νὰ καθιερωθεῖ ἡ δημοτικὴ σὰν μοναδικὴ γλῶσσα τῶν λογίων, καὶ τέλος ὁ Κοραῖς ποὺ χάραξε τὸν δρόμον ἀνάμεσα σαυτὲς τὲς τάσεις, θέλοντας νὰ δώσῃ κάποια συμβιβαστικὴ λύση. Δὲν μπορούμε νὰ ποῦμε τὸν Κάλβο ἐντελῶς ἀρχαῖστή, ἀφοῦ ἡ ποίησή του ἔχει ἔντονο δημοτικὸ χρῶμα, οὔτε καὶ δημοτικιστὴ.

Ἀκολουθεῖ λοιπὸν κι' αὐτὸς τὸν μέσο δρόμο μὲ τὴν ἰδική του ἰδιοτυπία μορφῆς.

Κι' ἂν ἡ γλῶσσα τὸν ἀδίκησε, ἐν τούτοις μπορούμε ν' ἀποφανθοῦμε ὅτι δὲν τὸν κατὰδίκασε, καὶ ὅτι τὸ ἔργο τοῦ Κάλβου θὰ μείνῃ,

ἀφοῦ διατηρεῖ τὴν ἀρετὴ πρὸς τὴν τέχνη.

Λέγοντας δὲ αὐτὸ ἐννοοῦμε ὅτι ὁ Κάλβος δὲν ἀνέχτηκε τὴν ποίησιν σὰν «πρόχειρο διασκεδαστικὸ κατασκευάσμα, καθὼς πολὺ ὀρθὰ γράφει ὁ κ. Γ. Ζώρας, ἀλλ' ἔδωσε σ' αὐτὴν πολὺ ὑψηλότερη ἀποστολὴ μὲ σκοπὸ νὰ ὑμνήσῃ καὶ νὰ διδάξῃ».

Ἀκόμα καὶ σήμερα, μόλις ἀποσπαστοῦμε ἀπ' τὴν μηχανικὴ ἐποχὴ μας, θὰ στραφοῦμε μεῦχαρίστησιν στὶς ὁδὲς του. Γιατὶ πίσω ἀπ' ὀρισμένες καινοτομίες, τὴν ἀρχαῖζουσα γλῶσσα καὶ τὴν μεγαλοπρέπεια τῶν εἰκόνων, ἡ ποίησίν του δὲν εἶναι ἀπίθανη, σὰν τὴν σημερινή, οὔτε ἀποτελεῖ πρόβλημα.

Ἀλλὰ προέρχεται ἀπ' τὸ βάθος μιᾶς εὐαίσθητης ψυχῆς, καὶ στὴν ἑαστερότητά της κρύβει τὸν στοχασμὸ καὶ τὸ νόημά της.

ΣΠΥΡΟΣ ΚΑΤΣΙΜΗΣ

Ε Π Ι Κ Ο Ι Ν Ω Ν Ι Α

Σὰν ἤμουνα παιδί
εἶχα πράσινα μάτια
καὶ μακρὰ δάχτυλα
ποὺ ἀγαποῦσαν τοὺς κύκνους,
ἀγαποῦσαν τὸν ἥλιο
στ' ἀνθισμένα χαμόκλαδα,
στὶς μωβιὲς πεταλοῦδες

Σὰν ἤμουνα παιδί
εἶχα πράσινα μάτια
ποὺ κοιτάζαν πὼς παίζαν
τὰ πεσμένα τὰ φύλλα στὸ χῶμα,
κοιτάζαν τοὺς ἄσπρους τοὺς γλάρους
ν' ἀγαπιοῦνται πάνω στὴν ἄμμο.

Τῆς λίμνης τὰ μάτια
ἦτανε πράσινα σὰν τὰ δικά μου.
γιομάτα γαλήνη καὶ βλέπαν ὄνειρα.

Ἄραγες οἱ ξανθοὶ ἄγγελοι
βλέπουν ὄνειρα;

Σὰν πέθανα
μοῦ βάλαν ἓνα σταυρὸ στὸ μέτωπο
καὶ μιὰ πλάκα στὸ στῆθος.

Μὴν τὸ πιστέψεις:
Σὰν ψάξεις
θὰ μὲ βρεῖς ἀκίνητο
στὴν ὄχθη τῆς λίμνης
νὰ τὴν κοιτάζω στὰ μάτια.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

Σὰν ἤμουνα παιδί
εἶχα πράσινα μάτια
ποὺ κοιτάζαν πὼς παίζαν
τὰ πεσμένα τὰ φύλλα στὸ χῶμα,
κοιτάζαν τοὺς ἄσπρους τοὺς γλάρους
ν' ἀγαπιοῦνται πάνω στὴν ἄμμο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΙΝΔΥΝΗΣ

ΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Κ Α Ι

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΑΥΤΩΝ

Τούτες τις μέρες, πού ζῇ ἡ γενιά μας, ἓνα ἀπὸ τὰ μεγάλα καὶ σοβαρὰ προβλήματα πού τὴν ἀπασχολοῦνε εἶναι ἡ κοινωνικὴ καὶ οἰκονομικὴ διαμόρφωσις τοῦ αὐριο. Καὶ ὡς πρὸς αὐτὸ εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ ἀπαντήσουμε ἐξετάζοντες τὸ σήμερον καὶ ὄχι λέγοντες μιά προφητεία πού τέλος πάντων δὲν θὰ στηρίζεται πάνω σὶὰ πραγματικὰ δεδομένα τῆς ζωῆς.

Σήμερον ἐκεῖνο πού ἀπὸ τὴ μιὰν ἀκρὴ τοῦ κόσμου μέχρι τὴν ἄλλην ἐξουσιάζει τὰ πάντα εἶναι ἡ τεχνικὴ, τόσο μάλιστα, ὥστε πολλοὶ νὰ λένε ὅτι στὴ δυνάμει τῆς ἔχει ὑποταχτῇ καὶ αὐτὴ ἡ πνευματικὴ δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου.

Ζοῦμε βλέπετε στὴν πιὸ ἔντονη βιομηχανικὴ ἐποχὴ καὶ ἴσως τὸ συμπέρασμα αὐτὸ—ὅσο κατὰ βάθος ἀνυπόστατο—νὰ μὴ στερεῖται σημασίας.

Ἀπὸ τὴν ἄλλην τὸ ἐπικέντρο τῆς πνευματικῆς προσπαθείας τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ κατὰ τὸν καλλίτερον δυνατὸ τρόπο ὁργάνωσις καὶ ἀνάπτυξις τῆς οἰκονομίας, σὸν κοινωνικοῦ φαινομένου, πού ἄμεσα ἐπιδρᾷ πάνω στὴ ζωὴ τῶν ἀτόμων καὶ τῶν κρατῶν. Τόσο ὅμως ἡ τεχνικὴ ὅσο καὶ ἡ οἰκονομία ἐνὸς λαοῦ εἶναι στοιχεῖα τοῦ πολιτισμοῦ του, χωρὶς τὸ εἶναι νὰ μπόρῃ νὰ μένῃ ἀνεξάρτητο ἀπὸ τ' ἄλλο. Τὰ οἰκονομικὰ μέσα καθορίζουνε κατὰ πολὺ τὴν τεχνικὴ, τὴν βιομηχανικὴ ἐξέλιξις καὶ ἡ τεχνικὴ ἐξελίξεις διαμορφώνει κατὰ διάφορον τρόπο τὴν οἰκονομικὴν δοῶν τῶν ἀτόμων, τὸ σύστημα τῆς οἰκονομίας. Τὰ δὲ συστήματα τῆς οἰκονομίας καθορίζουνε ἀποφασιστικὰ τὴν κοινωνικὴ διαμόρφωσις κάθε ὁργανωμένου λαοῦ κάτω ἀπὸ δικαίκο σύστημα μέσων πὲ μιά ὁρισμένη ἐδαφικὴ ἔκτασι ὑπὸ κυριαρχικὴν ἐξουσίαν. Μποροῦμε ἐπομένως νὰ ποῦμε ὅτι ἡ τεχνικὴ καὶ ἡ οἰκονομία εἶναι αἱ δύο ὄψεις τοῦ ἴδιου νομίσματος. Ἐδῶ ὅμως δὲν θὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ κά-

θε τεχνικὴ, ἀλλὰ ἡ στενότερὴ τῆς ἔννοια, ἡ βιομηχανία. Γι' αὐτὸ καὶ θὰ χρησιμοποιοῦμε τοὺς ὅρους τεχνικὴ καὶ βιομηχανία ταυτόσημα.

Ἡ βιομηχανία εἶναι μία προέκτασις τῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου, πού ἀποβλέπει στὴν ἐξασφάλισι τῶν μέσων γιὰ τὴν ἱκανοποίησι τῶν ἀναγκῶν του, πού καθημερινὰ γίνονται ὅλο καὶ πιὸ πολλές, ὅλο καὶ πιὸ πολυπλοκές, πρᾶγμα πού ὀφείλεται στὴν αὔξησι τοῦ πληθυσμοῦ, στὴ μίμησι—αὐτο πού ἀποκαλοῦμε μόδα—καὶ στὴ συνήθεια τῆς ἐπαναλήψεως ἐκδηλώσεων τοῦ περιβάλλοντος τοῦ κοινωνικοῦ, στὸ ὅποιον ζοῦμε. Δεδομένου ὅμως ὅτι τὰ μέσα πού ἔχουνε χρησιμότητητα νὰ θεραπεύουνε ἀνάγκες μας εἶναι περασμένα, ἐνῶ οἱ ἀνάγκες μας πολλαπλασιάζονται ἀπεριόριστα, μόνον μὲ τὴν βιομηχανικὴ ἀνάπτυξι μποροῦμε νὰ πετύχουμε μεγαλύτερη παραγωγὴ, ὥστε νὰ μπορέσουμε νὰ μειώσουμε τὴν ἀνισότητά μεταξὺ ἀναγκῶν καὶ μέσων γιὰ τὴν ἱκανοποίησίν τους. Καὶ ἐφόσον ὅλη αὐτὴ ἡ ὁργανωμένη δρᾶσις γιὰ τὴν βιομηχανικὴ ἀνάπτυξι καὶ τὴν διαμόρφωσι καὶ ἀνοδοτῆς οἰκονομίας του γίνεται μὲ τὴ φροντίδα τῆς καλύψεως ἀναγκῶν τοῦ μέλλοντος μποροῦμε νὰ παραθέσουμε ἐδῶ τὴν γνώμη τοῦ Στένσερ—ἐκπροσώπου τοῦ Ἀγγλικοῦ εὐδαιμονισμοῦ—ὅτι μὲ τὴν βιομηχανοποίησι ἀρχίζουμε νὰ προχωροῦμε σὲ ἓνα φωτεινότερον μέλλον, ὅτι ἀρχίζει ἡ μεγάλη ἐργασία καὶ προκοπὴ τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ οἰκονομία ἂν ἕτερον εἶναι μιά ὁργανωμένη δρᾶσις, πού ἀποβλέπει στὴν καλλίτερη ἱκανοποίησι τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀτόμου καὶ τῆς κοινωνίας. Ὅσοι γι' αὐτὸ χρησιμοποιοῦνται τὰ οἰκονομικὰ μέσα ἐν γενεῇ εἶτε βιομηχανικὰ εἶναι αὐτὰ εἶτε φυσικά. Πρέπει δὲ νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ οἰκονομία νοεῖται μόνον ὡς πρὸς ὁργανωμένα τμήματα ἀτόμων, τὰ ὅποια

βρίσκονται σὲ σχέση ἀλληλοεξαρτήσεως. Ἀπὸ αὐτὸ δὲ τὸ γεγονός ἀπορρέει ὁ κοινωνικὸς χαρακτήρας τῆς οικονομικῆς δράσεως τοῦ ατόμου, ἡ ὁποία εἶναι συνάρτησις τόπου καὶ χρόνου.

Ἡ ἀλληλοεξάρτησις αὐτὴ τῶν οργανωμένων σήμερα λαῶν εἶναι προῖον ἱστορικῆς ἐξελίξεως. Ἄλλοτε σὲ μιὰ πρωτόγονη οἰκιακὴ οἰκονομία, σὲ μιὰ οἰκονομία κλειστὴ δὲν μπορούσε νὰ γίνῃ λόγος γι' ἀλληλεξάρτησι, καὶ ὁμιλοῦμε γι' αὐτὸ περὶ ατομικῆς οἰκονομίας ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν σύγχρονη κοινωνικὴ οἰκονομία, ποὺ κύριον γνώρισμά της ἔχει τὴν ἀπὸ κοινοῦ οργανωμένην δρασί τῶν ατόμων. Συνέπεια τῆς ἀλληλεξαρτήσεως αὐτῆς εἶναι ἡ στενὴ ἐπικοινωνία μεταξὺ τῶν διαφόρων οἰκονομιῶν ποὺ ἀποτελέσμά της ἔχει τὴν ἐξέλιξι καὶ ἀνάπτυξι τοῦ πολιτισμοῦ. Διὰ τῆς οικονομικῆς συνολλαγῆς ὁ ἕνας λαὸς γνωρίζει τὸν ἄλλον γνωρίζει τὴν τέχνην του, τὰ ἥθη καὶ ἔθιμά του, τὴν πνευματικὴν του κατάστασι, τὴν κοινωνικὴν του διαμόρφωσι, τὸ σύστημα τῆς οἰκονομίας του καὶ κάθε πολιτιστικὴ ἐκδήλωσί του. Ἔτσι ἡ οἰκονομικὴ συναλλαγὴ γίνεται ὁ κύριος φορέας τοῦ πολιτισμοῦ.

Δὲν χρειάζονται πιά κατακτητικοὶ πόλεμοι γὰρ τὴν μετάδοσι τοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ στενὴ συνεργασία ὁλοένα καὶ τοὺς ἀντικαθιστᾷ, τὰ ἐθνικὰ ὅρια τῶν κρατῶν ὅλο καὶ μετατοπίζονται. Ἡ σημερινὴ κοινωνία μας ἔχει ἀποβάλλει τὸν μανδύα τοῦ ἄλλοτε τόσο ἐντόνου ἐθνικισμοῦ. Διαπιστώνουμε ἐπομένως μιὰν εὐεργετικὴν ἐπίδρασι τῆς τεχνικῆς καὶ τῆς οἰκονομίας στὴν ἐξέλιξι τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Παρ' ὅλα αὐτὰ ὅμως διαπιστώνεται καὶ μιὰ ἀρνητικὴ κατεύθυνσις, ποὺ κυρίως πηγάζει ἀπὸ τὸ εἶδος τοῦ οἰκονομικοῦ συστήματος ποὺ ἐπικρατεῖ, διότι διάφορα εἶναι τὰ οἰκονομικὰ συστήματα κατὰ τόπον καὶ χρόνο καὶ διαφορετικὲς ἐπομένως αἱ ἐπιδράσεις των. Φυσικὰ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐξετάσουμε ἑδῶ τίς ἐπιδράσεις αὐτῆς ἐξακριβωτῶς γὰρ τὸ καθένα σύστημα. Καὶ κατὰ τέτοιον δὲν εἶναι τούτης τῆς στιγμῆς.

Μᾶς ἐνδιαφέρουνε ὅμως ἐπιδράσεις τῆς σύγχρονης μας οἰκονομίας ποὺ παρουσιάζουνε γενικότητα, μπορεῖ νὰ πῇ

κανεῖς, ἀρκεῖ νὰ ἐμφανισθῇ τὸ ἴδιο οἰκονομικὸ αἷτιον, τὸ ἴδιο οἰκονομικὸ φαινόμενο. Ἐπὶ πλέον μπορεῖ νὰ εἰπωθῇ ὅτι καὶ ἡ βιομηχανία, παρ' ὅλο ποῦ εἶναι παρακλάδι τῆς κοινωνικῆς οἰκονομίας, ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, μὲ κάποια νομοτέλεια, δηλαδὴ οἱ ἐπιδράσεις τῆς μηχανῆς, ἡ μηχανοποίησης τοῦ ἀνθρώπου, ὑφίστανται, ἀδιάφορα ἀπὸ τὴ μορφή τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς κοινωνίας σὲ διαφορετικὸ μόνον βαθμὸ καὶ ἔντασι. Ἔτσι, ἐνῶ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου μᾶς δίνει νέες δυνατότητες τεχνικοοικονομικῆς, μᾶς ἐφῆνει ἕναν ἀνθρώπο ἡθικὰ, ψυχολογικὰ καὶ πνευματικὰ ἀντίθετον πρὸς ἐκεῖνον τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ, ποὺ δὲν ζῇ τὴν βιομηχανοποίησι σὲ τόσο ἔντονον βαθμὸ καὶ κινεῖται μέσα σὲ μιὰ οἰκονομία πολὺ πιὸ ἀπλῇ.

Ἡ ἐξέλιξις τῆς οἰκονομίας δὲν εἶναι ὁμοιόμορφος. Ρυθμὸς στὴν οἰκονομία μὲ τὴν κυρία σημασίαν τῆς λέξεως δὲν ὑπάρχει. Ἡ οἰκονομία ὑπόκειται σὲ μιὰ συνεχῇ κίνησι σὲ μιὰ συνεχῇ διακύμανσι. Ἀπὸ τὴ μιὰ κατὰστασι μεταβαίνουμε σὲ ἄλλη καὶ ἀπὸ ἄλλη σὲ ἄλλη ξαναρχόμαστε στὴν πρώτη χωρὶς νὰ μεσολαβῇ σταθερὸ χρονικὸ διάστημα μεταξὺ τῶν ἐναλλαγῶν αὐτῶν. Καὶ οἱ διακυμάνσεις αὐτές, ποὺ ἀποτελοῦνε τὸ οἰκονομικὸ κύκλωμα, ἐπιδρουνε ἅμεσα πάνω στὴν κοινωνικὴν ζωή. Ὁ πλοῦτος μίᾳς οἰκονομίας ἢ ἡ φτώχεια εἶναι πλοῦτος ἢ φτώχεια τῶν μελῶν της. Καὶ ἡ οἰκονομικὴ κρίσις ποὺ ἦδη μᾶς ἀπασχολεῖ σὰν ἀρνητικὴ ἐκδήλωσις ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως τῆς ζωῆς εἶναι ἕνα κομμάτι ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴ διακύμανσι. Εἶναι αὐτὴ τὸ σκουλήκι ποὺ σιγὰ-σιγὰ σαπίζει ἕνα μεγάλο οἰκονομικὸ οἰκοδόμημα, γιὰ νὰ γκρεμισθῇ σὰν εἰδωλο καὶ νὰ σκεπᾷ κάτω ἀπὸ τὰ ἐρείπιά του χιλιάδες ἐργάτες χωρὶς νὰ μπορούντε νὰ ἀσκήσουνε τὸ ἱερώτερον δικαίωμά τους, νὰ ἐργασθοῦνε.

Ἡ ἀνεργία εἶναι ὁ καρπὸς τῆς καὶ ἀπὸ τὴν ἀνεργίαν ἀρχίζει ἡ οἰκονομικὴ ἀπαθλία, ἡ κοινωνικὴ κατὰπτωσις, τὸ γκρέμισμα κατὰ τὴν ἐξελίξεωσιν.

Οἱ γὰρ οἱ φαινόμενα ἐπιβιώσεως καὶ φιλῆς, ποὺ καθορίζονται πολὺ ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴν κατάστασι τῶν ατόμων, μειώνονται, ὁ σεβασμὸς καὶ ἡ

ἀξιοπρέπεια τῶν δύο φύλων ἐξαφανίζονται. Ὁ ἠθικὸς ξεπεσμός ἀφήνει βαρειά τὴ σφραγίδα τοῦ σὲ κάθε πέρασμά του.

Ἡ κίνησις τοῦ πληθυσμοῦ, πού ἀναζητᾷ ὅλο καὶ καλλίτερη τύχη ἐντείνεται. Ἡ μετανάστευσις αὐξάνει καὶ στερεῖται μιὰ κοινωνία τοῦ ἐθνικοῦ της δυναμικοῦ. Πρέπει δὲ νὰ λεχθῇ ὅτι ὁ βιομηχανικὸς πληθυσμός, πού στερεῖται καὶ τῆς ἐλάχιστης ιδιοκτησίας ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν ἀγροτικόν, τοὺς εἰσοδηματίας καὶ τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ Κράτους, ὑφίσταται πῶς ἔντονα τὶς ἐπιδράσεις αὐτές.

Ἐπὶ πλέον, ἡ βιομηχανία, σὰν προῖόν καὶ αὐτὴ τῆς ἱστορικῆς ἐξελίξεως ἀπαιτεῖ—ἐνα ἀπὸ τὰ πολλὰ—ἐξειδικευμένη ἐργασία. Καὶ ἐκεῖ πού ἄλλοτε ἐργάζονταν ὁ ἐλεύθερος ἐπαγγελματίας βιοτέχνης, πηγαίνει ὁ ἐξηρητημένος μισθωτός, πρᾶγμα πού ἐπέδρασε καὶ ἐπιδρά πάρα πολὺ σοβαρὰ στὴν κοινωνικὴ διάμορφωσις. Ὁ μισθωτὸς αὐτὸς ἐξαρτᾶται πᾶς ἀπὸ τὴν ἐργατικὴν τοῦ ἀπασχόλησι. Ἔχει δὲ κάθε συμφέρον νὰ προασπίσῃ τὰ συμφέροντά του ἐφόσον καὶ αὐτὰ ἐξαρτῶνται πολὺ καὶ καθορίζονται ἀπὸ τὰ συμφέροντα τοῦ ἐργοδοτοῦ του. Γι' αὐτὸ ἀρχίζει μιὰ συνεργασία μεταξὺ τῶν βιομηχανικῶν ἐργατῶν πῶς στενῇ. Ἀποτελοῦντε πᾶς δικιά τους τάξι καὶ ἔχουνε κοινὰ συμφέροντα, πού πρέλει νὰ τὰ προασπίζουτε γιὰ νὰ μὴ πέφτουνε θύματα τῆς πῶς ἰσχυρῆς πάντα τάξεως τῶν ἐργοδοτῶν κεφαλαιούχων. Καὶ ὅχι μόνον νὰ προασπίσουνε τὰ συμφέροντά τους, ἀλλὰ καὶ νὰ ὑπερσχύσουνε καὶ νὰ ἐπιβάλλουνε τὶς ἀποφύσεις των.

Ἀρχίζει ἔτσι σιγὰ-σιγὰ ἀπὸ τὴν βιομηχανοποίησι ὁ ταξικὸς ἀγῶνας. Ἡ λεγόμενη πάλῃ τῶν τάξεων ξεπήδησε

ἀπὸ τὴν βιομηχανοποίησι. Εἶναι ἓνας πραγματικὸς πόλεμος μεταξὺ τελείως ἀντιθέτων συμφερόντων. Ὁ πόλεμος ὅμως καὶ γιὰ τὸν νικητὴν τοῦ εἶναι ὀλέθριος. Γι' αὐτὸ τὸ ὁργανωμένο κράτος παρεμβαίνει καὶ μάλιστα ὅλο καὶ σὲ νέες σφαῖρες οἰκονομικῆς δράσεως καὶ περιορίζει ὅλο καὶ περισσότερο τὴν αὐτομικὴ πρωτοβουλία.

Ἐπὶ πλέον ὁ ἐξειδικευμένος ἐργάτης αἰσθάνεται ἑλλειψι ἐνδιαφέροντος γιὰ τὴν ἐργασιακὴν τοῦ παροχή, ἡ μοτονομία τῶν κινήσεών του αὐξάνει τὴ κόπωσίν του καὶ νοιώθει τὴ θέσιν του ἀπέναντι τῆς ἐργασίας του ὅχι εὐχάριστη. Εἶναι ἀλήθεια πολλὰς φορὲς ἓνα ἐξάρτημα μιᾶς μηχανῆς. Διαμορφώνεται δὲ ἓνας ἄνθρωπος ψυχολογικὰ περιεργος. Σήμερον μάλιστα ἡ ψυχοτεχνικὴ ἔχει ἀναπτυχθῇ σὲ ἐπιστήμη, ἰδίως στὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖς τῆς Ἀμερικῆς, πού ἀντικείμενόν της ἔχει εἰδικῶς τὸν βιομηχανικὸν ἐργάτην καὶ γενικῶς τὸν ἐργαζόμενον.

Ὅλα τὰ παραπάνω βαλμένα ἐδῶ μὲ πολλοὺς περιορισμοὺς χωρὶς κἂν νὰ ἐξαντλοῦνται, εἶναι ἐκδηλώσεις πού καθημερινὰ τὶς ζοῦμε, τὶς πῶς πολλὰς φορὲς παθητικά. Ἡ σπουδαιότητά τους ὅμως εἶναι μεγάλη, γιὰτὶ ἀσκοῦνε ἀποφασιστικὴ ἐπίδρασι πᾶν ὅσον στὴν ὅλη δραστηριότητά μας. Ἡ προσοχὴ σήμερον τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν κρατῶν στρέφεται γύρω ἀπὸ τὰ κοινωνικοοικονομικὰ φαινόμενα καὶ συνεχῶς ὀδηγοῦμεθα μέσα ἀπὸ πολλὰ ἐμπόδια σὰν μὲ φυσιολογικὴ ἐξέλιξι στὸ τελειότερο.

Πολλὰ ἔχει κατορθώσει ἡ ἀνθρώπινη δύναμις !

ΠΑΥΛΟΣ ΔΟΥΚΑΣ

ΔΙΕΞΟΔΟΣ

Δὲν πειράζει· ἄς χάσαμε τὴν εὐκαιρίαν αὐτῇ. Θέ νᾶρθουν ἄλλες. Κι ἂν δὲν ἔρθουν, ἢ ἂν ἔρθουν καὶ τὶς χάσουμε κι αὐτές, πάλι δὲν πειράζει : Ὑπάρχει πάντα, ὕστατο, καταφύγιον ἀσφαλές, ὁ θάνατος.

ΑΛΕΞΗΣ ΖΑΚΥΘΗΝΟΣ

ME

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

ΔΙΑΚΟΠΕΣ

ΗΜΕΡΕΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ ΧΑΡΑΣ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΕΩΣ

Γυρίζεις από την φασαρία της Πρωτεύουσας που ξμεινες έξη μήνες για να μορφώσης εκείνο το πραγματάκι που λέγεται μυαλό και που ήταν το έξης πλήθορο κάνης τής μεγαλύτερες κουταμάρες. Γυρίζεις με την εντύπωση ότι φεύγης μέσα από κρατήρα ύφαιστειου, για να φτάσης στον κήπο που έζησε ο Άδάμ.

Και όλα είναι καλά. Όπως τα φαντάζεσαι, όπως τα έλπιζεις. Μόνο πού...

— Άλέκο ξύπνα, δέν άκοις τό ρολόι ;

— Τι συμβαίνει βρέ μητέρα ; Πυρκαϊά ;

— Ξύπνα παιδί μου να πάρης λίγο καθαρό άέρα να ξεκουραστοιν τα σωθικά σου. Όκτώ ή ώρα.

Άργήσαμε. Λές και τις έννέα θα πεθάνουμε. Άλλ' άφοι δέν θα πεθάνουμε δέν πάνε να φωνάζουνε όσο θέλουνε. Γυρνάς άπ' την άλλη μεριά και τόν ξαναπαίρνεις. Βρίσκεσαι σε κήπους άνθόσπαρτους, έγχρωμους, μυρωδάτους, που τα λουλούδια δέν γνωρίζουν διαφορές τάξεων, που τώ κρεμίδι είναι τριαντάφυλλο και μπάμια τώ γαρύφαλο. Άλλά... «Ξύπνα» και δόστου τραβηξιές άπ' τα πόδια.

Με την νυκτερινή περιβολή, πολλές φορές άνύπαρκτη λόγω της ζέστης, σε τραβούν στον κήπο. Έλα τώρα συ μ' ένα στόμα δυο γυάρδες άνοικτο και με κλειστά πρισμένα άπ' τόν ύπνο μάτια ν' άπολαύσης καθαρό άέρα !

Τό κάνουν λέει για τό καλό σου. Όλα για τό καλό σου. Τώρα πώ είναι τό καλό ; Αυτή είναι άλλη κουβέντα. Όπως τό νοιώθει ο καθένας. Για την μητέρα να παχαίνης, για τόν πατέρα να μορφώνεσαι, για

σε να διασκεδάζης και να κοιμάσαι. Άντε να βρής άκρη.

Λέγαμε λοιπόν ότι σε βγάζουν με τό ζόρι στον κήπο. Άμα περάση λίγο ή ώρα κι' ένφ νομίζης ότι είσαι εύχαριστημένος, άκοις τό δεύτερο κανόνι.

— Άλέκο, ώρα για μπάνιο.

— Θα κάνω μπάνιο μητέρα Δευτεριάτικα ;

— Άσφαλώς και θα κάνης. Δέν βλέπης ότι έχεις ένα χρώμα σαν άρρωστος ; Τώρα και άρρωστος να μην είσαι, πρέπει να τό παραδεχθής.

— Έμπρός, βάλε μου νερό.

— Μην κάνεις τόν κουτό. Μπάνιο θα κάνης στη θάλασσα.

— Στη θάλασσα ; Και θα πάω άπό δω μέχρι τη θάλασσα ;

— Άσφαλώς και θα πās. Τα λεωφορεϊα γιατί είναι ;

— Μη μοι πής πώς είναι για να μάς έξυπηρετοιν !

— Όταν είσαι έξυπνος τό κάθε τι σ' έξυπηρετεϊ.

Αυτό είναι ! Σε ρίχνει στο φιλότιμο. Μπορείς ν' άντιτάξης ότι δέν είσαι έξυπνος ; Δέν μπορείς, γιατί πραγματικά δέν είσαι. Βλέπεις ο κουτός καυχίεται ότι είναι έξυπνος, ο έξυπνος ποτέ.

Κατεβαίνεις λοιπόν. Ουρά έγχρωμη, παρδαλή, τρισδιάστατη. Κάθε είδος, κάθε ποιότης, κάθε χρώμα. Νοιώθεις για μιá στιγμή ότι ο προορισμός τοι ανθρώπου είναι να σπρώχνεται και να πατιέται. Τέλος μπαίνης στο νερό.

— Κύριε, με συγχωρείτε, τό χέρι μου.

— Πού είναι τό χέρι σας ;

— Τό πλακώνετε με τό σάκο σας.

—Αὐτὸ εἶναι τὸ δικό μου χέρι, πετάγεται ὁ διπλανός.

Τὸν κοιτᾷς ἄγρια. "Ακου τὸ θράσος νὰ διεκδικῇ τὸ χέρι σου!

—Ἐχει γοῦστο νὰ μοῦ πῆς ὅτι δὲν γνωρίζω τὸ ξερό μου!

Σπρώξιμο, ἀσφίξια, ιδρώτες. Αὐτὸς ἐπιμένει.

—Σοὺ λέω δικό μου εἶναι.

—Ἔ, λοιπὸν δὲν εἶσαι καλὰ, ἀλλὰ μιὰ κι' ἐπιμένεις δὲς το καλύτερα. Καὶ τοῦ κάνεις τὴν χαρακτηριστικὴ χειρονομία ποὺ κάνουν οἱ πρωτότοκοι γιὰ νὰ περνᾷ ἡ κρίθα.

Ξεκινᾷς μ' αὐτοὺς τοὺς καλοὺς ὁλωνοὺς γιὰ τὸ δροσιστικὸ μπανάκι. Δὲν μπορεῖ νὰ πῇ κανεὶς ὅτι τὸ μπάνιο δὲν εἶναι ὠρστῶ. Νοιώθεις τόση ξεννοιασιὰ καὶ ξεκούραση στὴν γαλαζοπράσινη αὐτὴ ἀγκαλιά! Ἄλλὰ, ἔλα ποὺ δὲν κάνεις μόνος σου μπάνιο! Ἔλα, ποὺ ἐκεῖ ποὺ βρίσκεσαι στοὺς 7 οὐρανοὺς, ἀγαλλιάσεως τρῶς μιὰ μπαλιά κι' αἰσθάνεσαι τοὺς 7 οὐρανοὺς στὸ κεφάλι! Θὰ πῆς τότε δυὸ λόγια, θὰ σοῦ πῇ ἄλλα δύο κι' ἔτοι ἔπειτ' ἀπὸ λίγο δὲν σὲ χωράει ὁ τόπος. Ἐξ ἄλλου πρέπει καὶ νὰ φᾶς. Κι' ἐνῶ χορτασμένος καὶ κουρασμένος πᾶς νὰ βρῇς τὴν μεσημεριανή σου ἀνάπαυση καὶ ἡσυχία. «...Κρέμα, φράουλα, σοκολάτα.. παγωτὰ θαῦμο!». Ξελαργικιάζεται αὐτός, ξεκουφαίνεισαι ἐσύ.

Βρὲ χριστιανὲ τοῦ θεοῦ—λὲς ἀπὸ μέσα σου—ὅλη μέρα δὲν φτάνει; "Ὡς καὶ τώρα; Κι' ἔπειτα ἀπ' ὅξω σου:

—Πᾶς στὸ διάολο μεσημεριάτικα ἢ νὰ σοῦ φέρω κανένα κουβὰ νερὸ στὸ κεφάλι; Κάτι θὰ σοῦ ἀπαντήσῃ αὐτός, κάτι θὰ πῆς ἐσὺ καὶ νὰ ὅλη ἡ γειτονιά στὸ πόδι. "Ὅλοι φωνάζουν ὅση ὥρα χρειάζεται γιὰ νὰ πάρῃς ἕναν ὑπνάκο Νεῦρα, χτυπησιὲς στὶς πόρτες καὶ δρόμο γιὰ τὴ σκιά τοῦ καφενεῖου. Ἐκεῖ ἔχεις τέλος πάντων μιὰ σχετικὴν ἡσυχία γιατί ὅλοι οἱ γύρω σου εἶναι ὁμοιοπαθεῖς. Ἐνῶ λοιπὸν ξανὰ νομίζεις ὅτι εἶσαι εὐχαριστημένος, καταφθάνει ἡ παρέα.

—Ἀλέκο, σήκω νὰ πάμε σινεμά.

—Τί ἔκανε λέει; Σινεμά; Δὲν τὸ κουνάω ροῦπι.

—Μὰ πρέπει νὰρθῇς ἐπιμένουν, παίζει ὁ Γκρέγκορ Πέκ.

—Νὰ παίξῃ. Ἐγὼ τοῦπα νὰ παίξῃ;

—Ἀλλὰ παίζει καὶ ἡ Σουλβάνα Παμπανλίνι.

—Γοῦστο της.

—Μὰ δὲν εἶναι σωστὸ σὺτὸ ποὺ κάνεις. Μᾶς χαλάς τὴν παρέα.

—Ἐκεῖ τὸ πᾶτε; χαλάλι σας. (Τὸ ἄτιμο τὸ φιλότιμο βλέπετε).

Δὲν ἔχῃς βέβαια τὴν ἀξίωση νὰ ξαπλώθῃς σὲ μπράντα, ἀλλὰ τέλος πάντων στὴν καρέκλα σου θέλεις νὰ εἶσαι ἡσυχος. Μόλις ὅμως σβύσουν τὰ φῶτα ἀρχίζεις ξαφνικὰ νὰ κουνιέσαι ρυθμικὰ καὶ σύγχρονα μὲ τὸ πόδι τοῦ πίσω σου. Πιὸ κάτω ἄλλος διαβάζει τὰ γράμματα δυνατὰ σὺν μεγάλφωνο. Γυρίζεις καὶ λὲς μ' εὐγένεια.

—Κύριε σὰς παρακαλῶ μὴν μὲ κουνᾶτε.

Σταματᾷ γιὰ λίγο ἀλλ' ἔπειτα ξαναρχίζει. Τὸ μάτι σου γυαλίζει αὐτὴ τὴ φορά.

—Σὰς εἶπα κύριε μὴ κουνᾶτε. Μ' ἐνοχλήτε!...

—Πάλι σταματᾷ καὶ πάλι ξαναρχίζει. "Ὡσπου τὸν ἀρπάξεις ἀπ' τὰ πέτα.

—Βρὲ μουλάρι θὰ σταματήσῃς καμμιὰ φορά ἢ νὰ σοῦ φέρω γροθιά στὴ μοῦρι;

Αὐτὸ ἦτανε. "Ὅλο τὸ σινεμὰ στὸ πόδι.

—"Ὅλο!

—Ἀπάνω του!

—Στὴ σκηνή, νὰ βλέπουμε ὅλοι!

Νάσου καὶ τὸ ὄργανο τῆς τάξεως. Καὶ ἂν καταφέρῃς, νὰ μὴ πᾶς στὸ τμήμα ἢ στὸ γιαντρεῖο, πᾶς στὸ ἀπὸ τὸν κόπο σου γινόμενος.

Διοκοπὲς σοῦ λένε ὅτι ἄλλος ἡμέρες εὐτυχίας, χαρῆς διασκεδάσεως.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΥΡΩ ΑΠ' ΤΗ ΠΟΙΗΣΗ

“Ένας αληθινός στίχος προϋποθέτει πλουσίους χυμούς πραγματικής ζωής. Προϋποθέτει θησαύρισμα ατομικής πείρας, βαθειάν εμπειρία ομαδικής πάλης, νύχτες κάτω απ' τους εφιάλτες πνευματικής αγωνίας και πλατειά περιθώρια μοναξιάς.

Προϋποθέτει ακόμα συνομιλίες με τ' όνειρο τέτοιας θερμοκρασίας που να μπορούν να γεφυρώνουν τη δίψα των νοσταλγιών σου με τις καθημερινές σου άναποδιές και τις πυρετικές σου επιθυμίες με τη σκληρότητα της στέρησης.

Χρειάζεται να δίνεις στη ζωή χωρίς να γίνεσαι σκύβαλο κάτω από το πέλμα της, να ζυμώνεσαι με με τηνπραχτικήν ανάγκη και πάνω σ' αυτό τον άχαρο πηλό της να σχεδιάζεις τα στίχο σου.

Προϋποθέτει ακόμα μεγάλους καιρούς ταξιδιών κι' αν όχι πραγματικούς, αρκετές όμως κι' όδυνηρές απόπειρες ταξιδιών που να ζωρεύουνε πάντα τις πεθυμίες σου γι' άρμένισμα.

Ανάγκη βέβαια να διατηρείς νωπό το καταστάλαγμα των περιπετειών σου, νάχεις καθρέφτη μπροστά σου τις σκληρές μέρες της δοκιμασίας σου, τις τραγικές σου εξόδους όταν δοκίμαζες να τσακίσεις τους κλειούς που φυλάκιζαν τη ζωή σου, κι' άπειρες παρόμοιες πράξεις που νάχουν φέρει την ύπαρξή σου δυο βήματα από το θά-

νατο και πού μόνο από μιá σύμπτωση νάτυχε να επιζήσεις ώστε να ξέρεις καλά, όχι μονάχα το νόημα της θυσίας, την έξουσία του θανάτου, το πένθος μιās άνελεύθερης χώρας, την ποίηση των ήμερών του ήλιου, την ήδονή των καρπών, τη γέψη του δημιουργικού έρωτα, την ήμεράδα και τ' άγαθά της έλευθερίας, αλλά το κυριώτερο να γνωρίζεις πόσο είναι σύντομος κι' έπισφαλής ό καιρός του βίου σου όταν μάλιστα επιμένεις στα πάθη εκείνα που κυβερνιώνται από μεταιότητα κι' άγνοεις τόσες άλλες πρόσφορες χαρές που κυλάνε λίγα μέτρα πλάι σου κι' έμποδίζεσαι να τις διακρίνεις.

Ξέρε πώς ή ευαισθησία σου είναι ή λίμα που άκονίζει τα ένστιχτά σου. Και ή ευαισθησία σου είναι κάτι που δέν το βλέπεις κι' άς είναι ή πυξίδα σου, κι' άς είναι ό,τι είσαι σύ. Μάθε λοιπόν να σημειώνεις τις αντιδράσεις σου για να καταλάβεις το μέτρο της ευαισθησίας σου. Έτσι μόνο θα συλλάβεις τον έαυτό σου.

Η φαντασία δέν είναι τίποτ' άλλο παρ ό ή ά ν τ ί δ ρ α σ η του άόρατου έαυτού μας στη γυμνή πεζότητα και ή βαθύτερη επιθυμία μας να φανούμε αυτό που θα θέλουμε και πού πραγματικά είμαστε. Η φαντασία είναι το πιο γνήσιο τέκνο της ευαισθησίας μας. Γι' αυτό χωρίς να το θέλεις ή φαν

ΙΑΚΟΒΑΤΕΙΟΣ
ΑΓΓΛΩΓΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΡΑΧΕΥΣΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

τασία παίρνει κυρίαρχο μέρος στην τέχνη σου και στη ζωή σου. Μόνο πού τὰ στάδια τῆς ζωῆς σου τὴν τρέφουν ἀνάλογα. Ἐξαφανίζεται σὰν κυνηγημένο πουλὶ σ' ἓνα λιπαρὸ βίο, ὅπου οἱ πόροι τῆς ὑπαρξῆς μας ἔχουν φραχθεῖ.

Προϋποθέτει ἀκόμα ἓνας ἀληθινὸς στίχος τὴν ἀόρατη παρουσία μιᾶς μουσικῆς πού ἀνεβαίνει ἀπὸ τὴν ἐνδότερη φλέβα τῆς ὑπαρξῆς σου καὶ περνάει μὲς ἀπ' ὅλο τὸ ψυχικὸ σου ἀνάστημα, τέτοια πού ἐνοποιεῖ καὶ δὲν ἀφίνει τὸν ἑαυτό μας νὰ διασπᾶται ἀνάμεσα στὶς μεγάλες μας πράξεις καὶ στὶς καθημερινές μας φθορές. Εἶναι ἐκείνη ἡ μουσικὴ πού ξεγυρνάει ἀπὸ τὸν βαθύτερο ἑαυτό σου κι' εἶν' ἑτοιμὴ πάντα νὰ δαμάζει τὴν ἀπελπισία σου καὶ νὰ ἰσορροπεῖ τὴ χαρά σου, ν' ἀποκαλύπτει τὸ μέτρο τῶν προσπαθειῶν σου καὶ τὸ πραγματικὸ ὕψος τῶν κατορθωμάτων σου. Γίνεται ὁ θώρακας πού σὲ προστατεύει ἀπὸ τὶς σουβλερές σου ἀμφιβολίες.

Εἶναι ἐκείνη ἀκριβῶς ἡ μουσικὴ πού καταφθάνει μὲς ἀπ' τὰ γυμνασμένα μας ἔνστικτα κι' ἀπ' ὅλα τὰ οὐσιώδη ἔγκατα τοῦ ἑαυτοῦ

μας κι' ἀπλώνει μιὰ νειρηνικὴ ἰσορροπία πάνω στὸ νοῦ, στὴν καρδιά καὶ στὶς αἰσθήσεις, γυρνώντας μέχρι κάτω στὰ θεμέλια τῆς ψυχῆς πού κάθε τόσο μετατοπίζονται σημειώνοντας ἀπλῶς τὴ δίψα μας γι' ἀλλαγὴ.

Ἔτσι μονάχα κάτω ἀπὸ παρόμοιες προϋποθέσεις κι' ἀπὸ πλῆθος ἄλλες, μπορεῖ ν' ἀνέβει ὡς στὰ χεῖλη σου καὶ νὰ ξεχειλίσει τὸ ἀπόσταγμα ἐκεῖνο τῆς πιὸ ἀκριβῆς πείρας σου, βαλμένο σὲ μιὰ ροὴ μουσικῆς πού τὴν πραγματικότητα δὲν εἶναι τίποτ' ἄλλο παρὰ ἓνα βαθύτατο αἶσθημα ζωῆς, τοποθετημένο μέσα σ' ἓνα κρυστάλλινο περίβλημα γιὰ νὰ ναι προφυλαγμένο καὶ νὰ διατηρεῖται τὸ αἶσθημά σου πάντα καινούργιο.

Τὸ περίβλημα τοῦτο σημαίνει ἀκριβῶς τὴ μορφή τῆς ποίησης καὶ κατ' ἐπέκταση τὴ μορφή τῆς τέχνης.

Γιατὶ ἡ μορφή εἶναι ἡ ἀντανάκλαση τῆς οὐσίας στὴν τέχνη.

ΜΗΤΣΟΣ ΛΥΓΙΖΟΣ

*Απὸ τὸ ἐνέκδοτο βιβλίον
«Ἡ ἀγρύπνια τοῦ λυρισμοῦ»
κεφάλαιον «Παρενθέσεις».

ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙ

Στὴν ἄμμο παίζουν δυὸ παιδιὰ

—Ποῦ νᾶν' ὁ νοῦς καὶ ποῦ ἡ καρδιά—

καὶ χτίζουνε παλάτια,

πιὸ κεῖ ἓνας γέρος, μιὰ γριά,

κι' ἔχουν χαρὰ στὰ μάτια.

Περνάει ὁ νιός, περνάει κι' ἡ νιά

—Ποῦ νᾶν' ὁ νοῦς καὶ ποῦ ἡ καρδιά—

καὶ οἰχνόν τὰ παλάτια

πῶς ἄλλοθεν ἡ ἀμμουδιά,

—Ποῦ νᾶν' ὁ νοῦς καὶ ποῦ ἡ καρδιά—

καὶ δάκρυα ἔχουν στὰ μάτια.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ

ΛΑΚΟΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Η ΥΔΡΟΓΟΝΙΚΗ ΒΟΜΒΑ ΚΑΙ Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΣ

Ἡ παγκόσμιος κυβέρνησις εἶναι πρὸς τὸ παρὸν μία χίμαιρα. Ὁρισμένοι ἐνόμιζον ὅτι ὁ Ὁργανισμὸς Ἡνωμένων Ἐθνῶν ἔτεινε νὰ ἀποβῇ ἓνα εἶδος παγκοσμίου κυβερνήσεως. Δι' ἐκεῖνον ὅμως ὁ ὁποῖος ἀντιλαμβάνεται τὴν ἐννοίαν τῆς λέξεως «Κυβέρνησις» ἦτο φανερόν ἐξ ἀρχῆς ὅτι ὁ Ο.Η.Ε. δὲν εἴχε τὰ κατάλληλα προσόντα. Ἡ οὐσία μᾶς κυβερνήσεως εἶναι ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχῃ μίαν πιεστικὴν δύναμιν ἐπὶ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἀνθίστανται εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς. Τοῦ προσόντος ὅμως τούτου ἐστερήθη ὁ Ο.Η.Ε. λόγῳ τοῦ ΒΕΤΟ, ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων κατὰ τὰς ὁποίας πράγματι παγκόσμιος κυβέρνηση δὲν ἦτο ἀναγκαία.

ΑΝΑΓΚΑΙΑΙ ΡΙΖΙΚΑΙ ΜΕΤΑΒΟΛΑΙ

Διὰ ποῖον λόγον, ἠμπορεῖτε νὰ ἐρωτήσετε θὰ ἔπρεπε νὰ ἀσχολούμεθα τώρα μὲ κάτι πού βεβαίως δὲν ἠμπορεῖ νὰ κατορθωθῇ μέχρις ὅτου ἡ κατάστασις ριζικῶς μεταβληθῇ; Ἡ αἰτία εἶναι ὅτι τίποτε ὀλιγώτερον, ἀπὸ μίαν τοιαύτην ριζικὴ μεταβολὴν θὰ δώσῃ ἀσφάλειαν ἐναντίον παγκοσμίου πολέμου. Δὲν σκέπτομαι μόνον δι' αὐτὴν τὴν στιγμήν, ἡ κυρίως, διὰ παγκόσμιον πόλεμον εἰς τὸ ἐγγὺς μέλλον ὡς ἀποτέλεσμα τῆς παρουσίας ἐντάσεως. Σκέπτομαι διὰ παγκόσμιον πόλεμον ὡς μίαν βλοσυρὰν πιθανότητα ὑπερσκιάζουσαν τὸ μέλλον μας καὶ καθιστῶσαν τὴν ὑπαρξίν ἀμφίβολον καὶ ἀβεβαίαν. Ἡ μία ἢ ἡ ἄλλη παγκόσμιος διαφύρα εἶναι δυνατόν νὰ καταβληθῇ μὲ συνδιαλλαγὴν ἀλλὰ, ἀργὰ ἢ γρήγορα, ἐὰν τίποτε ριζικὸν δὲν συμβῇ εἰς τὸν δρόμον τῆς δημιουργίας μᾶς παγκοσμίου Κυβερνήσεως, κάποιοι κράτος θὰ εἶναι ἀρετὰ ριψοκίνδυνον καὶ ἐρεθισμένον δι' ἓνα πόλεμον.

Ἀς πάρωμε μίαν ἀναλογίαν: Ὑποθέσατε ὅτι εἴχατε μίαν μεγάλην ἀποθήκην δυνατῶν ἐκρηκτικῶν ὑλῶν ἀνοικτὴν διὰ τὸ κοινὸν καὶ οἱ συνεχῶς διασχίζε-
ται ἀπὸ πρόσωπα μὲ ἀνημμένα σιγάρα.

Θὰ ἠμπορούσατε νὰ κρεμάσετε πινακίδας εἰδοποιούντας αὐτοὺς ὅτι στιγμιαίως θάνατος θὰ ἦτο ἡ τιμωρία διὰ ῥῆψιν ἐνὸς ἀνημμένου σιγάρου. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι εἰδοποιήσεις ὡς αἱ ἀνωτέρω θὰ ἦσαν ἀποτελεσματικαὶ ἕως ἓνα χρόνικόν διάστημα, ἀλλὰ ἀργὰ ἢ γρήγορα, κάποιος ἀπρόσεκτος θὰ ξεχνοῦσε καὶ ἡ καταστροφὴ θὰ ἐπακολουθοῦσε. Αὕτῃ ἀκριβῶς εἶναι ἡ κατάστασις τοῦ κόσμου ἐφ' ὅσον περιέχει βόμβας ὑδρογόνου καὶ διατηρεῖ ἀπεριόριστον ἐθνικὴν κυριαρχίαν. Ἐνας ἄλλος παγκόσμιος πόλεμος δὲν ἠμπορεῖ νὰ φέρῃ τίποτε ἄλλο παρὰ καταστροφὴν εἰς τοὺς ἐμπολέμους: δὲν ὑπάρχει ἐλπίς δι' ὅτιδῆποτε πού ὀνομάζεται νίκη εἰς οὐδένα. Ὅλαι αἱ κυβερνήσεις γνωρίζουν ὅτι τοιοῦτοτρόπως ἔχουν τὰ πράγματα. Ἀκόμη καὶ ὁ Μαλένκωφ τὸ ἔχει θέσει ἐμφαντικὰ. Ἀλλὰ μοῦ φαίνεται ὅτι εἶναι παράλογος αἰσιοδοξία νὰ υποθέτωμεν ὅτι αὕτῃ ἡ γνώσις ἐπιτρέπει πλήρη προφύλαξιν κατὰ τοῦ πολέμου.

Ὅπως ὁ κ. Ἀττλη ὑπέδειξεν εἰς τὴν ραδιοφωνικὴν του ὁμιλίαν περὶ τῆς βόμβας τοῦ ὑδρογόνου, ὁ Χίτλερ, εἰς τὰς τελευταίας του ἡμέρας, εἶναι σχεδὸν βέβαιοι ὅτι ἤθελε νὰ καταστρέψῃ τὴν ἀνθρωπίνην φυλὴν ἀντὶ νὰ παραδοθῇ καὶ θὰ ἠμποροῦσε νὰ τὸ εἶχε πράξῃ, ἐὰν οἱ πρᾶοι φυσικοὶ τοῦ ἐπιστήμονες ἦσαν ὀλίγον ἐξυπνότεροι. Δὲν ὑπαινίσσομαι ὅτι ἡ Σοβιετικὴ Κυβέρνησις εἰς αὐτὴν τὴν ἀποψιν συγκρίνεται μὲ τὸν Χίτλερ, διότι ὁ Χίτλερ ἦτο παράφρων καὶ οἱ ἡγέται τοῦ κομμουνιστικοῦ κόσμου δὲν ἔχουν δεῖξει σημεῖα ὅτι εἶναι τοιοῦτοι. Ἀλλὰ δὲν ἠμποροῦμε νὰ στηριχθῶμεν ἀορίστως εἰς τὴν ἀγιότητα τῶν Κυβερνήσεων. Ἐχουν παρουσιασθεῖ παράφρονες εἰς τὴν ἀρχὴν κατὰ τὸ παρελθόν, οἱ ὁποῖοι ἔκαμν ὅσον βλάβην ἠμπορούσαν. Ἐὰν ὑπάρξουν παράφρονες εἰς τὴν ἐξουσίαν εἰς τὸ μέλλον θὰ ἠμπορούσαν νὰ δημιουργήσουν ἀπερίως μεγαλυτέραν βλάβην ἀπὸ ὅσην ἔχει γίνει ἀπὸ παράφρονες μέχρι τοῦδε. Δὲν νομίζω ὅτι ἡ συνε-

χιζομένη ὑπαρξίς τῆς ἀνθρωπίνης φυλῆς θὰ ἐξασφαλισθῇ, ἐκτὸς ἐὰν πόλεμοι μεγάλης ἐκτάσεως θὰ ἀποβοῦν ἀδύνατοι. Καὶ δὲν νομίζω ὅτι ὑπάρχει κανεὶς τρόπος διὰ νὰ τοὺς καταστήσωμεν ἀδυνάτους ἐκτὸς ἀπὸ μίαν παγκόσμιον Κυβέρνησιν.

Αἱ δυνάμεις τῆς παγκοσμίου Κυβερνήσεως θὰ ἠμποροῦσαν, φυσικά, νὰ περιορισθοῦν εἰς ὅσας εἶναι ἀπαραίτητοι διὰ τὴν ἀναχαίτισιν τοῦ πολέμου. Ἀπὸ ὅλας τὰς ἀπόψεις, ἡ ἀνεξαρτησία τῶν ἐθνικῶν κρατῶν θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἀμείωτος. Μοῦ φαίνεται ὅτι θὰ ἦτο ἐπιθυμητὸν ὅπως αἱ μονάδες ποὺ συνθέτουν τὴν παγκόσμιον ὁμοσπονδίαν εἶναι αὐταὶ αἱ Ἱνδία, μεγάλα ὁμοσπονδία ὡς τὸ δυτικὸν ἡμισφαίριον, ἡ Βρεταννικὴ Κοινοπολιτεία καὶ ὁ κομμουνιστικὸς κόσμος. Τὸ σπουδαῖον εἶναι ὅτι ἡ παγκόσμιος ὁμοσπονδία θὰ ἠμποροῦσε νὰ ἔχῃ ἓνα μονοπώλιον ἐνόπλων δυνάμεων ἐκτὸς ἀπὸ ἄλλα μικρότερα ὅπλα ποὺ θὰ ἦσαν ἀπαραίτητα δι' ἀστυνομικὴν δράσιν. Ἐὰν ἡ διεθνὴς ἔνοπλος δύναμις θὰ ἔπρεπε νὰ προστατευθῇ ἐπαρκῶς κατὰ τοῦ κινδύνου τῆς ἐθνικιστικῆς ἀνταρσίας, τότε θὰ ἦτο ἀπαραίτητον καθε μὴν τῆς διεθνούς δυνάμεως νὰ ἀναμειχθῇ εἰς σύνθεσιν περιέχουσα π. χ. Ἀμερικανούς, Δυτικοευρωπαίους, Ρώσους, Κινέζους καὶ Ἰνδούς. Ἐὰν δὲν συμβῇ αὐτό, θὰ ὑπάρχει πάντα ἕνας κίνδυνος ἐμφυλίου πολέμου.

Ἐκτὸς ἀπὸ ἓνα μονοπώλιον ἐνόπλου δυνάμεως, ποίας ἐξουσίας θὰ ἐχρησιμοποίη ἡ παγκόσμιος Κυβέρνησις διὰ νὰ διαφυλάξῃ τὴν εἰρήνην τοῦ κόσμου; Ἡ πρώτη καὶ ἡ πλέον φανερά εἶναι ὁ ἔλεγχος τῶν συνθηκῶν. Οὐδεμία συνθήκη μεταξὺ ἐθνικῶν κρατῶν ἢ ὁμοσπονδιῶν κρατῶν θὰ ἔπρεπε νὰ ἰσχύῃ ἐκτὸς ἐὰν θὰ ἦτο ἐπικυρωμένη ἀπὸ τὴν διεθνῇ ἀρχὴν ἢ ὁποία θὰ ὤφειλε ἐπὶ πλέον νὰ ἔχῃ δύναμιν νὰ ἐπιμένῃ ἐπὶ τῆς ἀναθεωρήσεως τῶν συνθηκῶν ὅπου μία πάροδος μακροῦ χρόνου θὰ ἔχῃ καταστήσῃ ἐντόνως ἐπαχθεὶς εἰς ἓνα ἀπὸ τὰ δύο μέρη.

Εἰς περίπτωσιν διαφωνίας μεταξὺ ἐθνικῶν κρατῶν ἢ μεταξὺ ὁμοσπονδιῶν, ἡ Διεθνὴς Κυβέρνησις θὰ ἔπρεπε νὰ λάβῃ αὐτομάτως γνώσιν τῆς διαφορᾶς

καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ ἐκδώσῃ μίαν ἀπόφασιν διαιτησίας. Ἐὰν ἓνα ἀπὸ τὰ δύο μέρη ἀντιδράσῃ εἰς τὴν ἀπόφασιν ἡ Διεθνὴς Κυβέρνησις θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιβάλῃ τὴν ἐξουσίαν τῆς μὲ ὁποιοδήποτε εἶδος δυνάμεως θὰ ἐκρίνετο ἀναγκαῖον.

Λεπτὰ ζητήματα δύνανται νὰ ἀνακύψουν ὅσον ἀφορᾷ τὸν πληθυσμόν. Πρὸς τὸ παρὸν ὠρισμένοι Ἰάπωνες φρονοῦν ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ τοὺς ἐπιτραπῇ νὰ ἐκφορτώσουν ἑκατομμύρια ἐκ τοῦ πλεονάζοντος πληθυσμοῦ τῶν εἰς τὴν Αὐστραλίαν. Ἀλλὰ οὐδεὶς Αὐστραλὸς δὲν θὰ συμφωνήσῃ μὲ τὴν γνώμην αὐτήν. Πρὸς τὸ παρὸν ὠρισμένα μέρη τοῦ κόσμου εἶναι πυκνοκατοικημένα, ἐνῶ ἄλλα δὲν εἶναι. Αἱ πυκνοκατοικημέναι περιοχαὶ εἶναι δυνατόν νὰ ζητοῦν τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως πρὸς τὰς ὀλιγώτερον κατοικημένας περιοχάς. Ἀλλὰ δὲν μοῦ φαίνεται ὅτι ἡ Διεθνὴς Κυβέρνησις θὰ ἔπρεπε νὰ παρεμβαίῃ εἰς τὸ δικαίωμα τῶν ἐθνικῶν κρατῶν καθ' ὃν τρόπον θεσπίζουν τοὺς ἰδικούς των μεταναστατευτικούς νόμους. Ἐὰν προσεπάθῃ νὰ ἀντιδράσῃ εἰς τὴν μετανάστευσιν θὰ ἡγείρε τοιαύτην ἀγρίαν ἀντιπολίτευσιν ὥστε θὰ ἀπέβαινε ἀνίσχυρος εἰς τὴν διατήρησιν τῆς εἰρήνης.

Νομίζω ὅτι ἡ Διεθνὴς Κυβέρνησις θὰ ὤφειλε νὰ ἔχῃ τὸν λόγον εἰς τὴν κατανομήν τῶν πρώτων ὑλῶν. Δὲν νομίζω ὅτι ἀπεριόριστος ἰδιωτικὴ κυριότης εἰς πρώτας ὑλὰς εἶναι δικαιολογημένη ἀκόμη κι' ὅταν ὁ ἰδιώτης-κτήτωρ εἶναι Κράτος.

Ἐὰν πρόκειται νὰ ἐξασφαλίσωμεν τὴν διεθνῇ ἐξουσίαν κατὰ τῆς λαθραίας παραγωγῆς ἀτομικῶν καὶ ὑδρογονικῶν βομβῶν ἐκ μεμονωμένων Κρατῶν ἢ συμμαχίας κρατῶν, θὰ χραισθῇ ἡ μορφή τῆς προστασίας ἢ ὁποία παρεσχέθῃ εἰς τὸ σχέδιον Βαρούχ. Θὰ ἦτο ἀναγκαῖον νὰ ἔχῃ τόσας δυνάμεις ἐπιθεωρήσεως ὅσας θὰ τῆς ἔδιδον τὴν δυνάμειν νὰ γνωρίζῃ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐὰν τὸ μονοπώλιον τοῦτο καταπατᾷται καὶ θὰ ἐχρεώετο ἐνδεχομένως νὰ χρησιμοποιήσῃ ὅλην τὴν ἐξουσίαν γὰρ νὰ τιμωρήσῃ τοιαύτην παράβασιν ἐὰν συνέβαινε. Μέτρα ὡς τὰ ἀνωτέρω θὰ ἠμποροῦσε νὰ ἦσαν ἀρκετὰ διὰ τὸ ἐγγυῶ

μέλλον, ἀλλὰ φοβοῦμαι ὅτι ἡ ἐπιστημονικὴ εὐφυΐα εἰς τὸ νὰ ἐφευρίσκη μεθόδους θανάτου δὲν θὰ σταματήσῃ μὲ τὴν ἐπινόησιν τῆς ὑδρογονικῆς βόμβας. Ὁ βακτηριολογικὸς πόλεμος εἶναι ἱκανὸς διὰ πολὺ μέγαρα καὶ τρομερὰ πράγματα εἰς τὸ μέλλον. Καὶ τὸ νὰ ἐλέγχῃ κανεὶς τοῦτο μὲ μίαν ἀτλήν ἐπιτήρησιν θὰ εἶναι πολὺ δυσκολώτερον ἀκόμη καὶ αὐτοῦ τοῦτου τοῦ πολέμου μὲ βόμβας ὑδρογόνου.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΝΤΕΣ ΝΕΟΥΣ ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΥΣ

Δι' αὐτό, πρέπει ἀπαραιτήτως ἡ Διεθνὴς Κυβέρνησις, ἐφ' ὅσον θὰ ἱδρυθῇ, νὰ εὐρύνῃ τὴν σφαῖραν τῶν ἐνεργειῶν της ὥστε νὰ ἀντιμετωπίσῃ νέας ἐπείγουσας ἀνάγκας. Τοῦτο συμβαίνει σχεδὸν πάντοτε μὲ τὰς δημοσπόνδους Κυβερνήσεις. Ἡ ἡμόσπονδος Κυβέρνησις τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν ἔχει βαθμιαίως εὐρύνει τὸν ὁρίζοντα της κατὰ τρόπον ὅστις θὰ εἴχε τρομοκρατήσει τοὺς ἱδρυτάς της. Ὅπως δὴ ποτε μοῦ φαίνεται ὅτι θὰ ὑπάρξῃ κάποιος περιορισμὸς εἰς αὐτὴν τὴν πορείαν ὀφειλόμενος εἰς μίαν γενικὴν μεταβολὴν τῶν συναισθημάτων τῆς ἀνθρωπότητος. Ὅταν ὁ κόσμος ἔχει ἀναπτυχθῇ συνηθισμένος εἰς ἀσφαλῆ εἰρήνην, ἡ ἀντίληψις τῆς χρησιμοποίησεως ἐνὸς ιδιωτικοῦ πολέμου ὡς ὄργάνου πολιτικῆς θὰ ἀποβῇ βαθμιαίως ἀπεχθὴς, ἐκτὸς μικρῶν καὶ μὴ ἐπιδρωσῶν ἐξαιρέσεων.

Δὲν τολμῶ νὰ προφητεύσω ὅτι μία Κυβέρνησις τοῦ κόσμου, τοιαύτη ὅπως τὴν φαντάζομαι, θὰ δημιουργηθῇ πραγματικά. Ὅτι λέγω καὶ ὅτι ἐπιθυμῶ νὰ εἴπω μὲ ὅλη τὴν δυνατὴν ἔμφασιν, εἶναι ὅτι ἡ δημιουργία μιᾶς Κυβερνήσεως, ὡς ἡ ἀνωτέρω, εἶναι ἡ μόνη μακροχρόνιος λύσις ἐναντίον τοῦ κινδύνου ἐξαφανίσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Μπορεῖ νὰ συμβαίῃ τὰ ἀχαλινώγητα πάθη τῶν ἀνθρώπων νὰ εἶναι τόσο ἰσχυρά ὥστε νὰ τοὺς ὀδηγοῦν εἰς τὸ νὰ προτιμοῦν ἔλλειψιν ἐνὸς διεθνoῦς ἐλέγχου. Δὲν θὰ ἀρνηθῶ ὅτι ἡ προκύπτουσα ἐκ τῆς ὑπερκυβερνήσεως μερικὴ ἀπώλεια τῆς ἐλευθερίας τῶν Κρατῶν εἶναι λυπηρά. Εἰς τὸν Μεσαίωνα, οἱ Βαρῶνοι ἀπέλαυσαν μίαν ἐλευθερίαν,

τὴν ὁποίαν βαθμιαίως τοὺς ἐστέρησαν οἱ Βασιλεῖς. Οἱ πόλεμοι τῶν Ρόδων εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ οἱ ἐμφύλιοι πόλεμοι τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος εἰς τὴν Γαλίαν ἔπεισαν Ἀγγλοὺς καὶ Γάλλους νὰ ὑποταγοῦν εἰς μίαν κεντρικὴν ἐξουσίαν, ἡ ὁποία ἦτο ἀπεχθὴς εἰς τοὺς φεουδάρχας εὐγενεῖς. Τὸ ἴδιον κλίμα χρειάζεται τώρα νὰ μεταφερθῇ εἰς τὴν διεθνή σφαῖραν. Ὅπως ὁ κόσμος γίνεται πλέον πυκνοκατοικημένος καὶ πλέον ἐπιστημονικός, ὑπάρχει ἀκόμη περισσότερα ἀνάγκη ἀναχατιήσεως τῆς ἀνεξέλεγκτου πρωτοβουλίας διὰ νόμου παγκοσμίου, εἴτε ἡ πρωτοβουλία προέρχεται ἐξ ἰδιωτῶν, εἴτε ἐκ τοληρωῶν Κρατῶν. Δὲν ἀρνοῦμαι ὅτι τοῦτο προϋποθέτει τὴν ἀπώλειαν ὀρισμένων πραγμάτων τὰ ὁποῖα εἶναι εὐχάριστον νὰ ἀναπολῇ κανεὶς. Ὑπάρχει εὐχαρίστησις ὅταν διαβάξῃ κανεὶς τὰ ἀνδραγαθήματα τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἢ τοῦ Σέρ Φράνσις Ντρέικ, ἀλλὰ εἰς τὸν πολυκατοικημένον σύγχρονον κόσμον, διτιδήποτε ἀνάλογον τοιούτων ἀνδραγαθημάτων δημιουργεῖ ἄμετρον βλάβην.

Ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία, εἰς τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ δοθῇ παμμεγίστη σημασία, δὲν χρειάζεται νὰ ἀνασταλῇ διότι θὰ ἔχη καταστῇ ἀκίνδυνος ἀπὸ τοῦ νὰ ἐκληφθῇ ὡς καταστρεπτικὴ μορφή.

Αἱ δημοσιονομικαὶ μορφαὶ τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας, τὰς τέχνας καὶ τὴν φιλολογίαν, εἰς τὴν τεχνικὴν τῆς παραγωγῆς καὶ τὴν κοινωνικὴν ὁργάνωσιν θὰ δυνηθοῦν ὅλοι νὰ ἀνθίσουν πολὺ πληρέστερον, ἀπὸ ὅτι τώρα, εἰς ἕναν κόσμον ἐλευθερωμένον ἀπὸ τὴν ἀπειλὴν τοῦ δολοκληρωτικοῦ πολέμου. Ἡ ἐλευθερία εἰς τὰ ἀπειθαρχα τέκνα ἡμπορεῖ νὰ φαίνεται ἡδονικὴ, ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι λογικὸν εἰς τοὺς μεγάλους ἀνθρώπους. Ἡ ἀνθρωπίνη κοινωνία, ἔχει καὶ αὕτη τὴν παιδικὴν της ἡλικίαν πρέπει ὅμως σιγὰ-σιγὰ νὰ ἀποβάλλῃ τὰς παιδικότητας καὶ νὰ ἐνδρωθῇ. Καὶ αὐτὸ θὰ γίνῃ ὅταν ὑποταγθῇ εἰς μίαν διεθνή ἀρχήν, ἡ ὁποία θὰ κατὰ στήσῃ τὸν δολοκληρωτικὸν πόλεμον πλέον ἀδύνατον.

Μετάφρασις : Β. ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΜΕ ΤΟΝ Χ. Α. DONNET ΣΤΑ ΝΗΣΙΑ

ἢ

ΤΟ ΦΑΝΤΑΣΜΑ ΤΗΣ ΜΟΝΑΞΙΑΣ

« Έκούσια ὁ σημερινὸς κόσμος ἔρριξε ἀπὸ πάνω του ἐκεῖνο ἀκριβῶς ποὺ τοῦ ἔδινε διάρκεια : τὴ φύση, τὴ θάλασσα, τὸ βραδυνὸ στοχασμὸ κοντὰ στὴ θάλασσα... »

ALBERT CAMUS

Ἡ ψαράδικη πολίχνη τῶν Παξῶν, ὁ παράξενος Γάης, ζεῖ τὴ δικιά της ζωή.

Ὅμως σὲ κάθε τι ποὺ δίνει τὸ θαλασσινὸ ρυθμὸ της δὲ δυσκολεύεται ν' ἀναγνωρίσει κανεὶς ὅλα ἐκεῖνα τὰ κλασικὰ χαρακτηριστικὰ τῶν μυθικῶν ἑλληνικῶν λιμανιῶν, ποὺ ἔδωσαν κάποτε τοὺς ποντοπόρους καὶ ἔγιναν τὰ ὀρμητήριά τους καὶ δόξασαν μὲ τολμηρὲς περιπέτειες ἕναν μεγάλο ναυτικὸ λαὸ κι ἔμειναν ἀγκαλιασμένα μὲ τὸν ἥλιο, φωτολουσμένα, λαμπερά κι ἀπείραχτα ἀπ' τὸ χρόνο στοὺς ἀθάνατους στίχους τοῦ Ὀμήρου.

Δὲ λέω βέβαια πὼς ἔτσι ἀκριβῶς ἔγιναν τὰ πράγματα καὶ μὲ τοὺς Παξοὺς! Ἡ ἀτμόσφαιρα τοῦ νησιοῦ ἔχει κάτι τὸ καθάρια ὀμηρικὸ κι αὐτὸ ἴσως ἐμπνέει τίς παραπάνω σκέψεις σ' ἐκεῖνον ποὺ τὸ ἐπισκέπτεται γιὰ πρώτη φορά, ὅπως συμβαίνει σήμερα σὲ μένα.

Στὸ μικρὸ λιμάνι τῶν Παξῶν ἀντάμωσα μὲ τοὺς συντρόφους τοῦ Ὀδυσσέα, τὴν ὥρα ποὺ γύριζαν ἀπὸ τὴν ὀληνύχτια περιπέτεια τοῦ ψαριοῦ πέρα στὴν ἀνοιχτὴ θάλασσα. Εἶχαν τὰ κόκκινα μαλλιά τους φορτωμένα μὲ φῶκια καὶ ἀλάτι — καὶ κουβέντιαζαν μὲ τοὺς μικροὺς γλάρους στὴν κουπαστὴ τῶν καϊκιῶν τους.

Ἀπὸ τὰ βουνὰ τῆς Πάργας κατεβαίνει Ἀρχάγγελος τῆς Κυριακῆς — ὁ ἥλιος — καὶ βαδίζει στὸν γαλάζιο δρόμο τοῦ πελάγου, τυλιγμένος τὸν μεταξένιο μανδύα του. Ἡ κάθε πέτρα στάζει καὶ ἀστράφτει τὸ φῶς.

Εἶναι ἡ γλυκεῖα ὥρα τῆς εὐδίας.

Ἐδῶ εἶμαι στὴν πατρίδα τοῦ Ἡλίου — σ' αὐτὸ τὸ μικρὸ νησί, σὰν καταφύγιο τῆς αἰωνιότητος. Σὰν λευκὸ κοχύλι πάνω σὲ ἀστραφτερὸ μαγικὸ καθρέφτη. Σὰν ἕνα πράσινο ζουζούνη, μέσα στὴν κούπα τῆς μυστηριακῆς θάλασσας, ποὺ ἐτοιμάζεται ἀθόρυβα νὰ φορέσει τὰ φτερά τῆς χρυσαλίδας, ἀντλώντας ἐνέργεια ἀπὸ τὸ σύμπαν.

*

Ἐπιτέλους! — νὰ ἕνας τόπος ποὺ μπορεῖς ἄνετα νὰ δεῖς τὰ πράγματα γύρω σου μὲ τὰ δικὰ σου μάτια... Σμίγεις κι ἀγκαλιάζεις μὲ τίς δυνάμεις τῆς ζωῆς — τίς βλέπεις γύρω σου.

Ἡ ψυχὴ σου ἀγγίζει ἄφοβα τὴ σκοτεινὴ ἄβυσσο ποὺ σὲ σφίγγει ἐπάνω σ' ἕνα τιποτένιο βράχο, ἀνοίγοντας γύρω του τ' ἀπίθμενα βράθρα τῆς... Ἡ ἀπόλυτη σιγή καὶ τὸ βλέμμα βυθισμένο μόνιμα στὸ φωτεινὸ καὶ χαρούμενο μέλλον τῶν ἀνθρώπων... Ἐδῶ κάποιος θ' ἀνοίξει ἀθό-

Μορφές

Δ. Χυτήρης

τισμός μας... Ένώ δὲ μένει στὸ τέλος ἄλλος κανεὶς σύντροφος, γιὰ κεῖνον ποὺ ἀκόμη νοσταλγεῖ τὴ θεϊκὴ εὐτυχία, ἀπὸ τὸ φάντασμα τῆς μοναξιάς!

Ἔβλεπα τώρα τὰ χέρια μου νὰ κρέμονται ἐναγώνια στὸ χάος.

Ἄφησα τὸ γκρίζο βράχο — καὶ ξαναπῆρα τὸ δρόμο τοῦ λιμανιοῦ.

Ἡ εὐτυχία τῶν θεῶν ἦταν σίγουρα ἕνα ὦραϊο παραμῦθι. Ὅμως ὁ πύθουνοι γιὰ τὴν ἀποτυχία δὲν μπορεῖ νὰ λογιστοῦν οἱ θεοί, ἀλλὰ οἱ ἄνθρωποι ποὺ τοὺς ἐδημιούργησαν.

*

Νὰ ψάξεις, νὰ παρατηρήσεις, νὰ ἐνδώσεις.

Ἡ ἴδια πάντα προσταγὴ, ἀκούραστη.

Εἶναι ἄραγε ἡ ἀλλαγὴ ποὺ ἀπαιτεῖ κάτι νέο κὶ ἀπὸ σένα ἢ στὸ ζητάει μὲ τὴν ἀνθρώπινη φωνή του τὸ γενέθλιο πέλαγος;

Ἐδῶ, εἶσαι μονάχος στὴ μέση τοῦ Ὠκεανοῦ.

Νὰ, τὸ Ἴόνιο, μπροστά σου!

Αὐτὸ σοῦ δίνει τὴν εὐκαιρία νὰ συλλάβεις τὸ νόημα ἀπὸ μερικὰ πράγματα ἀποφασιστικὰ γιὰ τὴ ζωὴ — μιὰ καὶ ἡ ζωὴ ἐπαναλαμβάνεται αἰῶνες τώρα μέσα στὴν ἀσημένια κόχη τῶν Παξῶν, μικροσκοπικά, ἡ ἴδια: ἡ ἐλιά ποὺ θὰ καρπίσει ἢ δὲν θὰ καρπίσει... ἡ θάλασσα ποὺ θὰ φέρει τὰ καῖκια ἢ δὲν θὰ τὰ φέρει... ὁ καιρὸς τῆς σοδειάς, ὁ καιρὸς τῆς φτώχειας... Σ' αὐτὸ τὸ νησί ποῦναι μιὰς φύχτας τόπος, θὰ δεῖς ἄνετα τὴ ζωὴ πῶς δημιουργεῖται... τοὺς κύκλους τῆς ζωῆς πῶς αὐτοεξαντλοῦνται... Θὰ μαθητέψεις μέσα στὴν ταύτιση καὶ τῶν τριῶν διαστάσεων — ποὺ σοῦ εἶναι ἀπόλυτα φανερὴ ἡ ἐφεύρεση τῆς τεμπελιάς τοῦ ἀνθρώπου: παρελθόν, παρόν καὶ μέλλον — τοὺς σκοποὺς ποὺ βρίσκονται μέσα στὴ φύση: τὴν ἄδιαφορία της... Θὰ δοκιμαστοῦν ἀπὸ μόνες τους πολλὲς «ἀξίες» ποὺ κουβαλήθηκαν μέσα σου (γιατὶ ἀλλήμονο ἔγινες ὁ μόνιμος ἀχθοφόρος τους) ἀπὸ τὴ μουχλὴ πολιτεία τριάντα τόσα μίλλια μακριὰ της: ἡ φιλία, ὁ ἔρωτας, ἡ γυναικεία, ἡ ὁμορφιά, ἡ φιλοδοξία, ἡ ἐρ-

γασία, ἡ τέχνη, τὸ μῖσος, ἡ ἐλπίδα, ἡ ἰδέα τοῦ θανάτου... Ἐνῶ ὅλη αὐτὴ ἡ γνωστὴ συνταγὴ τῶν «ἀξιών», ἐπάνω στὸ σημεῖο τῆς ταύτισής τους, ἔχει «εἰδικόν» βάρος ἐκεῖνο τὸ ἀστάθμητο βάρος ποὺ ἔπεσε μέσα στὴν ἀνυποψίαστη εὐαίσθησία σου, ὅταν ἀκόμη εἴσουν μικρὸ παιδί καὶ σοῦ ἔδιναν τὴ συνταγὴ εἴτε μαζί μὲ τὸ φάρμακο εἴτε μαζί μὲ τὰ μπομπόνια.

Θὰ ψάξεις, θὰ παρατηρήσεις, θὰ ἐνδώσεις.

Ὡσπου νὰ καταλάβεις πὰ πῶς ἔφτασες στὸ τέλος τῶν πραγμάτων.

Θαῦμα, λοιπόν, τὸ μικρὸ νησί τῶν Παξῶν στὴ μέση τοῦ Ὠκεανοῦ.

Ὅλα εἶναι ἔτοιμα νὰ σ' εὐχαριστήσουν, ἔτοιμα ὅλα τους νὰ ὑποταχθοῦν στὴν ὑπερβολικὰ περιεργὴ ἐτούτῃ στιγμή: γιὰ νὰ σπάσει πὰ τὸ βαρὺ κρύσταλλο τῆς ἀταραξίας καὶ τῆς σιωπῆς ποὺ σ' ἔχουν σκεπάσει μαζί μὲ τὸν παράξενο βράχο χρειάστηκε νὰ καταποντιστεῖ αὐτὰνδρος στὴν παράφορη θάλασσα... Ἔτσι τοῦλάχιστο νιώθεις — καὶ νιώθεις τὴ συγκίνηση διὰ σὲ παρασύρει μαζί του ἀσυγκράτητος στὰ ρέματα καὶ στὶς φοβερὲς δίνες τῆς ἀβύσσου.

Ἀλλά, νὰ καὶ πάλε τὰ οὐρανοθέμελα καὶ ἡ ἀπεραντοσύνη τοῦ νεροῦ, γιγλήνια. Ἐνῶ ἀπὸ τὸ βάθος σὲ πλησιάζει φιλικὰ ὁ ἴδιος πάντοτε πολύμορφος ἐφιάλτης, τὸ φάντασμα τῆς μοναξιάς.

Αὐτὸ τὸν αἰσιόδοξο ἐφιάλτη στὴν πολιτεία τὸν ὀνόμασα X. A. Donnet. Ἐδῶ, μέσα στὴν ἀπέραντη φύση ἄκουσα νὰ τὸν φωνάζουν μὲ τὸ ἄλλόκοτο μονοσύλλαβο Χά. Ὅμως ἡ διακριτικὴ παρουσία του μοῦ μεταδίδει μυστικὰ αὐτὸ ποὺ λέμε ψυχικὴ αὐτάρκεια — καὶ μαζί της μιὰν ἀπόλυτὴ ἡρεμία.

Τὸ μενολόγρητο βῆμα του ὑπογραμμίζει τὴ γαλήνη ποὺ βασιλεύει στὸ πνεῦμα τοῦ (ἐκεῖνο οὐσιαστικὰ ποὺ γεννήθηκε ἀπὸ ἕναν ἱλιγγο: τὸν ἱλιγγο τῆς ἐποχῆς μας), δείχνοντας ἔτσι πῶς καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἦταν ἕνα κομμάτι ἀπὸ τὴ σκέψη ἐνός θεοῦ ποῦ

μόλις ἄρχισε νὰ γνωρίζει τὸν κόσμον γύρω του...

Εἶχε καὶ ὁ Χ. Α. Donnet τὰ κόκκινα μαλλιά του σγουρά, σὰν τοὺς ὁμηρικοὺς ψαράδες τοῦ πρωῒου, ἀλλὰ πού ἔμοιαζαν πιὸ πολὺ σ' ἓνα κομματάκι, καὶ τὰ μάτια του φλογισμένα ἀπὸ τὶς ἀσημόχρονες ἀνταύγειες τῆς βομβαρδισμένης πολιτείας.

Ἡ ὄψη τοῦ καναλιοῦ ἀνάμεσα στὰ δυὸ νησιά Παξοὶ καὶ Ἀντίπαξοι εἶχε κάτι τὸ πολὺ παράξενο: ὅλα μοιάζανε σὰν ἓνα δράμα πού τὸ ἀπολίθωσε ἐκεῖ αἰῶνες τώρα ἡ μοναξιά καὶ ἡ ἐπίμονη ἀταραξία τοῦ θαλασσινοῦ τοπίου.

Ὅστιόσο, δὲν θὰ ἐπιχειρήσω νὰ δώσω μιὰ ἐξήγηση· γιὰ μένα ἐκεῖνα πού κάποιο μυαλὸ πιὸ «λογικὸ» θὰ τὰ βλεπε μονάχα σὰν δύο ξερὰ νησιά καὶ θάλασσα ἦταν μιὰ σπάνια εὐκαιρία σκηνηκοῦ, πού μὲ προκαλοῦσε στὴν ψευδαίσθηση—καὶ ζοῦσα σὲ διάρκειά τῇ μεταφυσικῇ στιγμῇ τῆς ὕλης: ὅ,τι, δηλαδή, διδάχτηκα ἀπὸ τὸν Χ. Α. Donnet ὅτι εἶναι ἡ μόνη πραγματικότητα τοῦ κόσμου, ἀπὸ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον ὡς τὶς μέρες μας, καὶ ἀπὸ τὶς μέρες μας σ' ἐκεῖνες πού θ' ἀκουλοῦθῇσουν, γιατί στὰ δυὸ χέρια του εἶδα νὰ προστατεύεται τὸ α ἰ ὠ ν ι ο .

*

Εἶχα φτάσει κιόλας περπατώντας μονάχος μέσα στὴν κάψα τοῦ μεσημεριοῦ ἔξω ἀπὸ τὴ μικρὴ ψαράδικη πολίχνη τοῦ Γάη, στὰ δυτικὰ τοῦ νησιοῦ, ἀπ' ὅπου μοῦ ἦταν εὐκόλο νὰ παρατηρῶ ἀπέναντί μου καὶ τὸ ἄλλο μικροσκοπικὸ νησάκι τῶν Ἀντιπάξων.

Ὁ δρόμος πού πήρα, εἶναι φτιαγμένος σύρριζα στὴ θάλασσα καὶ ἐνῶ τὸ ἀνοιγμά του δικαιολογεῖ τὸ ἀνετο πέρασμά καὶ σὲ μεγάλο φορτηγὸ αὐτοκίνητο, ἡ καταστροφή εἶναι τόσο ἀπίθανα μεγάλη, πού ἔχει καταντήσει ἀχρηστος καὶ γιὰ τὸν περίπατό τῆς σάυρας.

Ἀλλὰ νὰ πού μιὰ καταστροφὴ μοῦ πρόσφερε εὐεργεσίες: τὴν ἀπόλυτη σιωπῇ.

Τὰ μόνο πράγματα πού ἔνιωθα

νὰ μὲ παρακολουθοῦν στὴ μοναξιά ἦταν οἱ πέτρες... τὰ κοφτερά βράχια... οἱ γκριζες πέτρες... οἱ μυριάδες πέτρες πού ἔπεσαν σὰν βροχὴ ἐπάνω στὴ θάλασσα καὶ ἔγινε τὸ νησί... μονάχα οἱ λιθινοὶ σκελετοὶ τῆς μοναξιάς μὲ παρακολουθοῦν στὸ κάθε βῆμα μου... οἱ νεκρὲς πέτρες πού ξέσπασαν κάποτε σὲ θύελλα καὶ στέκουν τώρα σ' ἀμέτρητους σωρούς ἀπειλητικές...

Ἔβλεπα τὰ ἑκατομμύρια τὶς πέτρες: ἀπὸ σταχτιᾶς πέτρες ἦταν φτιαγμένος ὁ δρόμος... ἀπὸ σταχτιᾶς πέτρες τὰ τοιχώματα τοῦ δρόμου... ἀπὸ κόκκινες πέτρες οἱ λιθιές... ἀπὸ πέτρες τ' ἀλώνια κάτω ἀπ' τὶς ἐλιές... ἀπὸ σκοτεινὲς πέτρες οἱ μάντρες καὶ τὰ ὀρόσημα στὰ χτήματα τοῦ λόφου... ἀπὸ βουνὰ σκοῦρες πέτρες στρωμένη κάτω ἡ γῆς... ἀπὸ βαριές πέτρες ὁ οὐρανός... ἀπὸ μιὰν ἀσήκωτη πέτρα ἡ θάλασσα... ἀπὸ ἑκατομμύρια πέτρες ὁ βυθός της—τρομαχτικὸ τοπίο θανάτου.

Μέσα σ' αὐτὴ τὴν πέτρινη κόλαση... μέσα σ' αὐτὴ τὴν αὐχμηρὴ ἔρημο... μέσα σ' αὐτὸ τὸ πεθαμένο τοπίο... τυλίγοντας τὰ μάτια σου μὲ μιὰ φούχτα ζεματιστὲς πέτρες... Κι ὅμως ἀπὸ τὶς φλόγες τῆς κόλασης... κι ὅμως ἀπὸ τὸ λείψανο ἑνὸς τοπίου... κι ὅμως ἀπὸ τὴν εἰκόνα τῆς δυστυχίας πού ἀνακάλυψες μέσα στὴ φύση—μάρτυράς μου αὐτὸ τὸ μεσημέρι—ν' ἀ τ λ ἡ σ ε ι ς ἔ ν α ν κ α θ α ρ ὸ τ ὕ π ο ὁ μ ο ρ φ ι ᾶ ς: τὴ λιτὴ καὶ ἀνάλαφρη γραμμὴ ἐνὸς νησιοῦ στὴ μέση τῆς θάλασσας.

Σὲ κάποια στιγμή στάθηκα νὰ τ' ἀντικρύσω μὲ προσχὴ: ἡ κόλαση εἶναι σίγουρα ἀγνή.

Τώρα παρακαλοῦσα μ' ὅλη τὴ δύναμη τῆς ψυχῆς μου νὰ δῶ μιὰ κίνηση, μιὰν ἐνεργειάν, κίνηση, ἓνα σάλεμα στὴ γῆς, γιὰ νὰ γνωρίσω τὸν παλμὸ τῆς... ἔστω μιὰ μικρὴ σάυρα νὰ τρέχει μπροστά μου, ἔστω ἓνα φίδι νὰ σέρνεται στὰ πόδια μου, ἔστω μιὰ ἀσήμαντὴ πεταλούδα, ἓνα

ζουζούνι στὸν ἀέρα, ἓνα μικρὸ ἐφήμερο. Ἀσάλευτα. Οὔτε μιὰ ριπή ἀνέμου, οὔτε ἓνα φύσημα στὴ θάλασσα. Ὅλα, πεισματικά νεκρά.

Ἐχοντας τώρα ὅλες τὶς δυνάμεις σὲ ὑπερένταση, γιατί ἐνιώθα νὰ μοῦ λείπει σιγὰ — σιγὰ ὁ ἀέρας, ἔπαιρνα βαθιὲς ἀνάσες, κουρασμένος, γυρίζοντας πάντοτε τὸ κεφάλι μου δεξιά — ἀριστερά, γιὰ νὰ χυμῆξω σὲ δεδομένη στιγμή ἐκεῖ πού πίστευα πὼς ὑπάρχει ἀκόμη μιὰ τελευταία εὐκαιρία ἀναπνοῆς... Κι ὅμως βουτώντας τὸ σῶμα μου στὴν ἀγώνια, ἄφηνα τὴ σκέψη ἐλεύτερη γιὰ νὰ γευτεῖ μὲ ἡδυπάθεια τὴν ἀλλόκοτη ἐτούτη γαλήνη.

Ὁ Χ. Α. Donnet, ἀκίνητος δίπλα μου — ὅπως πάντοτε συνηθίζε — ἀφήνοντας μὲ τρόπο νὰ φανεῖ, ὅτι μονάχα τὸν ἄνθρωπο ἐννοοῦσε ὁ ποιητής, ἔρριξε τὸ σπέρμα τοῦ κοσμικοῦ ρυθμοῦ μέσα στὴ νεκρὴ ὥρα: Καί ρος τοῦ σπείρειν, καί ρος τοῦ θερίζειν: Ἀπὸ τὸ ἐφιαλτικὸ κανάλι τῶν νησιῶν τὸ φάντασμα τῆς μοναξιάς — ὀλδίδιο τὸν ἑαυτὸ μου, πού σπάνια ἐρχέται νὰ μ' ἀνταμώσει!

ΙΑΣΩΝ ΔΕΠΟΥΝΤΗΣ

Κέρκυρα — Ἰούνιος 1954

Σχέδιο τῆς ζωγράφου Βρονίας

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

“Η ΚΕΡΚΥΡΑΪΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ,”

‘Η ἐξελεγκτική πορεία μιᾶς γνήσιας ζωγραφικῆς πραγματικότητος ξεκινάει πάντοτε ἀπὸ τὴν παρατήρηση καὶ τὴν μελέτη τοῦ φυσικοῦ ἀντικειμένου. Ὁ φανταστικὸς κόσμος τῆς τέχνης δὲν εἶναι καθόλου ἄσχετος ἀπὸ τὸν ὁρατό. Τὸ ὑποσυνειδητόν τοῦ καλλιτέχνη πλάθει ἢ ἀναπλάθει με βάση τὰ ἤδη γνωστά δεδομένα φαινόμενα.

‘Απὸ μιὰ τέτοια ἀρχὴ παρακολουθώντας τὴν ἐξέλιξη τῆς Κερκυραϊκῆς ζωγραφικῆς, διαπιστώνουμε μιὰ κανονικὴ ἐκκίνηση. Τὴν ἐκκίνηση αὕτη χρονολογικὰ μπορούμε νὰ τὴν προσδιορίσουμε στὰ 1815. Ὄταν δηλαδὴ ὁ μαθητὴς τοῦ μεγάλου γλύπτη Κανόβα, Παῦλος Προσαλέντης, γυρίζοντας μετὰ τὶς σπουδὲς του στὴν Κέρκυρα, ἴδρυσε τὴν πρώτη στὴν Ἑλλάδα Σχολὴ τῶν Καλῶν Τεχνῶν.

Πρὸ τοῦ 1815 δὲν ὑπάρχει στὴν Κέρκυρα κανένας ζωγράφος πὺν ν’ ἀξίζει τὴν ὀρχὴ μιᾶς ζωγραφικῆς ἀνθίσσεως. Ἀπὸ τὰ 1815 ὅμως καὶ ὕστερα παρατηρεῖται στὸ ὠραῖο νησί, μιὰ θαυμαστὴ καλλιέργεια σιτὸν κήπο τῆς εἰκαστικῆς τέχνης. Οἱ δημιουργικοὶ καρποὶ εἶναι πλούσιοι καὶ δικαιολογοῦν ἀπολύτως τὴν ὀνομασία μιᾶς Κερκυραϊκῆς ζωγραφικῆς Σχολῆς, ἰσάξιας τῆς Ποιητικῆς, πὺν γύρω σὲ κεῖνον τὸν καιρὸ, μετὰ τὸν Σολωμὸ, τὸν Πολυλά καὶ τοὺς ἄλλους, κρατοῦσε τὰ σκήπτρα τοῦ ἑμμετροῦ λόγου στὴν Ἑλλάδα.

‘Η Κέρκυρα εἶναι ἓνα κατάφυτο νησί ἀπὸ τὰ δέντρα καὶ τὰ λουλούδια πὺν τὸ σκεπάζουν. Ἔντονο μᾶζι καὶ γαλήνιο φῶς, διαγράφει μιὰν ἀπέραντη πρὸ κίτλια ἀποχρώσεων πᾶν ὡς τοὺς λόφους καὶ τὶς κοιλάδες του. Μιὰ λυρικὴ ἁρμονία τόνων δίνει στοὺς κατοίκους κάτι τὸ ὀνειροπαρμένο, τὸ εὐγενικὸ καὶ τὸ μεγάλοπρε-

πο στὴν ὄραση τους. ‘Η Κέρκυρα, θάλεγε κανεῖς, πῶς ἔχει προετοιμάσει τὴν φυσικὴ τῆς ἀτμόσφαιρα γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς ἐσωτερικῆς εὐαίσθησιᾶς ἀπ’ ὅπου θὰ ἐκχειλίσαι ἡ ἐκφραση τῆς ὀπτικῆς αὐτῆς τέχνης. Τί κι’ ἂν οἱ περισσότεροὶ ζωγράφοι τῆς, σπούδαζαν στὴν διπλανὴ Ἰταλία. Ἀπὸ τὴν Ἰταλίᾳ δὲν μετέφεραν παρὰ μιὰ ἐξωτερικὴ προσθήκη, τὴν μορφικὴ διάπλαση γιὰ νὰ πραγματοποιήσουν τὴν ἁρμονία τοῦ χρώματος καὶ τῆς μορφῆς. Ἀπόδειξη τὰ τοπεῖα τοῦ Γιαλλίνου, μετὰ τὴν ἐξαιρετικὴ τεχνικὴ τῆς ἀκουαρέλλας, τοῦ Πιζάνι καὶ τοῦ Σαμαρτζῆ.

Γενικὰ τὸ τοπεῖο εἶναι ἀπὸ τὰ ἀγαπημένα θέματα τῶν Κερκυραίων ζωγράφων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Τὸ ρωμαντικὸ στοιχεῖο πὺν διαφαίνεται στὴν ἀπεικόνιση τοῦ Κερκυραϊκοῦ τοπεῖου δὲν προέρχεται ἀπὸ ὑποκειμενικὰ αἵτια, μὰ ἀντίθετα — κι’ αὐτὸ εἶναι τὸ ὠραῖο, χωρὶς νὰ εἶναι περίεργο — ἀπὸ τὴν αὐστηρὴ ὀργάνωση καὶ τὴν προσύλωση σὶς πλαστικὲς ἀντιλήψεις. Γιατὶ τὸ Κερκυραϊκὸ τοπεῖο δίνει αὐτὸ τὸ ἴδιο, μετὰ τὶς τονικὲς ἐναλλαγὲς του καὶ τὴν χρωματικὴ ἀστάθεια, μιὰ ρωμαντικὴ εἰκόνα. ‘Η εἰκόνα αὕτη βόηθησε πολλοὺς ἀπὸ τοὺς νεώτερους Κερκυραίους ζωγράφους — τοὺς ἀπηλαγμένους ἀπὸ τὶς προκαταλήψεις — νὰ ἐκφράσουν τὶς ἐσωτερικὲς τοὺς ἀνησυχίες.

Ἄλλο θέμα πὺν ἀγαποῦσαν οἱ Κερκυραῖοι τοῦ 19ου, εἶναι καὶ τὸ πρόσωπο. Στὰ πορτραῖτα τοὺς μπορούμε νὰ διακρίνουμε ἓνα κάποιον ἐπηρεασμὸ ἀπὸ τὴν σκέψη τῆς Ἀγγλικῆς προσωπογραφίας.

Δηλαδὴ διακρίνουμε περισσότερην προσπάθεια στὴν ἀπόδοση τῶν ἐξωτερικῶν γνωρισμάτων τοῦ προσώ-

που, παρά στην έκφραση του βαθύ-
τερου χαρακτήρα του. Φαίνεται πώς
ή επικράτεια των "Αγγλων μέχρι τὰ
1863, δὲν πέρασε χωρίς ν' ἀφήσει
στοὺς Κερκυραίους κάτι ἀπὸ τὴν
Ἀγγλικὴ νοοτροπία στὴν τέχνη. Ἀλ-
λὰ ὑπάρχουν καὶ ἀρκετὲς ἐξαιρέ-
σεις. Ἐτοί ὁ Σταμάτης Βούλγαρης
ζωγράφιζε μὲ τὸ μετιὲ τοῦ δασκά-
λου του, τοῦ Δαυτῖδ, οἱ Προσαλέν-
τηδες καὶ ὁ Δημήτριος Πιέρρης, μὲ
καθαρά μεσογειακὰ συναισθήματα.
Καὶ ὅλοι, οἱ κάπως νεώτεροι, ποὺ
ἡ ἀκμὴ τους χρονολογεῖται μία ἢ
δύο δεκαετίες μετὰ τὴν Ἀγγλικὴ κα-
τοχὴ τῆς νήσου, κινούνται μὲ περισ-
σότερη ἄνεση σὲ δικό τους κλίμα.
Ἐδῶ μπορούμε νὰ θυμηθοῦμε μία
πλειάδα ζωγράφων, ἂν καὶ δὲν εἶ-
ναι μόνον προσωπογράφοι, ποὺ συ-
νέχισαν μὲ ἰσχυρότερες ἀξίες καὶ
σταθεροποίησαν τὴν παράδοση γιὰ
μὴ Κερκυραϊκὴ ζωγραφικὴ Σχολή.

Σημειώνουμε τὰ ὀνόματα τῶν:
Στέφανου Βούλγαρη, Σκαρβέλη, Βίλ-
λα, Ἀγγελου Γιαλλινᾶ, Ροῦμπη,
Γεωργίου Στρατηγοῦ, Εὐγενίου
Πιέρρη, Πιγάνι, Μαργαρίτη, Μπο-

ΔΓΛΑΤΑΣ, ΠΑΠΑ, Κερκυραία

κατσιάμπη, Σπύρου Ἀρώνη, Στέφα-
νου Τριβώλη καὶ Γεωργίου Σαμαρ-
τζί. Ἀπὸ αὐτοὺς προεξέχουν κά-
πως, ὁ Ἀγγελος Γιαλλινᾶς κι' ὁ
Γεώργιος Σαμαρτζής.

Στὸν πρώτο, ἔχουμε νὰ θαυμά-
σουμε τὴν τελειώτερη ἀπόδοση τοῦ
τοπίου τῆς Κέρκυρας μὲ ἀκουαρέλ-
λα, ὅπως ἔλεγαν οἱ κριτικοί, καὶ
ὅτὸν δεύτερο μὴ πνευματικὴ ζωὴ,
συνδιασμένη μὲ τὴν μαεστρία τοῦ
χρώματος καὶ τοῦ σχεδίου.

Ὁ Ἀγγελος Γιαλλινᾶς γεννή-
θηκε στὰ 1857. Ἡ οἰκογένειά του
εἶναι γραμμένη στὴ Χρυσὴ Βίβλο
τῆς Κέρκυρας ἀπὸ τὸν 13ον αἰῶνα.
Ἀπὸ μικρὸς ἔδειχνε μεγάλη κλίση
στὴ ζωγραφικὴ, ὥς ποὺ ὅταν με-
γάλωσε πῆγε στὴ Βενετία, τὴ Νεά-
πολη καὶ τὴ Ρώμη κι' ἔμαθε τὰ μυ-
στικά τῆς τέχνης. Ὅταν γύρισε στὴν
Ἑλλάδα ἔλαβε μέρος στὴν πρώτη
ζωγραφικὴ ἔκθεση ποὺ εἶχε ὀργανώ-
σει ὁ Μιχαὴλ Μελάς. Ἐκεῖ πρόσε-
ξαν ὅλοι τὴν ἐντοπισμένη του δύ-
ναμη στὴν ὁδατογραφία. Ὑστερα
πηγαίνει στὴν Ἰσπανία καὶ ἐκθέτει
στὴν Μαδρίτη. Προκαλεῖ τὸν θαυ-
μασμό. Ξαναγυρίζει στὴν Κέρκυρα
καὶ τότε ἀρχίζει τὴ δημιουργικὴ με-
λέτη τοῦ τοπίου τῆς. Τὰ ἀπειρά-
ριθμα πράσινα, τὸ παιχνιδίσμα τοῦ
φωτός, οἱ ἀποχρώσεις τοῦ γαλάζιου
στὸν οὐρανὸ καὶ τὴν θάλασσα, δώ-
θηκαν ἀπὸ τὸν Γιαλλινᾶ μὲ τόση
τελειότητα, ὥστε λένε πὼς οἱ ξένοι
κριτικοί «δὲν ἔκρινον πλέον, ἀλλ'
ἐθαύμαζον τὰ ἔργα του». Ἐπειτα
ταξίδεψε σὲ πολλὰς χώρες, στὴν
Τουρκία, τὴν Αὐστρία, τὴν Ἑλβετία,
τὴν Ἀγγλία καὶ τὴν Αἴγυπτο. Κάθε
τοπεῖο τὸν συγκινοῦσε, μὰ τὸ τοπεῖο
τῆς ἰδιαίτερης πατρίδας του βρι-
σκόταν πάντα στὴν ψυχὴ καὶ τὸ
νοῦ του. Ἐξέθεσε ἔργα του στὸ Πα-
ρίσι, στὴν Γκαλερύ Σοῦλς τοῦ Βε-
ρολίνου, στὴν Γκαλερύ Γκρένιτς τοῦ
Λονδίνου ὑπὸ τὴν προστασία τῆς
Βασιλοῦσας τῆς Ἀγγλίας Ἀλεξάν-
δρας ποὺ ἦταν θαυμάστριά του) καὶ
στὴν Γκαλερύ Ζώρτζ Πετὶ τὸ 1920,
ποὺ τὰ ἐκτεθέντα ἔργα του πουλῆ-

θηκαν σχεδόν όλα την ημέρα των ἐγκαινίων, όπως και στην Γκαλερύ Γκρένβζ. Όλοι οι σύγχρονοι του Βασιλείς και αυτοκράτορες είχαν αγοράσει πίνακες του Γιαλλινά, το κατ' ἐξοχήν ζωγράφου της Κερκυραϊκής υπαίθρου, με την λεπτότητα της γραμμής και την ευαισθησία των χρωμάτων.

Δίπλα στην καλλιτεχνική αξία του Γιαλλινά, όπως είπαμε προηγουμένως, στέκεται ο Γεώργιος Σαμαρτζής. Η δράση του δεν είναι τόσο έντυπωσιακή όσο του Γιαλλινά, όμως τό έργο του έχει περισσότερη έκταση και αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα κεφάλαια της Κερκυραϊκής ζωγραφικής δημιουργίας.

Γεννήθηκε στα 1868 και σπούδασε κι' αυτός στην Ιταλία, στην Βασιλική Ακαδημία της Νεαπόλεως απ' όπου τιμήθηκε με το άργυροῦν μετάλλιον ἀρίστης ἐπιδόσεως. Ο Σαμαρτζής δεν περιόρισε την τέχνη του σ' ένα ξεχωριστό είδος. Όλα τὰ θέματα τὸν ἐμπνέουν. Καί τὸ τοπεῖο καί ἡ προσωπογραφία καί ἡ ἀγιογραφία. Καί όλα μεταδίδουν μιὰ συγκινησιακή θερμότητα, προτὸν ἀληθινῆς καλλιτεχνικῆς ἐξομολογήσεως. Ἀπὸ τοὺς πίνακες τοῦ Σαμαρτζή, «Ἡ Λειτουργία τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος» εἶναι μιὰ τελειωμένη σύνθεση παρ' ὅλες τὶς δυσκολίες ποὺ ἀντιμετωπίζει τὸ θέμα. Ἀπειρες φιγούρες ἀπὸ στρατιῶτες, παιδάδες καί λαό, δοξολογοῦν τὸν Ἅγιο προστάτη, ἀσάλευτο στὸν χρυσοφτιαγμένο του θρόνο. Τὸ φῶς τῆς ἡλιοφώτιστης ἡμέρας ἐνώνει θαυμάσια τὴν δύναμη τοῦ συνόλου. Μιὰ δύναμη ποὺ γεννιέται καί ἀπὸ τὴν πίεση τῶν μικρῶν διαστάσεων τῆς ἐπιφανείας (εἶναι 75 ἐπὶ 45 ἐκατοστά). Πάντως ἂν θέλαμε νὰ λέγαμε ὅτι ὁ Σαμαρτζής ἀγαποῦσε ἰδιαίτερα ἓνα θέμα, χωρὶς αὐτὸ νὰναι ἀπολύτως ἀληθινὸ—θὰ λέγαμε τὴν προσωπογραφία. Σχέδιο, πλάση, ἔκφραση, πλούσια δοσμένες ἀρετὲς ἀπὸ τὸν ζωγράφο στὸ πορτραῖτο. Ἀναφέρουμε ἀπ' αὐτά, τῶν ποιητῶν Μαρκοῦ καί Πολυλά, ποὺ ὑπάρχουν στὴ

ΑΓΛΑΪΑΣ ΠΑΠΑ: Πορτραῖτο κόρης

μεγάλη αἴθουσα συνεδριάσεων τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Κερκύρας, τοῦ Ἑρρίκου Θεοτόκη, τῆς κόρης τοῦ «Ίρις» μετὸ γλυκὸ σκιερὸ πρόσωπο, διαφόρων καθηγητῶν, στὴν αἴθουσα τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καί τοῦ Γάλλου στρατηγοῦ Ρίτσαρντ, ποὺ διακρίθηκε στὴν ἐκθεσὴ τοῦ 1919 στὸ Παρίσι μαζί με ἄλλα του ἔργα. ἐπὶ πλέον ἀναφέρουμε ὅτι ὁ Σαμαρτζής στὰ 1907 ἐπανιδρύει τὴν Σχολὴ τῶν Καλῶν Τεχνῶν Κερκύρας ἀναλαμβάνοντας ὁ ἴδιος, διεύθυνση καί διδασκαλία, καί ὅτι ἀσχολήθηκε μ' ἐπιτυχία μετὴν ποίησιν καί τὴν μουσικὴ σύνθεση. Πέθανε τὸ 1925.

Ἐδῶ ποτε νὰ κόμει νὰ σημειώσου μετὰ τὸ ὄνομα τὸ καλλιτεχνικὸν ποὺ ἡ συμβολὴ τοῦς στάθηκε θετικὴ γιὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Κερκυραϊκῆς ζωγραφικῆς φήμης. Τοῦ ζωγράφου καί χαλκογράφου Λυκούργου Κογεβίνα ποὺ τὸ 1912 βραβεύτηκε στὴν διακοσ-

μητική έκθεση των Παρισίων για τις σειρές των ελληνικών τοπείων και του Πάνου Αραβαντινοῦ, πού σάν σκηνογράφος τιμήθηκε με τὸ χρυσὸ βραβεῖο τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Βερολίνου. Κατόπιν εἶχε γίνει διευθυντὴς τῆς Ὀπερας καὶ καλλιτεχνικὸς σύμβουλος τῶν θεάτρων τῆς Γερμανίας. Καὶ ἄς ἔρθουμε τώρα στὴν ἐποχὴ μας. Τὸ φθινόπωρο τοῦ 1950 τὸ ἐθνικὸν Ἰδρυμα διοργανώνει στὴν Κερκυρα μιὰ Παγκερκυραϊκὴν ἐκθεση ζωγραφικῆς. Ἐκεῖ, δίπλα στὰ ὀνόματα τῶν παλαιῶν καλλιτεχνῶν, ὑπάρχουν τὰ ὀνόματα τῶν συγχρόνων γιὰ νὰ μᾶς πείσουν πῶς ἡ τέχνη τῶν χρωμάτων, στὸ νησί πού εἶναι τὸ ἴδιο τέχνη χρωμάτων, ἐξακολουθεῖ ν' ἀνθίζει. Ἐκεῖνο πού ἀναδίνει ἡ αἴθουσα τῶν νέων ζωγράφων τῆς ἐκθεσης, εἶναι ἓνα ἐκλεπτυσμένο πνεῦμα συνοδοιπόρο μετὰ τὸν ἐμπρεσιονισμό καὶ τὶς σύγχρονες τάσεις. Ὅλα τὰ ζωγραφικὰ κινήματα, ἔχουν ὅπως δὴποτε μιὰ ὑποκειμενικὴ ρωμαντικὴ αἰτία. Ἡ ρωμαντικὴ εἰκόνα τῆς Κερκυρας, ὅπως εἶπαμε, μετὰ τὰ φωτιστικὰ ἐμφῆ πάνω στὴν χρωματικὴ ποικιλία τῆς φύσης, υποβάλλει τὸν νέο Κερκυραῖο ζωγράφο γιὰ τὶς ρωμαντικὲς τοῦ ἐπεκτάσεις στὶς μοντέρνες ἀναζητήσεις. Ὁ νόμος τῆς σχέσης τοῦ καλλιτέχνη μετὰ τὴν γύρω του φύση, ἔχει ἐδῶ τὴ θέση του.

Ὁ Τὲν Φλωριᾶς, εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς μοντέρνους ζωγράφους, ἀληθινὰ προικισμένος νὰ μεταφέρει τὰ συναισθήματά του πάνω στὸ τουὰλ διὰ μέσου τοῦ φυσικοῦ ἀντικειμένου. Ἡ συνεχὴ τῶν ἐπαφῶν μετὰ τὸ Παρίσι, βέ-

βαια, δὲν τὸν ἄφησε ἀνεπηρέαστο ἀπὸ τοὺς γάλλους ἐμπρεσιονιστὲς καὶ εἰδικώτερα ἀπὸ τὸν Σεζάν, ἢ ἄλλοῦ, ἀπὸ τὸν Μπονάρ. Ὡστόσο καὶ οἱ ἐκθέσεις του στὸ ἐξωτερικὸ, ὅπως ἡ τελευταία στὸ Βελιγράδι, τὸν τοποθετοῦν ἀνάμεσα στοὺς καλλίτερους σύγχρονους Ἑλληνες ζωγράφους.

Γυναικεῖα εὐαισθησία χαρακτηρίζει τοὺς πίνακες τῆς Μαρίας Δεσῦλλα—Λαβράνου, τῆς Ἑλένης Γκάτ—Βούλγαρη, τῆς Καποδίστρια καὶ πειὸ πολὺ τῆς Ἀγλαΐας Παπᾶ μετὰ τὸ ἓν τοιο προσωπικὸ ὕφος, τὴν ἀπλότητα καὶ τὴν διαφάνεια τῆς ὕλης τῆς. Ἡ Παπᾶ ἦταν μαθήτρια τοῦ Παρθένου καὶ ἔχει ἐκθέσει πολλὰς φορὲς τὰ ἔργα της στὴν Ἀθήνα, τὴ Βενετία καὶ σ' ἄλλες πόλεις μετὰ ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία.

Ὁ Α. Κόντης σάν ὕδατογράφος μπορεῖ νὰ συγκριθεῖ στὴν τεχνικὴ μετὰ τὸν Γιαλλινᾶ. Ἄν καὶ ἐκφράζεται μετὰ βαρύτερους τόνους καὶ μετὰ περισσώτερη ἐλευθερία στὸ σχέδιο.

Μ' ἓναν δικό του τρόπο δίνει ὁ Βεντιούρας τὶς ἀνησυχίες τῶν μοντέρνων ἰδεῶν του.

Ὁ Χυτήρης στὶς φιγούρες του ἔχει κάτι ἀπὸ τὴ Βυζαντινὴ τέχνη, ἐνῶ τὸ χρῶμα του εἶναι ἐπίσημο καὶ ὑποβλητικόν.

Ὁ Ἐρνέστος Κάρτερ εἶναι ὁ πρῶτος πού ἔστρεψε τὸ ἐνδιαφέρον του στὴν ἀφηρημένη ἀπόλυτη ζωγραφικὴ.

Τελειώνοντας, νομίζουμε πῶς μετὰ τὰ ἐλάχιστα αὐτὰ δώσαμε κάπως νὰ νοηθεῖ ἡ ὕπαρξη τῆς Κερκυραϊκῆς ζωγραφικῆς Σχολῆς.

ΓΙΩΡΓΟΣ Ν. ΚΑΡΤΕΡ

Ἀπ' τὸν τρόπο πού ζεῖ ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀπ' τὶς πράξεις του δὲν εἶναι δυνατό νὰ καταλάβουμε ἐὰν εἶναι πιστὸς ἢ ἄθεος.

Ἡ ἀντίθεση πού ὑπάρχει μεταξὺ πετρασμένου καὶ ἀπείρου εἶναι τόσο ἀναγκαῖα ὅσο καὶ ἡ ἀπάντηση στὸ ἐρώτημα τῆς ἐννοίας τῆς ζωῆς, πού μᾶς δίνει τὴν δύναμη νὰ ζήσουμε.

Ἀπ' τὸ βιβλίο ΟΙ ΝΕΕΣ ΙΔΕΕΣ τοῦ ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΛΣΤΟΗ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΑΓΜΟΔΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΕΩΝΤΟΣ

G. L A N S O N & P. T U F F R A U

ΒΟΛΤΑΙΡΟΣ

1ον

Ὁ Βολταῖρος γέμισε ὅλον τὸν 18ον αἰῶνα, ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Λουδοβίκου 14οῦ μέχρι τῆς παραμονῆς τῆς ἐπανάστασης. Ἡ ἀπόλυτη σύμπτωση τῆς ἐξέλιξης του μὲ τὴν ἐξέλιξη τοῦ λαϊκοῦ πνεύματος ἐξηγεῖ αὐτὴν τὴν μακρὰν ὑπεροχὴν: οἱ κτήσεις του, οἱ μεταρρυθμίσεις του, αἱ πρόοδοί του εἶναι ἀκριβῶς οἱ κτήσεις, οἱ μεταρρυθμίσεις, αἱ πρόοδοι τοῦ ἔθνους. Ἡ ζωὴ τοῦ Βολταίρου κόβεται σχεδὸν στὴ μέση, ὅπως ὁ 18ος αἰῶνας ὁ Ἰδιος καὶ κάθε ἓνα μέρος προσφέρει τοὺς γενικοὺς χαρακτῆρες τῶν μερῶν πὺν ἀντιστοιχοῦν στὸν αἰῶνα: ἡ περίοδος πὺν προηγεῖται τῆς ἐγκατάστασής του εἰς τὶς Delices (1755) εἶναι μιὰ περίοδος ἀπὸ πειράματα κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας ὁ Βολταῖρος ἐγκαθίδρυσε τὸ φιλολογικὸν τοῦ βασιλείου. Κατὰ τὴν περίοδο πὺν ἀκολουθεῖ, τείνει νὰ ἀνακαλύψῃ τὴν γενικὴ προσβολὴ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ πολιτεύματος καὶ ἐγκαθίδρυσε τὸ φιλοσοφικὸν τοῦ βασιλείου.

Ἡ φιλολογικὴ περίοδος διετηρήθη περίπου 40 χρόνια καὶ εἶναι πολὺ ταραχώδης, ἀλλὰ μπορεῖ νὰ διαιρεθῇ σὲ τρία μέρη: α) μέχρι τῆς ἐξορίας στὴν Ἀγγλίαν β) εἰς τὸ καὶ εἰς τὴν αὐλὴν καὶ γ) μὲ τὸν Φρειδερίκον II

α) Ο ΒΟΛΤΑΙΡΟΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΕΞΟΡΙΑ
ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑ

Ὁ Francois Marie Arouet (ὁ ἔπωνο μασθεὶς ἀργότερον Βολταῖρος) γεν

νήθηκε στὸ Παρίσι τὸ 1694. Ἦταν γυῖος ἐνὸς συμβολαιογράφου καὶ ὡς ἐκ τούτου καθαρὸς ἀστὸς τὴν καταγωγὴν.

Ἐκαμε τὶς σπουδὲς του στὸ κολλέγιον Louis-le-Grand, εἰς τοὺς Ἰησουῖτες. Τοῦ ἐνετύπωσαν τὶς φιλολογικὰς τοὺς ἀρχὰς τὸ περιορισμένο καὶ καθαρὸ γούστο του. Φρόντισε νὰ κάμῃ εἰς τὸ κολλέγιον χρήσιμες φιλίες, χάρις εἰς τὶς ὁποῖες σκεπτόταν καλὰ νὰ εἰσαχθῇ τὸ ταχύτερον εἰς τὸν «μεγάλον κόσμον» καὶ εἰς «τὸν κόσμον πὺν διασκεδάζει». Γιατὶ μιὰ παράφορη ἀνάγκη πολυτέλειας καὶ εὐχαρίστησης κατέτρωγε αὐτὸ τὸ «μεγάλον ἀγόρι» μὲ τὰ ζωηρὰ μάτια πὺν ἔβγαζαν πνεῦμα καὶ πονηριά, γιὰ τὸ ὁποῖον οἱ καλοὶ διδάσκαλοι ἔλεγαν μὲ μιὰν ὑπομειδῶσα ἐπιείκεια «παῖδι ἔξυπνον, ἀλλὰ ἀλήτης διάσημος».

Μὲ τὴν ἔξοδο ἀπὸ τὸ κολλέγιον καὶ ὑπὸ τὴν σκέπην ἐλευθέρων μελετῶν Δικαίου, εἰς τὶς ὁποῖες τὸν προώριζε ὁ πατέρας του, σπρώχθηκε στὸν κόσμον. Εἰσῆλθε στὴν ἐλεύθερον κοινωνίαν τοῦ Temple, ὅπου τὰ ἦθη καὶ ἡ ἐξυπνάδα ἦσαν χωρὶς κανονισμόν. Οἱ Ἰησουῖτες εἶχαν σχηματίσει τὸ γούστον του, οἱ ἀκόλαστοι σχηματίσαν τὸ πνεῦμα του. Ἐγινε γρήγορα γνωστὸς καὶ τὸν γιόρτασαν. Αὐτὸ ὅμως ἦταν μιὰ μέθη: χαλαρώσε τὰ λουριά στὴν πονηρίαν του - καὶ κάποια μερὰ ἐξύπνησε στὴ Βασίλῃ, ὅπου θὰ μείνῃ ἑνδεκα μῆνες.

Κατ' αὐτὴν τὴν παραμονὴν εἰς

ΒΑΣΙΛΕΥΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

τὴν Βαστίλλη εἶχε τὴν εὐκαιρία νὰ σκεφθῇ. Κατάλαβε πὼς ἔπρεπε νὰ φτιάσῃ τὴ ζωὴ του σὲ θεμέλια πιό στερεὰ ἀπὸ ἐπιτυχίες σὲ συζητήσεις. Τελείωσε μιὰ τραγωδία καὶ ἐπεχείρησε μιὰ ἐποποιία. Σὲ λιγώτερο ἀπὸ ἑξὶ χρόνια βοηθούμενος ἀπὸ τὴν ἀξία του ἀλλὰ ἐπίσης ἀπὸ τὴν ἐπιδεξιότητά του νὰ ἐτοιμάζῃ ἐπιτυχίες, θὰ θεωρηθῇ ὡς ὁ μεγαλύτερος τραγικὸς ποιητὴς τῆς ἐποχῆς, ὡς καὶ ὁ μοναδικὸς ἐπικὸς ποιητὴς τῆς Γαλλίας. Καὶ θέλησε νὰ εἶναι πλούσιος γιὰ νὰ μὴν ἐξαρτᾶται παρὰ ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν του καὶ νὰ μεταχειρίζεται ὡς ἴσος πρὸς ἴσον αὐτὸν τὸν κόσμον ἔξω ἀπὸ τὸν ὁποῖο δὲν μπορούσε νὰ ζῇ : ἐπιμελὴς καὶ ἔξυπνος στίς χρηματικὰς ὑποθέσεις, παραφυλάσσοντας τὶς καλὰς τοποθετήσεις, ἄρχισε ἀμέσως ἀπὸ τότε νὰ κάνη τὴν πιδὲ μεγάλη περιουσία πού εἶχε ποτὲ μέχρι τότε δεῖ κανεὶς στὰ χέρια ἑνὸς ἀνθρώπου τῶν γραμμάτων.

Ταυτόχρονα σπρώχθηκε πρὸς τὴν αὐλή. Ἀφήνει τὸ μὴ εὐγενὲς ὄνομα : d'Arquet καὶ ἔγινε — δι' ἀναγραμματισμοῦ τοῦ Arquet l(e)(eune) κύριος de Voltaire Τὸ ψευδώνυμο ἔγινε δεκτὸ χωρὶς δυσκολίας. Ἡ βασίλισσα τὸν ὀνομάζει φιλικὰ «ὁ φτωχὸς μου Βαλταῖρος». Τὸ κεφάλι τοῦ γυρίζει λίγο: ἀφήνει νὰ πιστευθῇ ὅτι εἶναι στή φυσικὴ του θέση στὸν κόσμον τῆς ἀριστοκρατίας ὅπου τὸν ἀνείχοντο γιὰ τὸ πνεῦμά του· ἔγινε φίλος αὐθάδης τόσο, πὺν κάποια μέρα ἕνας ἱππότης de Rohan ἔβαλε τοὺς ὑπηρέτες του καὶ τὸν ἔδεσαν. Ὁ θυμὸς του μεταβάλλεται σὲ λύσσα ὅταν βλέπει ὅτι οἱ καλοὶ του φίλοι οἱ Δοῦκες

καὶ οἱ Μαρκήσιοι βρίσκουν τὸ ἐπείσοδιο εὐχάριστο : ἕνας Rohan ἔδειξε ἕναν ποιητὴ· εἶναι χωρὶς συνέπειες. Προκάλει τὸν ἱππότη σὲ μονομαχία. Αὐτὴ ἡ ἀναίδεια τοῦ στοιγίζει νὰ τὸν ξαναβάλουν στὴ Βαστίλλη ἀπ' ὅπου δὲν βγαίνει παρὰ μὲ τὴν ὑπόσχεση ὅτι θὰ φύγῃ στὴν Ἀγγλία. Τέτοια ἦταν ἡ πρώτη ἀπόδειξη πὺν πῆρε γιὰ τὴν ἀνισότητα καὶ τὸ δεσποτισμὸ (1726) ὥστε τὸν ἔστειλαν ἀκριβῶς στὴ χώρα τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας. Αὐτὴ ἡ ἀνταπόδειξη θὰ ἀκριβοποιήσῃ ὅλες τὶς ἔννοιες πὺν ἀφομοιώνονταν κρυφὰ μέσα του : Ἡ Ἀγγλία δὲν δημιούργησε τὸν Βολταῖρο, τὸν μόρφωσε. Ἀνακαλύπτει ὅτι ἐδῶ ἡ ἐλευθερία τῆς σκέψης εἶναι ἀπεριορίστη. Ὅτι μακριὰ ἀπὸ τὸ νὰ καταστρέψῃ τὸ Κράτος συμβάλλει εἰς τὸ νὰ τὸ κάμῃ στερεώτερον καὶ εὐφορώτερον. Διότι, χάρις εἰς αὐτὴν, οἱ ἐπιστῆμες εἶναι πολὺ πιδὲ προχωρημένες ἀπ' ὅτι στὴ Γαλλία καὶ οἱ ἐφαρμογὰς τοὺς βελτιώνουν τοὺς ὁρους τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς. Ἡ περιέργειά του ἀφυπνισθεῖσα κλέβει ἀπ' ὅλες τὶς μεριές. Τέλος, γιὰ νὰ πάψῃ νὰ τὸν ἀποπλανᾷ, μιὰ μεγάλη φιλολογία ἐμφανίζεται σ' αὐτὸν. Ὅταν ὕστερα ἀπὸ τρία χρόνια παραμονῆς στὴν Ἀγγλία τὸν παραγγέλλουν νὰ ἐπιστρέψῃ στὴ Γαλλία (1729) ἐπιστρέφει ἀπὸ ἐκεῖ ὠπλισμένος καὶ ἐρεθισμένος. Μὲ ὅλα ὅσα εἶδε καὶ ἔμαθε, ἐλευθερία, πολιτικὴ, ὑποκειμενικὴ, φιλοσοφική, βελτίωση τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς, ἀξίας τοῦ πνεύματος, συνθέτει τὶς φιλοσοφικὰς τοὺς ἐπιστολὰς

ΘΑ ΕΠΙΖΗΣΗ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΡΓΟΧΕΙΡΟ;

Στ' ἀσβεστωμένο γραφικὸ σπιτάκι τοῦ νησιοῦ, καὶ τοῦ χωριοῦ τὸ φτωχοκάλυβο, καθημερινὰ ἀργοσβύνει τ' ἀργαλιοῦ τὸ ρυθμικὸ χτύπημα, ποὺ ὑφαίνει τὰ πλουμιστὰ κιλίμια, τὰ λεπτὰ λινὰ, καὶ τὰ μαρμαροδίμητα τὰ κρουστοβαρεμένα.

Ἐφτασε ὁ καιρὸς τῆς μηχανῆς καὶ τοῦ πολιτισμοῦ... Τῆς φάμπρικας, καὶ τῆς βιομηχανίας. Πηνελόπη πιστὴ καὶ πονεμένη, δὲν προσμένει ἡ Ἑλληνίδα πιά, μὲ τὴν Ἐργάνη στοργικὴ τῆς συντροφιά, τὸν πολυπόθητο γυρισμὸ κάποιου λατρευτοῦ ξενιτεμένου.

Ἡ ταχύτης στένεψε τὴ γῆ. Γεφύρωσε τοὺς ὠκεανούς. Ἐκμηδένισε τὴν ἀπόστασιν. Ἀπάλυνε ἔτσι τὴν σκληρότητα τοῦ χωρισμοῦ, καὶ γελοιοποίησε τῆς πολυμίσητης ξενιτειᾶς τὴν φοβερὴν κατάρα.

Δὲν ἔχει στὴν καρδιὰ τῆς τώρα, ἢ ἄλλοτε πικραμένη ἀπ' τὴν ἀτέρμονη ἀπαντοχὴ κοπέλλα, πόνο, λαχ-
ποὺ εἶναι σὰν ἡ πρώτη βόμβα ποὺ
ρίχθηκε κατὰ τοῦ παλαιοῦ πολι-
τεύματος. Ἡ ἔκρηξη κίνησε ἀπὸ τὰ θεμέλια ὅλες τὶς ἐγαθιδρονεῖσες διδασκαλίας. Ὁ βιβλιοπώλης βάλθηκε στὴ Βαστίλη, ὁ Βολταῖρος διετάχθη νὰ συλληφθῇ. Ζήτησε καταφύγιον μὲ τὴν ἐπιείκεια τοῦ ὑπουργοῦ, στὸ σπίτι τῆς κυρίας de Châtelet εἰς τὸ Cirey

Εἰς τὸ προσεχές. Ὁ ΒΟΛΤΑΙΡΟΣ
ΣΤΟ CIREY ΚΑΙ ΣΤὴν ΑΥΛΗ.
Μετάφρ. Γ. Γουαματικού ἀπὸ τὸ βιβλίο
HISTOIRE DE LA LITTÉRATURE FRAN-
CAISE.

τάρα καὶ καῦμὸ, γιὰ νὰ τὸν τραγουδήσῃ νοσταλγικὰ, μὲ τῆς χορογῆς σαῖτας τὸν ρυθμὸ. Νὰ τὸν κεντήσῃ, μὲ καλαισθησίᾳ περισσῇ, σὲ μύρια σχήματα καὶ χρώματα, πάνω στὸ λευκὸ λινὸ, τὸ χρυσοῦφαντο μεταξωτὸ.

Ἐτοιμα, ἀγοράζει ἡ συγχρονισμένη σήμερα χωριατοπούλα τὰ προικὰ. Καὶ παρέσυρε ἡ μανία τῆς ὁμαδικῆς ζωῆς καὶ τῆς ὁμοιομορφίας, ποὺ ἐδίδωξε τὴν ἀγάπην τοῦ ξεχωριστοῦ, τὴν ἔντονην στὸ κάθε τι ἀναζήτησιν τῆς προσωπικῆς σφραγίδας, ὡς καὶ τὸν τσέλιγγα ἀκόμῃ. Γιατὶ κι' αὐτὸς, ὕφασμα μάλλινο ἀπ' τὴν πόλιν παίρνει, νὰ ράψῃ τὶς κάπες του καὶ τὰ σιγκούνια.

Ἐτσι, παρακμάζει χάνεται σιγά—σιγά μιὰ τέχνη ποὺ τὴ γέννησε ἡ μελαγχολία τῆς μοναξιάς, τὴν ἔθρεψε ὁ πόθος, τ' ὄνειρον κι' ἡ ἐλπίδα. Μιὰ τέχνη ποὺ κλείνει μέσα της, ὅλη τὴν εὐαισθησίαν, τὸν δυνατὸ τῆς ζωῆς παλμὸ, τὴν φλογερὴν λατρεία τῆς δημιουργίας, ποὺ δονοῦν τὴν Ἑλληνικὴν ψυχὴν, καὶ φωτίζουν τὸ Ἑλληνικὸ πνεῦμα.

Πρώτῃ τὸν ἔννοιωσε τὸν κίνδυνον μιὰ εὐγενικὴ ἰδεολόγος, ἡ Εὐὰ Σικελιανοῦ. Ἡ φανατικὴ αὐτὴ λάτρης τοῦ τολμηροῦ ὄνειροπώλου, ποὺ μιὰ νέα θέλησε νὰ ὑψώσῃ στοὺς αἰῶνες Διωνὴν Ἀμωρικτιονίαν, προσπάθησε μὲ κάθε τρόπο ν' ἀναχωρήσῃ τὴν ἀγάπην γιὰ τὴν λεπτὴ τῆς Ἀθηνᾶς τέχνη.

Ἐδωσε διαλέξεις. Ἐγραψε ἀρ-

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΡΓΟΧΕΙΡΟ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΡΓΟΧΕΙΡΟ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΡΓΟΧΕΙΡΟ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΡΓΟΧΕΙΡΟ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΡΓΟΧΕΙΡΟ

θρα. Κι' ἔστισε ἀργαλειὸν, νὰ ὑφά-
νῃ μόνη της, τὶς ἐνδυμασίες τῶν
ἡθοποιῶν γιὰ τὶς παραστάσεις
στοὺς Δελφοὺς, καὶ ἔμπρακτα νὰ
πεῖσῃ τοὺς θεατὰς, γιὰ τὴν ἀδικη
περιφρόνηση τῶν θησαυρῶν ποὺ
κρύβει ἡ λαϊκὴ μας χειροτεχνία,

Κι' ἀπὸ τότε, σύλλογοι, σχολές,
ὀργανώσεις, ἐργαστήρια, δουλεύουν
νὰ διασώσουν τὸ ἀριστουργηματι-
κὸ Ἑλληνικὸ ἐργόχειρο, ἀπ' τῆς
λησμοσύνης τὴν ἀφάνεια. Γιὰ σκο-
πὸ τους, ἔχουν ἓνα σύνθημα λιγώ-
τερο ἄγνὸ, μὰ περισσότερο γιὰ τὴν
ἐποχὴ μας πειστικὸ, ἀπὸ τῆς Σικελια-
νοῦ τὸν αὐθόρμητο, γιὰ κάθε ὥραϊ-
ο, ἐνθουσιασμό. Ἔχουν τὸ σύνθη-

μα, πὼς μὲ τὴν συστηματικὴ στὰ
χωριὰ μας καλλιέργεια τῆς οἰκοτεγ-
νίας, θὰ ἐνισχύσουν οἰκονομικά,
καὶ θὰ γλυτώσουν ἀπ' τὴ μιζέρια
τῆς ἀνέχειας, τὴν πολυστερημένη
μας ἀγρότισσα.

Θὰ κατορθώσῃ ἄραγε τὸ χρῆ-
μα, αὐτὸ τὸ πολυδιαφημισμένο γιὰ
τὴν παντοδυναμία του κίνητρο, νὰ
μιμηθῇ ἐκεῖνο, ποὺ τῆς καρδιᾶς
τὸ αἶσθημα μὲ θέρμῃ ἔπλασε;

Ἀσφαλῶς ναι, θὰ ποῦν πολλοὶ.
Νᾶναι τᾶχα, ἀναχρονιστικὰ ρωμαν-
τικὸς, ὅποιος, στὸ ἀπαιτητικὰ ὕλι-
κὸ σήμερα ποὺ ζοῦμε τολμήσει νὰ
διαφωνήσῃ;

ΙΩΑΝΝΑ ΚΟΛΟΚΟΥΡΗ

ΜΙΚΡΟ ΠΑΙΔΙ...

Δὲν εἶχα στόμα νὰ σοῦ εἰπῶ
πὼς εἶμαι ξένος.

Εἶχες χαθεῖ
ἀπὸ τὸν κόσμο τὸν πολὺ
κ' ἡ σκέψη θὰ σ' ἔφερε κοντά μου
Γιατί σκέψη ἦταν ὁ δρόμος μου
σκέψη ἡ γαλήνη
καὶ ἡ πορεία
χωρὶς σκοπὸ
ποῦφτανε ὡς τὸ θάνατο.
Καὶ σὺ,
τῆς σκέψης ἀκριβὸ
ἀπόχρημα,
ἦρθες νὰ μοῦ γενήσεις τὴν εὐθύνη
καὶ ἡ εὐθύνη τὴν ἀγάπη στὰ δυὸ μάτια
ποῦχαν τὸ χρῶμα τοῦρανοῦ
σὰν μὲ κοιτοῦσαν κι' ἤθελαν,
νὰ βρουν τοῦρανοῦ τὴν προστασία
σὲ μένα.
Κι' ἐγὼ βάδιζα τὸ δρόμο
ποῦφτανε ὡς τὸ θάνατο,
Δὲν ἤξερα

ποὺ καὶ τὸ τίποτα ποὺ ζοῦσα
—χωρὶς ὄνειρα—
ποὺ καὶ τ' ἀνύπαρχτο τὸ πρᾶο,
τὸ γαλήνιο
θᾶταν ἡ σκέψη ὅπου σ' ἔφερε κοντά μου
μικρὸ παιδί, νὰ μοῦ γενήσεις τὴν εὐθύνη
καὶ ἡ εὐθύνη τὴν ἀγάπη μου
γιὰ σένα.

Κι' ἐνῶ εἶχες πιαστεῖ
σὰν φοβιτσιάρικο γατί
καὶ κράταγες σφιχτὰ τὰ γόνατά μου
ἀκούσες τὴ φωνὴ τὴν τόσο γνώριμη
τῆς μάνας.
Ἀπ' τὸν κόσμο φάνηκε
ἀπλώνοντας τὰ χέρια κατὰ σένα
καὶ σ' ἔκραζε—ὦ μάτια γαλανὰ
στυγνὰ ὁφθαλμοὶ—
Μὲ ἄφες. Τῆς ἦσαν ὁ μικρὸς,
ὁ χαϊδεμένος.
Κι' ὅμως δὲν εἶχα στόμα νὰ σοῦ εἰπῶ
πὼς εἶμαι ξένος...

ΣΠΥΡΟΣ ΚΑΤΣΙΜΗΣ

Η 19^η ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΚΘΕΣΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

“Ολα αυτό το μήνα στη Θεσσαλονίκη είναι «Εκθεση». Μπαίνεις σ’ ένα taxi και ό σωφὲρ σ’ ἐρωτᾷ ἀμέσως «στὴν Ἐκθεση»; “Ολα τὰ τραμ καὶ λεωφορεῖα τοῦ περνοῦν σὲ ἀκτῖνα μέχρι ἕνα χιλιόμετρο ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς γράφουν μὲ κτυπητὰ γράμματα «Ἐκθεση» καὶ οἱ δρόμοι γεμάτοι ἀπὸ ἐπισκέπτες, φορτωμένους μὲ πολύχρωμα χαρτιά καὶ ἀναμνηστικά ἀπὸ τὴν Ἐκθεση, μέσα στὰ ὁποῖα τὴν πρώτη θέση κατέχουν κάτι μολύβια Ἐλέφαντος, MADE IN GERMANY μισὸ μέτρο μὰ κροσ, ἀγορασμένα ἀπὸ τὸ Περίπτερο—Γραφεῖο Πληροφοριῶν τῆς Δυτ. Γερμανίας.

Εἶναι φυσικὸ νὰ ρωτήσῃ κανεὶς ἕναν ἐπισκέπτη «πὼς σοὺ φάνηκε ἡ Ἐκθεση»; Νομίζω πὼς ἡ ἀπάντησή εἶναι εὐκόλη. Στὴ κεντρικὴ εἴσοδο σημαῖες δώδεκα χῶρων κυματίζουν δίπλα—δίπλα καὶ μέσα στὸν διεθνή χῶρο τῆς Ἐκθεσὸς δώδεκα χῶρες συναγωνίζονται, βέβαια, ἀλλὰ καὶ γνωρίζονται, ἔρχονται σὲ ἐπαφὴ, προσπαθοῦν νὰ κατανοήσῃ ἡ μιά τὴν ἄλλη. Αὐτὸ φωνάζει πὼς μιά διεθνὴς Ἐκθεση εἶναι πάντα πετυχημένη ἔμπνευση, καὶ οἱ λεπτομερεῖες τῆς βαθμολογοῦν μόνο τὴν ἐπιτυχία τῆς.

Δώδεκα χῶρες συμμετέχουν φέτος ἐπίσημα ἢ ἀνεπίσημα, μερικὲς ἀπὸ τὶς ὁποῖες φερμένες ἀπὸ πολὺ μακριά, ἐνῶ ἄλλες πάλι γειτονικὲς λείπουν.

“Ας ρίξουμε μιά ματιὰ λοιπὸν πρῶτα στὰ ξένα περίπτερα.

Τὸ περίπτερο τῆς ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ, ἀποτελεῖ τὸ «βαρὺ πυροβολικὸ» (γιὰ νὰ δανεισθοῦμε τὴν ἔκφραση τῆς «Ναυτεμπορικῆς») τῆς ἐφετεινῆς Ἐκθεσὸς.

Καταλαμβάνει περισσότερον ἀπὸ 3,000 τμ.μαζὶ μὲ τοὺς ἀνοικτοὺς χώρους, καὶ καλύπτει ὅλους σχεδὸν τοὺς τομεῖς τῆς παραγωγῆς ἀπὸ τὰ πλοῦσια προϊόντα τῆς Ρωσικῆς γῆς, μέχρι βιβλία καὶ φάρμακα καὶ ἀπὸ ὄργανα μέχρι πορσελάνες καὶ μουσικὰ ὄργανα.

Εκεῖνα ὅμως ποὺ προκαλοῦν κατάπληξη εἶναι τὰ παρουσιαζόμενα προϊόντα τῆς βαρεῖας βιομηχανίας. Τεράστια γεωργικὰ μηχανήματα (θερζισαλωνιστικά, καλαμποκοσυλλέκτες, βαμβάκοσυλλέκτες, τευτλαλωνιστικὲς, μηχανὲς σπορᾶς σιτηρῶν κλπ.), ποὺ μιλοῦν μόνες τὸς γιὰ τὶς τεράστιες καλλιέργειες ἐκτάσεις καὶ τὰ κοινὰ μέσα παραγωγῆς τῆς Σοβιετικῆς

Ἐνώσεως.

Μεγάλο ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἕνα ἀνατρεπόμενο φορτηγὸ αὐτοκίνητο, 57 (!) τόνων καὶ 25-30 τόνων ὠφελίμου φορτίου. Ἐχει μιά μηχανή 320 H. P. καὶ χρησιμοποιεῖται γιὰ τὴ μεταφορὰ μεταλλεύματος ἀπὸ τὰ ὄρυχεα. Τὸ ὕψος τῶν τροχῶν τοῦ εἶναι 1.70 μ.

Μετὰ τὸ Σοβιετικὸ, τὸ περίπτερο τῆς Ἀνατολικῆς Γερμανίας κατέχει ἀναμφισβήτητα τὴν δεύτερη θέση.

Τὸ γοῦστο καὶ ἡ καλαισθησία συνεργάζονται ἀρμονικώτατα ἐδῶ μὲ τὴν πρακτικότητα.

Ἡ εἴσοδος καὶ τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ περιπτέρου εἶναι στολισμένα μὲ κόκκινα χαλὰ καὶ φωτίζονται ἀπὸ πολυτελεστάτους πολυελαίους.

Ἐνα πολυπληθὲς προσωπικὸ, ἑλληνομαθεῖς Γερμανοὶ καὶ Γερμανίδες, εἶναι στὴν διάθεσιν κάθε ἐνδιαφερομένου, καὶ δείχνουν ὅτι ἡ Α. Γερμανία ἔχει σταθερὴ ἀπόφαση νὰ ἐπανασυνδέσῃ καὶ ἀναπτύξῃ τὶς σχέσεις τῆς μὲ τὴν Ἑλλάδα.

Τὰ παρουσιαζόμενα μηχανήματα, προκαλοῦν τὸ ἐνδιαφέρον ὅχι μόνον τῶν ἐλλήνων, ἀλλὰ καὶ τοῦ πολλοῦ κόσμου, λόγω τῆς ἐξαιρετικῆς γραμμῆς τους. Τὸ ἴδιο καὶ ὅλη ἡ ἀτέλειωτη σειρά τῶν ἐκθεμάτων ἀπὸ γεωργικὰ μηχανήματα, μέχρι κοσμήματα, παιγνίδια καὶ δαντέλλες.

Σὲ ἰδιαίτερο τμῆμα παρουσιάζονται κάθε εἴδους μουσικὰ ὄργανα. Περὶφημα γερμανικὰ ὄργανα καὶ ἀμφηθνα.

Τὸ περίπτερο, ἔχει ὁργανωθεῖ ἀπὸ τὴν «DIA», ὕπηρεσιαν Εἰσαγωγικοῦ καὶ Ἐξαγωγικοῦ Ἐμπορίου, τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου τοῦ Βερολίνου.

Λαμπρὸ καὶ καλοβαλμένο τὸ Ἀγγλικὸ περίπτερο, καταλαμβάνει γιὰ ἔκτασιν 800 μ² περίπου.

Ἄν καὶ ἡ Μ. Βρετανία συμμετέχει ἐπίσημως ἐν τούτοις ὁ ρόλος τοῦ κράτους περιορίζεται κυρίως εἰς τὸ νὰ συγκεντρώσῃ καὶ παρουσιάσῃ τὰ ἐκθέματα ἰδιωτῶν.

Καὶ τὸ κάνει μὲ ἕνα τρόπο ποὺ ἐάν προπαντὸς εἶσαι Ἕλληνας, χορτάτος ἀπὸ ἀνοργανωτικὰ καὶ προχειρότητα σὲ κάνει νὰ ζηλεύεις. Ὁργανώσῃ καλὸ γοῦστο, π.χ. Αὐτὰ εἶναι τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Ἀγγλικοῦ Περιπτέρου.

Ἐλάχιστα πράγματα παρουσιάζουν, μέσα στὰ ὁποῖα διακρίνουμε τέλεια πρᾶγματι ὕφαντοσυργικὰ μηχανήματα, τὶς πασίγνωστες μοτοσυκλέττες καὶ ποδήλατα

BSA και MATCHLESS, κι' όμως έχουν τον τρόπο να συγκεντρώνουν πλήθος κόσμου. Έδω λ. χ. σε προσκαλούν ευγενέστατα να συντάξεις ένα τηλεγράφημα και σε στέλνουν λίγα μέτρα μακρύτερα να το δεις να παραλαμβάνεται.

Λίγο πιο πέρα παρακολουθείς την λειτούργειαν ενός μηχανήματος τηλεωτογραφίας, το όποιον μεταδίδει την εικόνα δι' έρτζιανών κυμάτων και την αποτυπώνει εις τον κύλινδρον του δέκτου. Προς την έξοδον του περιπτέρου ένα ειδικός πανοράματος συγκεντρώνει πολύ κόσμο, στον όποιον παρουσιάζονται εικόνες από τον τρόπον λειτουργίας της τηλεοράσεως στην Άγγλία.

Ένας αεροστρόβιλος αεροπλάνου, μάρκας Ρόλς-Ρόυς, προκαλεί πραγματικά το δέος.

Τέλος στον άνοικτο χώρο παρουσιάζονται αυτόκίνητα και λοιπά μηχανήματα, μέσα στα όποια διακρίνονται οι περίφημες άγγλικές πετρελαιομηχανές ΠΕΛΛΑΛΟΝ.

Η ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΑΚΙΑ συμμετέχει άνεπισημα, διότι δεν έπρόλαβε, ως άνεκκοινώθη, να κάμει μίαν γενικήν επίδειξη όλων των τομέων της παραγωγής της.

Το περίπτερό της καταλαμβάνει μίαν έκταση 640 μ² κυρίως δέ παρουσιάζει έκθέματα των κρατικών έπιχειρήσεων ΚΟΒΟ.

Είναι γνωστή η βιομηχανική παράδοση της Τσεχοσλοβακίας, όλα δέ τα παρουσιαζόμενα προϊόντα έχουν την σφραγίδα της τελειότητας.

Ιδιαίτερα πλεκτικά ύφαντουργικά μηχανήματα, παρουσιάζόμενα έν λειτουργία, με Τσέχους τεχνικούς, προκάλεσαν τα ευμενέστερα σχόλια των ειδικών.

Οι γνωστές μοτοσυκλέττες JAVA, ραδιόφωνα και τηλεφωνικές συσκευές, τελειότατα μουσικά όργανα κλπ. Άκόμα παρουσιάζονται από ειδικό Τσέχο τεχνικό αυτόματα τηλεφωνικά κέντρα, που δείχνουν τον βαθμόν αναπτύξεως της Τσέχικης βιομηχανίας, δεδομένου ότι σημαντικός αριθμός βιομηχανικώς προηγμένων χωρών της Εύρώπης δεν κατασκευάζει τέτοια τηλεφωνικά κέντρα,

Στον τομέα της βαρειάς βιομηχανίας, τά γνωστά έργοστάσια ΣΚΟΜ-ΤΑ παρουσιάζουν τεράστια μηχανουργικά μηχανήματα, τόνρους, πρέσες κτλ. Μηχανές ξηράς και θαλάσσης, έναν τεράστιον έκοκαφέα για το άνοιγμα διωρύγων κι' άλλα πολλά.

Τα Τσεχοσλοβακικά μηχανήματα είναι τά τελειότερα των παρουσιασθέντων εις την 19η έκθεση της Θεσσαλονίκης.

Και η ΟΥΓΓΑΡΙΑ συμμετέχει άνεπισημα, το δέ περίπτερο έχει οργανώσει το Έπιμελητήριο Βαρσοβίας. Από την πρώτη στιγμή δύο πράγματα αντι-

λαμβάνεται ό έπισκέπτης. Πρώτον ότι η Ούγγαρία, χώρα εις το παρελθόν κα τά βάση γεωργική, προχωρεί άλματώδως εις το δρόμο της εκβιομηχανοποίησης της και δεύτερον ότι τά προϊόντα της, γεωργικά και βιομηχανικά, προσφέρονται σε έξαιρετικά χαμηλές τιμές.

Παρουσιάζονται γεωργικά και μηχανουργικά μηχανήματα, ραπτομηχανές, ποδήλατα, ιατρικά μηχανήματα, μηχανήματα έφαρμογής ηλεκτρισμού, χημικά προϊόντα, τρόφιμα κτλ.

Ένα μεγάλο λεωφορείο τύπου «ΙΚΑ-ΡΟΣ» προκαλεί το ενδιαφέρον του έπισκέπτου. Είναι ένα περίφημο, μαγικά κατασκευαζόμενο, πλήρες λεωφορείο, με μηχανή Ντήζελ κατάλληλο για πόλεις και για μεγάλες άποστάσεις.

Μία σειρά από φωτογραφίες δείχνει, χωρίς να μπορεί να κρύψει την Έθνική υπερφάνεια των Ούγγρων, την πρόοδο της χώρας τους στον τομέα του άθλητισμού. 600.000 νέοι και νέες άνήκουν σε άναγνωρισμένα άθλητικά Σωματεία της Ούγγαρίας, δηλ. το σύνολον της Νεολαίας. Φωτογραφίες δείχνουν στάδια 100 ή 150 χιλιάδων θεατών και άφίσεις μās πληροφορούν πως δεν υπάρχει Ούγγαρέζικο χωριό χωρίς δικό του άθλητικό σωματείο και μικρό ή μεγάλο Στάδιο.

Έτσι, οι διεθνείς έπιτυχίες' δλους τους άθλητικούς τομείς της Ούγγαρίας, μās χώρας μικρής σαν την Έλλάδα, έξηγοϋνται.

Η ΔΥΤΙΚΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ και το ΒΕΛΓΙΟΝ δέν έχουν περίπτερο άλλα μόνον Γραφεία Πληροφοριών. Τά προϊόντα τους όμως, κυρίως της Δυτικής Γερμανίας, παρουσιάζονται σε διάφορα σημεία της έκθεσης, από τους αντιπροσώπους τους εις την Έλλάδα, όπως τά βενζιναρότρα ΚRAMER, μηχανήματα του HANOMAG και του MAN, ραπτομηχανές ΕΞΕΛΛΑ, η ΜΕΡΣΕΝΤΕΣ, η ΤΟΛΚΣΒΑΓΚΕΝ και η γνωστοτάτη στην Έλλάδα SIEMENS. Συνολικά 265 Γερμανοί εκθέτες παρουσιάζονται έφέτος εις την έκθεση, καθώς μās έπληροφόρησεν το Γραφείο Πληροφοριών.

Ούτε κομψό, ούτε έπιβλητικό είναι το περίπτερο της ΙΤΑΛΙΑΣ, η όποια συμμετέχει διά πρώτη φορά έπισήμως εις την Έκθεση της Θεσσαλονίκης.

Ένα μεγάλο λυόμενο μεταλλικό περίπτερο, πού πιάνει μίαν έκταση 780 μ², έλάχιστα κομψό, πού έπιτελεί όμως θαυμάσια τον ρόλον του. Νά μās δείξει μία Ιταλία άναπτυσσόμενη, έργασιμη, παραπνοή, και άποφασισμένη να προσφέρει, να πουλήσει και να ζήσει.

Μόλις μπεί ό έπισκέπτης βγαίνει από μία πλάνη, άν συνέδεσε τις γνώσεις του για την Κρεμόνα με τους πε-

ρίφημους κατασκευαστές βιολιών.

Ένα δλόκληρο έργοστάσιο άλευροβιομηχανίας, τών έργοστασίων OCRIM τής Κρεμόνας, έκτείνεται από τή μιá άκρη μέχρι τήν άλλή του ύποστέγου.

ΠΑίονει τó στάρι, τó πλένει, τó καθαρίζει, τó κόβει, τó άλευροποιεί, τó στεγνώνει, τó χωρίζει από τά πί-
τυρα και τó βάζει και σέ τσουβάλια. Ή παραγωγή του φτάνει στους 6 τόν-
νους τó 24ωρο. Άκολουθούν περίφημα
μηχανουργικά μηχανήματα. πολλαπλών
έργασιων, ξυλουργικά, φοϋρνοι, τυπο-
γραφικά πιστήρια και λινοτυπικά μη-
χαναί, καθώς και κινηματογραφικά μη-
χαναί λήψεως και προβολής.

Και μετά τόν Γολιάθ ό Δαυίδ. Έ-
να πρᾶγμα πού θά μπορούσες θαυμά-
σια νά τó πάρεις γιά ψυγείο ή μάλλον
γιά βιτρίνα — ψυγείο. Και όμως πρό-
κειται γιά έναν τελειότατον άλευρόμυ-
λον, παραγωγής 500 κιλών τήν ώρα.
Έννοείται πώς είναι μόνον άλευρόμυ-
λος και όχι σιτοκαθαριστήριο, πλυντή-
ριο κτλ.

Παρακάτω, μηχανήματα ζαχαροπλα-
στικής, φάρμακο και (μήπως μπορούσε
νά λείπει) Ό «Μποραλινό» έκθέτει τά
περίφημα καπέλλα του.

Και, έπειδή πρέπει νά βγούν και
τά έξοδα, ειδικά περίπτερα πουλούν
ώραιώτατα κομφοτεχνήματα, μιμπελώ
και κοσμήματα και συγκεντρώνουν σέ
οϋρές τόν γυναικόκοσμο.

Σ' ένα άνοικτό χώρο 300 μ2 περί-
που ή FIAT και ή OM έκθέτουν τά προϊ-
όντα τους τρακτέρ, μηχανές κτλ.

Ή ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ, όπως χρόνια
τώρα, συμμετέχει έπίσημως στήν έκθεση.

Ή έπίσκεψη του περιπτέρου, ή με-
λέτη τών έκθεμάτων, τών παρουσιαζο-
μένων φωτογραφιών και του λοιπού ύλι-
κού έπιβεβαιώνει κάτι γιά τó όποϊον
έγινε πολύς λόγος τά τελευταία χρό-
νια. Ότι στή γειτονική χώρα, κάτω ά-
πό τó νέο καθεστώς, έχει δοθεί από-
λυτη προτεραιότητα στόν τομέα, τής βα-
ριάς βιομηχανίας.

Έτσι παρουσιάζεται ή έξης αντίφα-
ση. Από τή μιá μεριά καλά βαριά μη-
χανήματα, μεταξύ τών όποιων ένα τε-
ράστιο ήλεκτρικό τρυπάνι προκάλεσε
πολλές συζητήσεις, και από τήν άλλη
μετρώτατα προϊόντα τής έλαφρᾶς βιο-
μηχανίας, άρχής γενομένης από τά κο-
στούμια τών παρευρισκομένων Γιου-
γκοσλαύων.

Πάντως ένα είναι τó άναμφισβήτη-
το γεγονός. Ή Γιουγκοσλαυία έκβιο-
μηχανοποιείται. Ή Γιουγκοσλαυία κατα-
σκευάζει και έξάγει μηχανουργικά μη-
χανήματα, άγροτικά μηχανήματα, άμμο-
μηχανές, κινητήρες Ντίζελ, άτμολέβη-
τες, ήλεκτρικά είδη, άκτινολογικά και
λοιπά ιατρικά μηχανήματα, ύγροστρο-

βίλους, και δημιουργεί τις προϋποθέ-
σεις γιά ένα καλλίτερο μέλλον.

Τό περίπτερον του Κράτους του
ΙΣΡΑΗΛ είναι χωρίς άμφιβολία τó συμ-
πθητικώτερο τής Έκθέσεως.

Μόλις μπείς ένας ανάγλυφος χάρτης
του Κράτους του Ίσραήλ, μιá στενό-
μακρη λουρίδα γής άνάμεσα από τις
έχθρικές Άραβικές χώρες πού θυμίζει
τούς σκληρούς άγώνες πού χρειάστη-
καν και πού χρειάζονται διά νά στα-
θεί αυτό τó Κράτος.

Και προχωρόντας άποκαλύπτει
μέ σεβασμό μπρός στήν τεράστια προ-
σπάθεια πού ξετυλίγεται στά μά-
τια σου.

Ήλεκτρικά μοτέρ, υφάσματα, γεωρ-
γικά μηχανήματα, τηλεφωνικές συσκευές
και ψυγεία, είδη από ύαλο έλα-
στικά αύσκινήτων κ.ά. Όλα γικά και
καλοφτιαγμένα. Κι' αυτά σέ μιá χώρα
πού τά χρόνια τής ζωής τής, τής ο-
μαλής τουλάχιστον ζωής τής μετριού-
ται μέ μονοψήφιο αριθμό.

Γι' αυτό και τó Περίπτερό του
Ίσραήλ, είναι άναμφιβολά τó συμπα-
θητικώτερο τής φειτεινής Έκθέσεως.

Τό Περίπτερο τής ΙΣΠΑΝΙΑΣ, πα-
ρά τó γεγονός πού οί βεντάλιες, τά κεν-
τητά σάλια και τά είδη του πολυτε-
λείας συγκεντρώνουν τήν προσοχή τών
κοσμικών έπισκεπτριών τής Έκθέσεως,
δέν προσφέρει τίποτε ούτε στόν έπι-
σκέπτη, μά ούτε σ' αυτούς πού τó διορ-
γάνωσαν. Δείχνει ξεκάθαρα τήν καθυ-
στέρηση τής χώρας αυτής, ή όποία σέ
κανένα τομέα δέν μόρεσε νά άκο-
λουθήσθ τήν υπόλοιπη Έυρώπη.

ΟΙ ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ τέλος
δέν έχουν περίπτερο. Συμμετέχουν στήν
Έκθεση μόνον μ' έναν κινηματογράφο
ό όποιος προβάλλει σέ τρεις προβολές
κάθε βράδυ ένα πρόγραμμα έπικαι-
ρων θωρεάν.

Ή Έλλάδα είναι μιá χώρα καθυ-
στερημένη.

Εάν δέν τó ξέρεις, εάν δέν έχεις
διαβάσει τó όνομά τής στούς καταλόγους
τών καθυστερημένων, χωρών, πού 'χρή-
ζουν άναπτύξεως' τής ΟΥΝΕΣΚΟ, τó
διαπιστώνεις εις τήν Έκθεση τής Θεσ-
σαλονίκης.

Χιλιάδες έκθέτουν και πουλούν τά
προϊόντα τους. Θά αναφέρω όμως κάτι
τó χαρακτηριστικό. Σέ δυό σημεία συ-
ναντά κανείς Έλληνες έκθέτες πού που-
λούν ξενικά προϊόντα, μιμπελώ και άλλα
μπιλιμπόσκια.

Ένα ξεκούραστο και μιá πνοή α-
ισιοδοξίας τó Περίπτερον του Έλληνικού
Κέντρου Παραγωγικότητας.

Καλοβαλμένο, ξεκούραστο γιά τόν
έπισκέπτη δίνει μιάν δλοκληρωμένη γε-

ωργική εικόνα της Ελλάδος.

Ίσως ο βαθμός ανάπτυξης να μην είναι εκείνος που θάπρεπε να είναι, πάντως αντιλαμβάνεται κανείς την προσπάθεια ποιοτικής καλυτέρευσης των γεωργικών μας προϊόντων, πίνακες δέ και σχεδιαγράμματα δείχνουν την ποσοτική αύξηση της παραγωγικότητας της χώρας. Παραθέτουμε μερικούς αριθμούς για σύγκριση. Ο πρώτος αριθμός αναφέρεται εις τὸ 1929 καὶ ὁ δεύτερος εις τὰ 1953. Καπνὸς 805.689 — 879.000. Βαμβάκι 154.705 — 889.330 στρέμματα. Ύσπεροι 23.902 — 174.716. Ξηροὶ καρποὶ 18.751 — 29.944. Σίτος 270.000 — 1.100.000 τόννους).

Ἐνα πλήθος Γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν ἐκθέτει μὲ στοργὴν διάφορα προϊόντα. Μέσα σ' αὐτὰ διακρίνονται ἡ Ὀμοσπονδία Γεωργ. Συνισμῶν Θεσσαλονίκης, ποὺ παρουσιάζει περίφημες κονσέρβες, ἡ Ἑνωσις Συνεταιρισμῶν Πηλίου, περίφημα ἐλαιόλαδα καὶ φαγόσωμες ἐλιές μεγέθους μετρίου Καρυδιῶ κα.κ.

595 συνεταιρικά, ἐργοστάσια λειτουρگوῦν στὴν Ἑλλάδα, μᾶς πληροφοροῦν. Μέσα σ' αὐτὰ Ἑλαιουργία, Μακαρονοποιεῖα Ἐκκοκιστήρια βάμβακος, Κονσερβοποιεῖα, Πριονιστήρια, σαπονοποιεῖα, ἀλευρόμυλοι, ἐγκαταστάσεις ἡλεκτροφωτισμοῦ, κέντρα τεχνικῆς γονιμοποίησης, ὀρυζόμυλοι κ. ἄ. π., ποὺ δείχνουν τί θαύματα μπορεῖ νὰ κάμει τὸ Συνεταιριστικὸ Κίνημα ἐὰν χειραφετηθεῖ καὶ μείνει μακριὰ ἀπὸ κακές ἐπιδράσεις.

Ἐπιβλητικὸ καὶ βαρὺ στὸ κέντρον τῆς ἐκθέσεως τὸ περίπτερο τοῦ συγκροτήματος Μποδοσάκη δηλ. ἡ Α.Ε. Χημ. Προϊόντων καὶ Λιπασμάτων, ἡ Οἶνων καὶ Οἰνοπνευμάτων, ἡ Α.Ε. Βιομ. Ἑλαστικοῦ ἡ Α.Ε. Ἑτ. Μεταλλευτικῶν Ἑπιχειρήσεων, τὰ Μηχ. καὶ Ναυπηγεῖα «Βασιλειάδη» καὶ ἡ Ἑτ. Ἑλλ. Πυριτιδοποιείου καὶ Καλυκοποιείου, ποὺ παρουσιάζει ἀπὸ φυσίγγια κυνηγετικά μέχρι βόμβες ἀεροπλάνου. 11.070 ἐργατοὺπάλληλοι, ἀπασχολοῦνται στὶς παραπάνω ἐπιχειρήσεις.

Οἱ ἑλληνικὲς Καπνοβιομηχανίες μὴ ἔχοντας καὶ τίποτε νὰ ἐκθέσουν, ἐκθέτουν τὰ...περίπτερά τους. Κομπὰ καὶ καλοὺ γούστου τὰ περίπτερα τοῦ Παπαστράτου, Ματσάγγου, Κεράνη. Καὶ τὰ τοῦ βλα Ἀλατίνι παρουσιάζουν ἕνα γραφικὸ (τὶ ἄλλο;) περιπεριάκη. Περὶ φημο καὶ τὸ περίπτερο τοῦ Κεραμεικοῦ.

Σχεδὸν ὅλες οἱ ἑλληνικὲς ἐπαρχίες ἔδωσαν τὸ παρὸν στὴν φετινὴ ἐκθεση. Ἀπὸ τὴ Ρόδο, μὲ τὴ μεγαλύτερη ἰδιοκτητὴ περίπτερό της, στὴν καλλίτερη μερίᾳ, μπροστὰ ἀπὸ τὸ Μέγαρον τῶν Ἑθνῶν, μέχρι τὸ Σουφλί, στριμωγμένον φύρδην — μύρδην μαζί μὲ

ὅλην τὴν ὑπόλοιπὴ ταλαίπωρη ἐπαρχία, στὸν ἐπάνω ὄροφο τοῦ περιπτέρου τοῦ Κέντρου Παραγωγικότητος.

Ἡ Κέρκυρα ἀποῦσα. Αὐτὸ δὲν εἶναι παράξενο. Ἀντιθέτως παράξενο θὰ ἦταν ἐὰν εἶχε παρουσιασθεῖ. Χρόνια τώρα «ὑπέρηφανος καὶ μὲ στιγνοὺς ὀφθαλμοὺς θρηνεῖ καὶ τίλλει τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς της ἐπάνω ἀπὸ τοὺς τᾶφους τῶν χαμένων της τέκνων (τὸ Δημοτικὸ Θέατρον)» καθὼς θὰ μπορούσε νὰ γράφει βαρύγδουτος Κερκυραϊκὸς κάλαμος.

Τριακόσιες δραχμὲς τὸ τετραγωνικὸ μέτρο δηλ. τρεῖς χιλιάδες γιὰ 10 μ2, χρειάζεται ἕνα περίπτερο στὴν ἐκθεση. Καὶ τὸ προσωπικὸ ποὺ θὰ τὸ ἐξυπηρετοῦσε; Στὸ περίπτερο τῆς Καστορίας (ἐὰν δὲν μᾶς ἀπατᾷ ἡ μνήμη) μᾶς πληροφόρησαν πὼς νέοι μαθητὲς καὶ φοιτητὲς δεχθηκαν νὰ ἐξυπηρετήσουν τὸν τόπο τους, προσφέροντας καὶ εἰς τὸν ἑαυτὸ τους τὴν ψυχαγωγίαν ἑνὸς ταξιδιοῦ εἰς τὴν Θεσσαλονίκην καὶ εἰς τὴν ἐκθεση. Καὶ τί ἔχουμε νὰ ἐκθέσουμε; Πολλὰ καὶ διάφορα, κύριοι. Τὰ λάδια μας, τὰ δέρματα τῶν Βυρσοδεψίων μας, τὰς ἔργα Λαϊκῆς Τέχνης. Καὶ τίποτα ἄλλο νὰ μὴ εἶχαμε, ἔφθανε νὰ δείξουμε τίς ὁμορφίαις τοῦ τόπου μας στὶς ἑκατοντάδες χιλιάδες ξένους ποὺ πέρασαν ἀπὸ τὴν φετινὴν ἐκθεση, προσφέροντας μεγαλύτερη ὑπηρεσίαν στὴν τουριστικὴ ἀνάπτυξιν τοῦ νησιοῦ μας ἀπὸ πέντε ἑκατοντάδες ταξιδίαι «ἀρμοδίου» στὴν Ἀθήναν καὶ τὸ ἑξωτερικόν.

Θα μοῦ πῆτε στείλαμε τὴν χορευτικὴ ὁμάδα. Βεβαιῶνω κατὰ τὸν κατηγορηματικώτερον τρόπο πὼς ἐκτὸς ἀπὸ τὰ κατὰ συνθήκην ἐπίσημα συγχαρητήρια, τίποτε ἄλλο δὲν εἰσπράξαμεν ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἐμφάνισιν. Λίγες μέρες πρὶν εἶχαν προηγηθεῖ τὰ μπαλέττα Λαϊκῶν χορῶν τῆς κ. Στράβου (Ἡμικρατικός Ὄργανισμός ἐπιχορηγούμενος) καὶ ἡ σύγκρισιν μὲ τοὺς προχειροφτιαγμένους ἐρχισιτέχνους μας, παρ' τὴν χαριτωμένην τους ἐμφάνισιν, ἦταν καταθλιπτικὴ γιὰ τοὺς δικούς μας.

Ἄς μὴ κλείσουμε μὲ γκρίνιες, ἀλλὰ καλλίτερα μὲ μιὰ εὐχὴ. Ἄς καταπιαστοῦμε ὅλοι, ὁργανώσεις καὶ ἄτομα, μὲ μιὰ προσπάθειαν εἰς νὰ βοηθήσουμε τὸν τόπο μας καὶ ἄν δημιουργήσουμε καὶ γιὰ κανένα σοβαρὸ θέμα τὸ θόρυβο ποὺ δημιουργήσαμε γιὰ τίς προτομές λ. χ.

Καὶ ἂν κοιτάξουμε τὴν προετοιμασίαν γιὰ τὴν 20ῃ ἐκθεση, φτωχικὰ ἄλλα ἀντιλαμβάνονται καὶ δημιουργικὰ.

Θεογένη Σελτεμβριος

ΚΩΣΤΑΣ ΒΡΥΩΝΗΣ

ΑΠΟ ΕΚΔΟΣΗ ΣΕ ΕΚΔΟΣΗ

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Υποστηρίχτηκε και άλλοτε από τις στήλες μας ή έξαιρετική σημασία που έχει ή ανάγκη της ιδρύσεως μιάς 'Ανωτάτης Σχολής στην Κέρκυρα.

Εκτός από τους ιστορικούς λόγους και την παράδοση, που δυστυχώς άρχισαν να ξεχνιούνται και να μη πολυλογαριάζονται, υπάρχουν και άλλα πιο ουσιαστικά επιχειρήματα. Το χρήμα που ξοδεύουν όσοι σπουδάζουν στις άλλες πόλεις, μαζί με εκείνο που θα μας ξφεραν νέοι γειτονικών περιοχών, θα αναζωογονούσε πραγματικά το νησί μας.

Αν είχαμε συναίσθηση όλων αυτών θα παίρναμε και μείς ανάλογη πρωτοβουλία μ' εκείνη του Δήμου Ίωννίνων, που προσπαθεί να δημιουργήσει στην ηπειρωτική πρωτεύουσα δύο Πανεπιστημιακές Σχολές πλάι στις τόσες άλλες που υπάρχουν.

Ας ξυπνήσουμε όμως και μείς. Είναι ένας σκοπός που αξίζει πραγματικά τον κόπο.

Μετά την Κερκυρσία διηγηματογράφου Κατίνα Παππά, την Δθα Μ. Ασπιώτη, τον σεβαστό φίλο μας ποιητή "Αγι Θέρο, οι αναγνώστες μας θα δούν, με την ίδια πιστεύουμε ευχαρίστηση, και τα όνόματα της κ. Είρ. Δενδρινού, και των κ. κ. Μ. Λυγίζου και 'Ιάσ. Δεπούντη.

"Ολους τους ευχαριστούμε.

Η συμπαράστασή τους είναι καλή και για μας—πρώτα για μας τους νέους—άλλα και γι' αυτούς τους ίδιους.

Είναι φυσικό, όποιος δεν μας ξεχνά, να μην τον ξεχνούμε!

Εξαιρετική ήταν ή επιτυχία της χορευτικής μας ομάδος στις γιορτές που έγιναν στην Διεθνή Έκθεση Θεσνίκης.

Νομίζουμε όμως ότι, εκτός από την ομάδα αυτή των κοριτσιών, θα έπρεπε να σταλούν στην Έκθεση και Κερκυραϊκά προϊόντα και να οργανωθεί Κερκυραϊκό περίπτερο, ανάλογο προς τα των άλλων επαρχιών. Δέκα τετραγωνικά μέτρα χρειάζονται και θα στοιχίσουν 3.000 δρχ. Και ένας ιδιώτης θα μπορούσε να τα διαθέσει,

μιά κι' οι τοπικοί παράγοντες περιορίζονται στην φιλολογία.

Γιατί μαζί με την καλλιτεχνική επίδειξη έχουμε ιδιαίτερη ανάγκη να επιδείξουμε και τα Κερκυραϊκά προϊόντα.

Αξιέπαινη είναι ή πρωτοβουλία του Κ.Γ.Σ. να διοργανώσει παγκερκυραϊκούς αγώνες στίβου και χορούς με τις γραφικές κερκυραϊκές φορεσιές. Νομίζουμε όμως ότι όλα αυτά γίνονται πολύ αργά. Διότι θα ήταν πολύ καλύτερα, πρό παντός από τουριστικής απόψεως, να είχαν γίνει στις αρχές Σεπτεμβρίου. Θα έπαιρναν τότε τον χαρακτήρα μιάς τουριστικής έορτης, από αυτές που τόσο έχει ανάγκη ο κερκυραϊκός τουρισμός και που θα πρέπει την άλλη χρονιά να διοργανώσουμε.

Θα έχουν πιά μάθει οι αναγνώστες μας ότι στους πανελληνίους κολυμβητικούς αγώνες ή Κέρκυρα έλαβε μέρος με 1 μόνο αθλητή και έτσι ήρθε είκοστή, δηλ. τελευταία. Η κατάσταση αυτή θα διορθωθεί μόνον, αν το κοινό, οι τοπικοί παράγοντες και αρμόδιοι δείξουν τό ενδιαφέρον που πρέπει για να ενισχυθή ο Ν.Α.Ο.Κ.

Για την επίβλεψη των νέων έχει ιδρυθή ο Ο.Η.Ε.Ν. ο οποίος δεν βλέπουμε, έδω στην Κέρκυρα, να έχει κινηθή κατά κάποιο τρόπο, εκτός από την τοποθέτηση των γνωστών πινακίδων με συμβουλές. Τι γίνεται;

Το ζήτημα της ιδρύσεως στην Κέρκυρα μιάς επαγγελματοβιοτεχνικής Σχολής πήρε πιά το δρόμο του χάρις στην πρωτοβουλία του Έπαγγελματικού Έπιμελητηρίου.

Κρίνουμε σκόπιμο να προσθέσουμε ότι πολλοί ζήτηματικοί βιοτεχνικοί παράγοντες αναλάβουν ανάλογη πρωτοβουλία με αυτήν του Έπαγγελματικού Έπιμελητηρίου.

ΤΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

«ΤΑΞΙΔΙ ΧΩΡΙΣ ΠΟΛΙΚΟ»

ΤΑΣΟΥ ΚΟΡΦΗ

Πρίν από κάμποσα χρόνια τὸ κοσμοπολιτικὸ στοχεῖο στὴ λογοτεχνία μας ἦταν πολὺ περιωρισμένο, ἂν ὄχι ἀνύπαρκτο. Σήμερα τὰ βιβλία μὲ περιεχόμενον κοσμοπολιτικὸ εἶναι πιὸ συχνά. Ὁ Καστανάκης, ὁ Καβαδίας, ὁ Καραγάτσης, ὁ Ουράνης, ὁ Ἀγγελος Δόξας εἶναι χα-ακτηριστικοὶ ἀντιπρόσωποι τοῦ εἶδους. Τὸ κοσμοπολιτικὸ λογοτέχνημα καλλιεργεῖ κι' ὁ Τάσος Κόρφης. Στὸ βιβλίο του «Ταξίδι χωρὶς πολικὸ» συγκεντρώνει δέκα μικρὰ διηγήματα, δοσμένα μὲ λεπτότητα καὶ εὐαισθησία. Ὑπάρχει σ' αὐτὰ μιὰ ἔντονη διάθεση φυγῆς, ἀλλὰ κι' ἕνας ἀδιάσπαστος δεσμός μὲ τὴ γῆ ἐτούτη, μιὰ νοσταλγία γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὰ πρόσωπα ποὺ πέρασαν καὶ δὲν εἶναι πιά νὰ ξαναρθοῦνε. Αὐτὴ ἡ ἀντίφαση δὲν πρέπει νὰ μᾶς ξαφνίζει καθόλου. Ὁ ἄνθρωπος τῆς φυγῆς εἶναι τέτοιος πρὶν φύγει. Ὅταν ἱκανοποιήσει τὴν ἐπιθυμία του, ὅταν κορέσῃ τὸ πάθος του γιὰ τὰ μεγάλα ταξείδια ἀρχίζει νὰ γίνεται ἐραστής καὶ νοσταλγὸς τῆς γῆς ὅπου πρωτόειδε τὸ φῶς, ὥσπου νὰ ξαναγυρίσει σ' αὐτὴν καὶ νὰ ξαναρχίσει νὰ σκέφτεται καὶ νὰ γυρεύει τὸ ἀγνωστο.

Ἀκόμη, ὑπάρχει στὰ διηγήματα αὐτὰ ἕνα δυνατὸ σεξουαλικὸ χρῶμα, μιὰ ἐρωτικὴ εὐαισθησία πολὺ ἀξιόλογη. Οἱ γυναῖκες σιλουέττες, εἴτε στὶς τροτέζες τοῦ λιμανιοῦ ἀνῆκουν εἴτε στὰ κυρίτσια τῶν παιδικῶν ὄνείρων, περνοῦν μὲς ἀπ' τὶς σελίδες τοῦ Τάσου Κόρφης διακριτικὲς καὶ ἀέρινες. Ἄλλοτε ἔρχονται σάν φαντασία, σάν ὄνειρο, ἄλλοτε σάν ἀνάμνηση καὶ σὰ νοσταλγία, σπανιώτερα σάν πραγματικὴ ὑπόθεση τοῦ πρὸντος. Πάντα ὅμως ἀφήνουν βαθεῖα μας μιὰ λεπτὴ συγκίνηση.

Τὸ «Ταξίδι χωρὶς πολικὸ» εἶναι χωρὶς ἀμφιβολία ἕνα ἀρκετὰ ἀξιόλογο βιβλίο. Μ' αὐτὸ ὁ συγγραφέας του παίρνει μιὰ καλὴ σειρὰ μέσα στὸ λογοτεχνικὸ κόσμον τῶν νέων, κερδίζει μιὰ καλὴ θέσι στὴν ἐκτίμησή μας. Ἐλπίζουμε καὶ περιμένουμε ἀπ' αὐτὸν μιὰ θαυμαστὴ ἐξέλιξη...

«ΓΑΛΑΖΙΟΣ ΦΑΡΟΣ»

ΛΑΜΠΡΟΥ ΖΑΧΑΡΗ

Στὸν «Γαλάζιον Φάρον» ὁ ποιητὴς Λάμπρος Ζαχαρὴς περιέλαβε πενήντα-τέσσερα ποιήματά του γραμμένα πρὶν

ἀπὸ τὸν πόλεμον, κατὰ τὴν κατοχὴ καὶ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση. Πολλὰ ἀπ' αὐτὰ, ἴσως τὰ περισσότερα, ἔχουν δημοσιευτεῖ κατὰ καιροὺς σὲ περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδες, σήμερα ὅμως παρουσιάζονται ξαναπλασμένα καὶ ἀναθεωρημένα.

Ὁ Λάμπρος Ζαχαρὴς, ποὺ ἔχει ξαναεμφανιστεῖ στὰ γράμματά μας μὲ τὸ βιβλίο του «Ἀπ' τ' ἀνήλια παλάτια», μιλᾷ στὴν ψυχὴ μ' ἕνα **SOTTO VOCE** μὲ μιὰ γλῶσσα ἀπαλὴ, μουσικὴ, μ' ἕνα λυρικό λεξιλόγιον ἀπλό, ἀπείριτον. Τὰ στιχογραφικὰ του μέσα δὲν ξαφνίζουν δὲν θορυβοῦν, ἀπεναντίας μένουν ἀθέατα, κάνοντας τόπο στὴν κεντρικὴ μελωδία τῆς ποιήσεώς του.

Ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά τὰ νοήματα τοῦ «Γαλάζιου Φάρου» ξαφνίζουν μὲ τὴν ἀπλότητά τους, τὴ χάρι τους, τὴ δημιουργικὴ τους ἀνωνυμία. Ἀποτελοῦν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὴν προσωπικὴ πείρα τοῦ ποιητῆ, τὴν προσήλωσή του στὸ μεγάλο χριστιανικὸ ἰδανικό, τὸν συγκρατημένο του πόνο γιὰ τὴ μοῖρα τῶν ἀνθρώπων, γιὰ τὴ μοῖρα τὴ δική του.

«Ο ΗΛΙΘΙΟΣ»

ΣΠΥΡΟΥ ΚΑΤΣΙΜΗ

Σὲ μιὰ ἐποχὴ σάν τὴ δική μας κατ' ἐξοχὴν ἀντιποικτικὴ ἐκπλήσσεται κανεὶς βλέποντας πόση ἀφοσίωση δείχνουν οἱ νέοι στὴν ποίηση παραμελῶντας μ' αὐτὸν τὸν τρόπο, ἄλλα εἶδη τοῦ λόγου ἐξ ἰσοῦ ἀξία κι' ἐνδιαφέροντα. Ἔτσι ἡ ἐμφάνισις ἐνὸς νέου μ' ἕνα με-εξογραφικὸ ἔργο ἀποτελεῖ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν γεγονὸς ἀξιο ἐπιδοκιμασίας καὶ ὑποστηρίξεως.

Ὁ «Ἠλιθίος» εἶναι μιὰ νουβέλλα στὸ ὁμώνυμον βιβλίο τοῦ Σπύρου Κατσίμης. Σ' αὐτὴν ὁ νέος λογοτέχνης τῆς Κερκύρας προσπαθεῖ νὰ μάς δώσει τὸν τύπον ἐνὸς ψευτοηλιθίου, ἐνὸς ἀνθρώπου ποὺ ἔχει παρεξηγηθεῖ ἀπ' τοὺς ὁμοίους του γιὰ νὰ καταλήξει, ἀπ' τὴν περιφρόνηση καὶ τὴν ἀδιαφορία τους, στὴν αὐτοκτονία. Σὲ πολλὰ σημεία ἡ προσπάθεια αὐτὴ ἔχει πετύχει, σὲ ἄλλα ὅμως ὄχι. Θὰ ἦταν προτιμώτερο, νομίζουμε, νὰ περίμενε λίγο ἀκόμα ὁ νέος συγγραφέας, ὥσπου νὰ ὀρίμαζε μέσα του τὸ θαυμάσιο σάν σύλληψη θέμα τοῦ «Ἠλιθίου». Ἔτσι θ' ἀποφεύγονται ὀρισμένες καταστρεπτικὲς γιὰ τὸ σύνολο ἀδυνατίες καὶ σφάλματα, ὅπως οἱ κούραστικοὶ καὶ φτιαχτοὶ κάπως διάλογοι, ἡ ἐλλείψις συνάφης ἐνδιάμεσων κεφαλαίων, ἡ ὀρθογώνος ἐκμετάλλευση ὀρισμένων καταστάσεων, ἡ κακὴ θέσις διαφόρων γεγονότων καὶ ἐπεισοδίων (ὅπως ὁ θάνατος τῆς γιαιγιάς τοῦ Ἀν-

τών μόνο και μόνο γιατί ο τελευταίος ξέχασε να την ειδοποιήσει πώς φεύγει για τη χώρα) και άλλα.

Με πολλή ευχαρίστηση περνούμε στο δεύτερο μέρος του βιβλίου, στα ξημικά, ωραιότατα πράγματι, διηγήματά του. Έδω, μολοντί το λογοτεχνικό κλίμα είναι το ίδιο, διπιστώνουμε την ύπαρξη ολοκληρωμένων νοημάτων, ωραίων και απλών διαλόγων, καλοσχεδιασμένων τύπων κτλ. Πάνω απ' όλα όμως ικανοποιεί στα διηγήματα του Σπύρου Κατσιμή ή πρωτοτυπία των θεμάτων, τα γνήσια ψυχικά προβλήματα που προβάλλουν έδω και κεί, καθώς και ο πλούτος ο συναισθήματα και συγκινήσεις. Αξίζουν γι' αυτό κάθε έπαινο και υποστήριξη.

«ΨΗΦΙΔΩΤΑ»

ΣΤΑΥΡΟΥ ΜΕΛΙΣΣΙΝΟΥ

Σε μία πλακέττα δεκαέξη σελίδων συγκεντρώνει ο Σταύρος Μελισσινός δεκατέσσερα ποιήματά του υπό τον τίτλο «Ψηφιδωτά». Τα ποιήματα αυτά είναι δοσμένα σύμφωνα με τους τρόπους της παλιάς στιχουργίας, δεν ικανοποιούν όμως τις απαιτήσεις της. Υπάρχουν πολλά στιχουργικά και αισθητικά σφάλματα μουσικές ατέλειες των στίχων, πληθωρικοί συμβολισμοί και άλλα τέτοια. Θά είχαμε να συστήσουμε στο νέο ποιητή, να διαβάσει τα καλά ελληνικά και ξένα βιβλία, γιατί όπως δείχνουν μερικά σημεία των «Ψηφιδωτών» του («Συνειδήσεις», «Μεγάλη Τέχνη») έχει τη δυνατότητα να γράφει κάποτε καλά.

ΑΛΕΞΗΣ ΖΑΚΥΘΗΝΟΣ

ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

Η ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ κ. κ. Α. ΚΟΝΤΗ
& Ν. ΖΕΡΒΟΥ

Οι ζωγράφοι κ. κ. Α. Κόντης και Ν. Ζερβός οργάνωσαν και έφέτος έκθεση στο άτελλό του πρώτο. Στην έκθεση αυτή, ή οποία έμεινε ανοικτή περίπου δύο μήνες ο Κόντης παρουσίασε 21 καινούργιες ύδατογραφίες και ο Ζερβός 15 έλαιογραφίες. Σημειώθηκε αξιόλογη κίνηση έπισκεπτών καθώς και αγοράστικό ενδιαφέρον των φιλοτέχνων.

Η ποιότητα της εργασίας και τα επιτεύγματα των δύο ζωγράφων είναι γνωστά από προηγούμενες ατομικές και ομαδικές εκθέσεις. Ο κ. Κόντης, έπειτα από προσπάθειες και αναζητήσεις, έχει πιά

βρή το δρόμο του. Τα έργα του έχουν σίγουρο σχέδιο, ατμόσφαιρα, ζωή. Άλλα και πάλι δεν μένει ικανοποιημένος από τον εαυτό του. Ανήσυχο ταλέντο, δεν έπαναπαύεται. Συνεχίζει τον άγωνα, αναζητεί, δημιουργεί. Γι' αυτό στίς άκουστές του, κοντά στους ζεστούς, τούς άπαλούς τόνους, συναντάει κανείς και βάρβαρες νότες. Δεν πρόκειται για άδυναμία του καλλιτέχνη. Είναι ή ρωμαλέα έκφραση μιάς ώριμης καλλιτεχνικής προσωπικότητας, με έντονο προσωπικό χαρακτήρα.

Από τις άκουστές του κ. Κόντη ξεχωρίσαμετά «Λουλουδένια παιχνιδίσματα» για τα ζεστά χρώματα, το «Γλυκοχαράζει» και το «Ξανάσασμα» για την ατμόσφαιρα. Σ' όλες όμως ζωντανεύει ή Κέρκυρα, με την άφθονία των χρωματικών τόνων και την έναλασσομένη όμορφιά των εικόνων της.

Ο κ. Ζερβός είναι ό ποιητής. Διαθέτει εύαισθησία, λεπτότητα, ευγένεια, με τις όποιες διαποτίζει σπάταλα τούς πίνακές του. Είναι μαέστρος του χρώματος. Ξέρει τα μυστικά του και σε πολλές περιπτώσεις πετυχαίνει πραγματικές χρωματικές συμφωνίες. Οι πίνακες του «Στό Κεφαλομάντουκο με μαϊστράλι», «Ήσυχη γωνία» «Άποσταμένη φύση» δίνουν τό μέτρο του ταλέντου του και της τεχνικής του.

Η ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ κ. ΤΕΝ ΦΛΩΡΙΑ

Ο κ. Τέν Φλωριάς έξέθεσε στην Άναγνωστική Έταιρία 25 έργα του, έλαιογραφίες και ύδατογραφίες, αντιπροσωπευτικά της τελευταίας παραγωγής του.

Ο κ. Φλωριάς τα περισσότερα γρόνια της καλλιτεχνικής του ζωής τα πέρασε στο Παρίσι. Στη μεγάλη αυτή καλλιτεχνική Μητρόπολη του κόσμου όπου διασταυρώνονται όλα τα καινούργια ρεύματα, ο Κερκυραίος καλλιτέχνης δέχθηκε πολλές επιδράσεις. Άπ' αυτές όμως κρατούσε ό,τι του ήταν χρήσιμο για τη δική του, την προσωπική έκφραση. Έτσι ο κ. Φλωριάς έδωσε κατά καιρούς πίνακες όπου τό κριτικό μάτι εύκολα άνακαλύπτει τις επιδράσεις των διαφόρων σχολών. Τό ίδιο όμως μάτι μπορούσε τό ίδιο εύκολα να ξεκαθαρίσει τα ξένα στοιχεία και να άπομονώσει την προσφορά του καλλιτέχνη. Γιατί ή προσφορά αυτή δεν έλλειπε' όλα τα στάδια της ζωγραφικής πορείας του κ. Φλωριάς. Δέ λείπει και στα τελευταία έργα του, όπου υπάρχουν άφθονα στοιχεία κυβισμού. Μόνο πού ή τέχνη του κ. Φλωριάς δεν συγκινεί. Ο «Κερκυραίος χορός» μιά άσφαλώς πρωτότυπη σύν-

θεση σέ διάφορες αποχρώσεις, σέ άφήνει αδιάφορο. Τό χρώμα της σκουριάς πού σκορπίζει παντού, έχει κάτι τό άρρωστο, καί πού τό μόνο πού δέν του θυμίζει είναι ή ζωή.

“Όσο όμως κι’ άν διαφωνούμε μέ τούς έκφραστικούς τρόπους του κ. Φλωριά, δέν μπορούμε νά του άρνηθούμε καλλιτεχνική ώριμότητα. Οί πίνακες «Παλήσπitia» καί «Λυκόφως» στή Γερμανία, «Κύμα» «Νεκρή φύσις μέ φοιρεντίνα» είναι έργα μέ στέρεη τεχνική. Τούς λείπει βέβαια ό παλμός, ή άτμόσφαιρα, εκείνο τό «κάτι» πού προκαλεί τή συγκίνηση. ‘Αλλά γι’ αυτό πιθανόν νά μή φταιει ό καλλιτέχνης, υπεύθυνος είναι ή «νέα τέχνη».

Κς

ΗΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗΣ

‘Η περιοδική έκθεση της πινακοθήκης στήν ‘Αθήνα πρέπει νά θεωρηθεί σάν μεγάλο καλλιτεχνικό γεγονός. ‘Η ιδέα νά ξεσκονίσουνε τά τόσα άριστουργήματα καί νά τά δείξουνε στόν κόσμο ήταν ευεργετική γιά όλους καί περισσότερο γιά μās τούς νέους, πού τά βλέπουμε γιά πρώτη φορά.

‘Ένα πλήθος έργα τών πιό γνωστών δικών μας καί ξένων καλλιτεχνών βρίσκονται στριμωγμένα σέ όχτώ μικρές καί μεγάλες αίθουσες.

Στήν πρώτη, υπάρχουνε τέσσερα ωραιότατα χαλιά του 16ου καί 17ου αιώνα, μιá εικόνα βυζαντινής τέχνης καί δύο παλιά Ιταλικά έργα. Προχωρώντας άριστερά, είναι μιá αίθουσα μέ έργα έλλήνων πού ζήσανε γύρω στήν επανάσταση. ‘Ανάμεσα σ’ αυτά βρίσκεται καί τό «Γενέσιον της Θεοτόκου» του Δοξαρά, έργο πιό παλιό καί από τά λίγα πού σωθήκανε από τούς σεισμούς. Στήν επόμενη αίθουσα βρίσκεται μιá σειρά από άκουαρέλλες του Π. Ζωγράφου, μέ θέματα από τήν επανάσταση. ‘Εργα μέ λεπτομερειακό καί τοπογραφικό ύφος.

Στήν ίδια αίθουσα υπάρχουν καί δώδεκα έργα του Σπύρου Βικάτου.

Στό μικρό διάδρομο πού είναι μετά, βλέπουμε έννέα κομμάτια του Γύζη.

Μέ «τ’άραβωνιάσματα τών παιδιών», τό «παιδομάζωμα» καί μερικά άλλα του ίδιου, αρχίζει καί ή άμέσως επόμενη αίθουσα.

Σ’ αυτήν υπάρχουν αποκλειστικά, έργα ‘Ελλήνων. ‘Όπως, του Βολανόκη, του Ραίλου, του Νικηφόρου Λύτρα, του Νικολάου έπταης Λύτρα, του Χατζή καί άλλων άκόμη.

Τό ότι λείπει ό Παρθένης, είναι περιέργη καί μεγάλη παράλειψη...

Προχωρώντας στήν άλλη αίθουσα βλέπουμε όλο ευρωπαϊκή τέχνη, έκτος από μιá εξαίρεση. ‘Υπάρχουν στήν ίδια αίθουσα δύο πίνακες του Μαλέα...

Κοντά σ’ αυτούς είναι έξη έργα της μοντέρνας Γαλλικής τέχνης. ‘Ένα αντιπροσωπευτικό σχέδιο, του Μαρτί, ένα θαυμάσιο γυμνό μέ μελάνι, του Γκρομαίρ, ένα μικρό σχέδιο του μεγάλου Μπονάρ, τό ωραιότατο λάδι του Μαρκέ, «παραλία», άκόμη, τό «πάрко» μέ τόν ιδιόρρυθμο φωτισμό του Μπριανσόν καί ένα «κεφάλι ‘Αθηνάς» του διάσημου γάλλου γλύπτη Μπουρντέλ.

Συνέχεια είναι τρία έργα του Μοντισέλλι, (ένός από τούς πρώτους ιμπρεσιονιστάς), ένα σχέδιο του Γκρέζ καί άλλο ένα του Βατώ. ‘Ιδιαίτερη συγκίνηση όμως, προκαλόνε τρία μικροσκοπικά, αλλά μέ ήρωικό ύφος, σχέδια του Ρέμπραντ. Σπουδαία άποκτήματα της Πινακοθήκης, πού μιλάνε περισσότερο συναισθηματικά, γιατί είναι έλάχιστο δείγμα της τέχνης του μεγάλου ‘Ολλανδοῦ.

Μέ θαυμάσια σχέδια αντιπροσωπεύονται επίσης καί οί παλhoί Ιταλοί δάσκαλοι, όπως ό Τιντορέττο, ό Κορρέτζιο καί ό Τζιορντάνο. ‘Υπάρχει πάλι έννας μεγάλος ήρωας «Αρχιμήδης» του Ριμπέρα καί μιá μεγάλη βιβλική σύνθεση, μέ κλασσικό ύφος καί άμφίβολη γνησιότητα του Τιεπόλο καί άλλα πολλά καί ωραία έργα.

Τέλος σ’ ένα μικρό καί ξεχωρισμένο δωμάτιο, βρίσκονται τά σπουδαιότερα εκθέματα: Τά έργα του Γκρέκο.

Στήν άτμόσφαιρα είναι διάχυτος ό ίδιος υυστικισμός πού γέμισε τόν Κρητικό όταν δημιουργούσε τά έργα αυτά πού έχουμε τήν τύχη νά βλέπουμε καί νά χαίρωμαστε.

Πρόκειται γιά τή γνωστή «Σταύρωση», τόν «Χριστό μέ τό Σταυρό», έναν άπό τούς εξηνηταρείς ‘Αγίους Φραγκίσκους πού ζωγράφισε ό Γκρέκο, καί τή μεγάλη καί προφητική σέ έκτέλεση «Συναυλία τών ‘Αγγέλων».

Στήν έκθεση υπάρχει καί τμήμα γλυπτικής μέ τριανταπέντε έργα τών καλλιτεχνών από τούς γλύπτες μας. Τά δεκαέξη απ’ αυτά είναι του Γιαννοΰλη Χαλεπά κι’ έτσι δίνεται ή ευκαιρία νά γνωρίσουμε πιό καλά τό δημιουργό της «Κοιμωμένης».

‘Όπως φαίνεται λοιπόν από τό πάρα πάνω ή περιγραφή της έκθεσης της Πινακοθήκης είναι πράγματι μεγάλο καλλιτεχνικό γεγονός καί δε σά πρέπει νά χάσει κανείς τήν ευκαιρία της άμεσης αυτής επαφής μέ τή γνήσια καί μεγάλη τέχνη.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΝΙΑΡΑΣ

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΣΚΑΛΙ

Περιοδική Έκδοση Νέων
Ίδιοκτήτης Διευθυντής
Αντώνιος Κυριάκης
Γαζοβίου Πολυτεία 27

Τύπ. Μπαλού Κόεφου

Αγίου Πάντου

Υπεύθ. Τυπ. Σ. Μπαλός

Καποδιστρίου 11

ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ
412341Φ40058

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ